

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра іноземних мов

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ТА ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА

Матеріали
IV міжвузівської науково-практичної конференції,
присвяченої 95-річчю Національної академії внутрішніх справ
(Київ, 14 квітня 2016 року)

Київ 2016

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра іноземних мов

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ТА ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА

Матеріали

IV міжвузівської науково-практичної конференції,
присвяченої 95-річчю Національної академії внутрішніх справ
(Київ, 14 квітня 2016 року)

Київ 2016

УДК 410(07):351.745

ББК Ш1

I 746

Редакційна колегія:

Черній В. В., ректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Гусарєв С. Д., перший проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Чернявський С. С., проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Галдецька І. Г., завідувач кафедри іноземних мов Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Калиновський О. В., заступник начальника відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ від 16 березня 2016 року (протокол № 3)

Матеріали подано в авторській редакції

Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів та фахівців із права [Текст] : матеріали IV міжвузів. наук.-теорет. конф. (Київ, 14 квіт. 2016 р.) / [ред. кол. : В. В. Черній, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – 200 с.

УДК 410(07):351.745

ББК Ш1

© Національна академія внутрішніх справ, 2016

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановні колеги, дорогі друзі!

Проведення в Національній академії внутрішніх справ IV міжвузівської науково-практичної конференції «Іншомовна підготовка працівників правоохоронної системи та фахівців із права», присвяченої 95-річчю навчального закладу, є важливою подією наукового та освітянського життя.

Щороку розширюється коло учасників конференції, до підготовки відповідних публікацій залучається все більше фахівців-лінгвістів і педагогів-практиків з різних регіонів країни. Уже традиційною стала участь у заході представників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національної академії Служби безпеки України, Університету Державної фіскальної служби України, Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Львівського державного університету внутрішніх справ, Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, Національного університету оборони імені Івана Черняхівського, Академії внутрішніх військ МВС України та багатьох інших авторитетних закладів освіти.

На цей час тематика конференції набуває надзвичайної актуальності в контексті Року англійської мови, оголошеного Указом Президента України від 16 листопада 2015 р. № 641/2015. Усвідомлення ролі англійської мови як засобу міжнародного спілкування та створення умов для її всебічного опанування в системі вищої освіти сприятиме подальшій інтеграції України до європейського політичного, економічного і науково-освітнього простору.

Нині неможливо уявити вищу юридичну освіту без якісної мовної підготовки. З огляду на позитивну світову практику, запроваджуються нові стандарти професійної підготовки майбутніх правоохоронців, а також інших фахівців правової сфери. Профільною кафедрою Національної академії внутрішніх справ накопичено значний досвід іншомовної підготовки бакалаврів і магістрів юридичних спеціалізацій, а також підвищення кваліфікації керівних кадрів і науково-педагогічних

працівників для МВС України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів.

Згадаємо позитивні результати вирішення визначеного Урядом перед академією завдання державного значення щодо іншомовної підготовки правоохоронців, яких було залучено до забезпечення чемпіонату Європи з футболу ЄВРО–2012. Відтоді в закладі запроваджено англomовні версії офіційного веб-порталу та фахових наукових видань, апробовано й реалізовано нові підходи та інтенсивні методики навчання іноземної мови на короткострокових курсах, відкрито спеціалізовані лінгафонні кабінети.

Представники курсантської та студентської молоді НАВС є постійними учасниками й переможцями фахових конкурсів, олімпіад, інших змагань з англійської та німецької мов, серед іншого на міждержавному рівні. Академія активно розвиває всі форми міжнародного співробітництва з навчальними закладами поліції країн Європи (Латвія, Польща, Молдова, Португалія, Німеччина, ФРН, Франція) та міжнародними організаціями (ООН, ОБСЄ, Консультативна місія ЄС, НАТО, Фонд Фрідріха Еберта тощо).

Сподіваємося, що представлений збірник матеріалів конференції, у якому враховано результати досліджень та напрацювання за останній період, стане в нагоді не лише здобувачам вищої юридичної освіти та освітянам, а й правоохоронцям, фаховим юристам, представникам органів влади й усім тим, хто цікавиться мовною проблематикою.

Черней В.В., ректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Knodel L., доктор педагогічних наук, професор, Інститут кримінально-виконавчої служби

FOREIGN LANGUAGE TEACHERS TRAINING ALL AROUND EUROPE

In recent years, many national governments have introduced initiatives to encourage Europeans to build up their language skills in line with established EU policies on the importance of language learning. These initiatives were emphasised collectively during the European Year of Languages in 2001. Language schools and/or language learning centres operate in all countries and provide courses for all levels of ability. Teachers in these contexts may not have received formal training as teachers.

They are frequently native speakers of foreign languages, possibly with qualifications in teaching their own or another language to non-native adult learners.

A range of flexible delivery options is available for language students including distance learning by correspondence and email, study abroad projects, evening classes and short courses.

Eurybase reports indicate that the opportunities for teachers to advance their careers are extremely limited in many of the countries studied.

These include the Czech Republic, Denmark, Finland and Poland. In contrast, opportunities for advancement based on factors such as performance to date, length of service, willingness to work in difficult areas or «versatility» as employees and participation in in-service training are emphasised in France, Germany, Liechtenstein, Lithuania, Romania, Slovakia, Spain. Promotion is possible but not regulated on a national level in Iceland, Latvia, Norway, Sweden and Great Britain.

UK. In some cases, length of service and participation in in-service training may lead to pay more. increases. However, this does not occur systematically across the continent.

When Europe is considered as a whole, there appears to be a degree of correlation between the national regulation of teaching

appointments, teachers' status as civil servants or otherwise, and opportunities for pay increases and promotion.

Initial teacher training is available in nearly 30 foreign languages in different countries. However, the degree of availability is highly varied. All countries offer training in teaching English, French and German (where they are not native languages).

Italian, Spanish and Russian are the next most widely available, being offered in more than half of the countries surveyed. Several countries offer teacher training in a range of less commonly studied languages (e.g. Asian languages), though in these cases the quantity of provision or take up is usually quite small.

As the specific focus of this study is on foreign languages, regional, minority and community languages have been deliberately omitted from this list. While the list has been compiled as carefully as possible, it should not be read as exhaustive. Localised training programmes may be available in additional languages in some cases.

The organisational and institutional structures provide a systematic framework, whose configuration determines much of what is required and what can be achieved in teacher training. Each country has its own specific system, responding to the national needs, history and traditions, and often playing a significant social and political role in the life of the country.

the country. Across the specificities, there are also common patterns, which are tending converge in response to common international pressures and the development of increased cooperation at European level and more widely. This article analyses the patterns of organisation of initial language teacher training for secondary education.

Secondary foreign language teachers are usually trained by universities or teacher training colleges. Within universities, training is normally the combined responsibility of two academic units: on the one hand Faculties or Departments of Education and on the other hand Faculties or Departments of Foreign Languages. In some cases, both groupings are located within the same grouping, such as a Faculty of Arts, Humanities or Social Sciences. But the degree of active co-operation between the units is extremely variable. This is an area in which improvements are needed.

There are three principal exceptions to this pattern. In France, training is carried out by the IUFM (Institut Universitaire de

Formation des Maîtres). These are national institutions affiliated to the Ministry of Education, which operate in collaboration with universities and specialize in training teachers. In the UK, alongside the traditional higher education routes into teaching, it is possible for teachers to be trained by school clusters or individual schools. schools.schoolssc.

And in Liechtenstein, foreign language teachers are trained by institutions in neighbouring countries.

There is a range of different training options available across Europe. Courses may be either in the first cycle of higher education (undergraduate or equivalent) or in the second cycle (postgraduate or equivalent). In several countries both alternatives exist and a distinction is made between training for teaching at upper and lower secondary level. Undergraduate teacher training generally lasts for four or five years, although three-year training programmes also exist in Austria and Belgium.

Postgraduate teacher training takes between one and two years and follows on from three or four-year undergraduate first degree studies, in which language studies are usually the main component.

A secondary school leaver's certificate is necessary for access to higher education in all countries surveyed. Many institutions offering undergraduate courses to prospective teachers expect them to sit an entrance examination. In countries with postgraduate provision, it is usual for the student to hold a first degree in the foreign language to be taught, in order to be granted access to the course. Several countries or individual institutions have additional selection on the basis of interview.

There is significant competition for places on initial teacher training courses in countries that do not experience problems of foreign language teacher supply. This is the case in France. The variety of training models existing across Europe is reflected in the diversity of qualifications available to prospective teachers.

The degree of integration or separation of academic and teacher training studies depends on the type of programme followed. Undergraduate routes into teaching are generally characterized by pedagogic and academic studies running concurrently, although this is not always true of practical components.

In postgraduate programmes, training takes place after the completion of academic subject studies. It is here that links with

subject studies appear least well sustained, and most in need of improved cooperation at institutional level.

Secondary teachers are expected to be trained subject specialists in all instances. However,

However, a distinction at lower secondary level (or upper primary) is made in Finland, Iceland, Latvia, Lithuania and Norway, where teachers are only required to have undertaken an element of foreign language specialization as part of their training.

It is noteworthy that shortages of qualified specialist foreign language teachers have been found to exist in most of the pre-accession countries and in the UK.

Initial teacher training in each country is usually coordinated by the Ministry of Education. In some instances, Ministries act in accordance with parliamentary legislation. In others, they are advised by bodies made up of representatives from higher education institutions. Several countries have set up agencies with specific responsibility for overseeing the training of teachers and making recommendations to Ministries and to the training providers. Examples of this include the Teacher Training Agency in the UK (England & Wales) and the Standing Committee of Teacher Training in Hungary.

Where such agencies exist, there is evidence that they appear to be valued for their high degree of focus on the issues of teacher training and for their close contact with teacher trainers and schools. Coordination in Germany follows a slightly different pattern because of its federal structure. The Ministries of Education and Cultural Affairs of the 16 Lander have responsibility for training, but the Standing Conference of Ministers aims to provide coordination at a national level.

Several countries insist on a trial or probationary period of teaching at the conclusion of which newly qualified teachers are required to present a report or, in some cases, sit further examinations. This system is used in France, Germany, Italy, Romania, Sweden and Great Britain. UK. A probationary period also affects the promotion of teachers to civil servant status in Austria and Germany.

List of references

1. Brown, H.D. Principles of Language Learning and Teaching (4th edition)/ H.D. Brown. – Englewood Cliffs NJ: Prentice Hall, 2000. – 320–355 p.
2. Brumfit, C. Communicative Methodology in Language Teaching. The Roles of Fluency and Accuracy/ C. Brumfit. – Cambridge: Cambridge University Press, 1991. – 500 p.
3. Emmer, E. T. Classroom Management for Successful Teachers (4th edition)/ E.T. Emmer, C.M. Evertson, M.E. Worsham – Boston: Allyn & Bacon, 1997. – 288 p.

Шемякіна Н.В., кандидат
філологічних наук, доцент,
Національна академія
внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ В НЕМОВНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Інтеграція України у європейський та світовий освітній простір зумовлює нове бачення основної мети вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах освіти. Переосмислюється концепція мовної освіти, у тому числі і для немовних вищих навчальних закладів. Зростання статусу іноземної мови як засобу спілкування позначається не тільки на умовах, але й на змісті навчання, спонукає до пошуку нових підходів, модернізації теоретичної бази побудови системи навчання.

Успіх усної іншомовної комунікації у сфері професійного спілкування залежить від того, наскільки точно й повно сприйнята інформація. Отже, існує необхідність навчати здобувачів вищої освіти, зокрема майбутніх фахівців із права, ефективних способів розуміння іноземної мови на слух.

Можна погодитися з думкою про те, що навчання аудіювання студентів у немовних вузах буде більш ефективним, якщо: спрямувати процес навчання цього виду мовленнєвої діяльності на формування стратегій аудіювання, що являють собою спосіб досягнення мети (розуміння мовлення), обраний свідомо, навмисно і планомірно, і реалізується на основі

комбінування знань, навичок і вмінь сприйняття і розуміння іноземної мови на слух [3, с. 87].

Відомо, що аудіювання є складним психолінгвістичним процесом сприйняття, розпізнавання й розуміння мови, який супроводжується переробкою отриманої інформації, що зумовлено лінгвістичним і практичним досвідом реципієнта і передбачає рефлексивну оцінку цієї інформації у внутрішній мові. У сучасній методиці виділяють чотири основних механізми аудіювання: мовний слух, пам'ять, ймовірнісне прогнозування, механізм артикулювання [4, с. 78]. Основними методичними прийомами навчання аудіювання є аналіз, синтез, порівняння, конкретизація, імітація, розвиток навичок слухового сприймання та слухової пам'яті, обговорення, дискусія та ін.

На результативність процесу аудіювання впливають такі чинники:

- мовне оформлення аудіотексту (фонетичні, лексичні, граматичні засоби);
- композиційно-сміслова структура аудіотексту, спосіб викладу та предмет мовлення;
- форма мовлення (монологічна, діалогічна, діалого-монологічна, полілогічна);
- умови, в яких відбувається аудіювання (обсяг і якість звучання тексту, індивідуальні особливості голосу мовця, темп мовлення, різноманітність інтонаційних відтінків, незворотність слухової реакції, різні джерела інформації, специфічні лінгвокультурні одиниці інформації).

Робота з навчання аудіювання включає декілька етапів.

1. Підготовчо-мотивуючий етап: студентам пропонуються вправи, спрямовані на розвиток умінь орієнтуватися у мовленнєвій ситуації (визначення теми, змісту аудіотексту за його назвою, планом та ін.).

2. Тренувальний етап: передбачає відпрацювання мовного матеріалу, що міститься в аудіотексті. Можливе використання різноманітних вправ (фонетичних, імітативних, лексико-граматичних, комбінованих, трансформаційних та ін.).

3. Перше прослуховування і контроль спрямовані на формування умінь глобального розуміння повідомлення. Виконуються інформативні вправи (відповіді на питання, спростування твердження та ін.).

4. Друге прослуховування і контроль передбачають прослуховування аудіотексту з установкою на його детальне й критичне розуміння.

Особлива роль належить коригувальним вправам репродуктивного та контролюючого характеру, прагматико-комунікативним вправам (ініціативним, ситуативним, дескриптивним, композиційним, ігровим), спрямованим на розвиток умінь компресії, інтерпретації та оцінки почутого.

Коммунікативне аудіювання як вид мовленнєвої діяльності націлене на сприйняття й розуміння усного мовлення при його одноразовому прослуховуванні. У методичній літературі залежно від комунікативної установки виділяються :

- аудіювання з розумінням основної інформації, що передбачає обробку смислової інформації аудіотексту з метою відокремити нове від відомого, істотне від неістотного та ін.;

- аудіювання з повним розумінням змісту або детальне аудіювання. Повне, точне й швидке розуміння усної мови стає можливим у результаті автоматизації операцій сприйняття звукової форми, розпізнання її елементів, синтезування змісту на їх основі;

- аудіювання з вибіркоким розумінням інформації. Такою інформацією можуть бути важливі аргументи, деталі, ключові слова, приклади або конкретні дані;

- сприйняття на слух і розуміння усного монологічного мовлення, спрямованого на передачу інформації.

Критерії оцінки правильності розуміння аудіотексту:

- повнота, точність і глибина розуміння змісту тексту;
- визначення теми (головної ідеї);
- адекватність сприйняття основної інформації смислових частин повідомлення;
- інтерпретація характеристик співрозмовників (соціальних, вікових, психологічних та ін.);
- визначення комунікативних намірів учасників (порада, запит інформації, обмін інформацією).

Високий рівень сформованості аудитивних умінь передбачає уміння максимально повно розуміти зміст аудіотексту, адекватно сприймати соціокультурні та емоційно-експресивні особливості мови мовця, інтерпретувати імпліцитно виражений зміст.

Формуванню аудитивних умінь сприяє застосування інноваційних технологій, які значно підвищують пізнавальну активність студентів, мотивацію їх мовленнєвої діяльності, готовність до сприйняття й розуміння мовного матеріалу.

Список використаних джерел

1. Гончар И.А. Аудирование иноязычного текста как объект лингвистики и методики // Вестник С.-Петербургского университета. Сер. 9. – 2011. – Вып. 4. – С. 118–120.

2. Гончар И.А. Модель обучения аудированию иноязычного текста //МИРС. 2010. – № 1. – С. 86–92.

3. Михина А.Э. К вопросу формирования стратегий аудирования у студентов при изучении иностранного языка // Лингвистика и межкультурная коммуникация в современном мире: Материалы международной научно-практической конференции. В 2-х частях. Ч. II. – Чита: Изд-во ЗабГГПУ, 2007. – С. 76–87.

4. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам. Пособие для учителей – М.: Просвещение, 2002. – 239 с.

Єфімова О.М., кандидат педагогічних наук, старший викладач, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»;

Жицька С.А., старший викладач, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

INTERACTIVE TEACHING AS A TOOL FOR INCREASING EFFICIENCY OF MILITARY INSTITUTIONS CADETS FOREIGN LANGUAGE TRAINING

Socio-economic changes that are now taking place in Ukraine face higher education before new challenges, implementation of which is possible due to the intensive introduction of information and communication technologies (ICT) in the educational process that led to the emergence and development of a new type of training – electronic (e-learning), based on the use of ICT.

The purpose of teaching foreign languages in higher military educational establishments is formation of cadets' professional communicative competence through the development and improvement of all kinds of speech activity: reading, speaking, writing and listening comprehension. To achieve this teachers use a large number of private developments, complementing existing teaching methods, compensating for the shortcomings of the programs that were developed a few years ago, introducing new ideas in the learning process. This leads to the choice of active forms of learning implemented in the execution of creative and exploratory tasks where cadets become the subject of education, active opponents during discussions with the teacher. One form of active learning is interactive learning, which promotes the interaction of all participants of educational process to solve situations of a professional nature in the atmosphere of real professional activities.

Interactive learning has become the subject of study of many scientists. Interactive learning can be defined as the interaction of the participants of the process of obtaining knowledge with a teacher, using methods aimed at the knowledge acquisition. The basics of the educational process is cooperation and productive communication, aimed at joint solution of problems, formation of abilities to select the main thing to set goals, plan activities, allocate roles and responsibilities, to think critically, to achieve meaningful results. Therefore, we need to intensify the learning process, using appropriate interactive technology. Interactive technologies include discussion, games and training technology. Discussion requires a detailed and informed speech, the ability to listen to the perspective of the other. Such scientists as O.I. Pometun, V. Okon, V.V. Yagupov, L.E. Alekseeva, Yu.O. Semenchuk, V.P. Sviridyuk, G.E. Boretskaya investigated the effectiveness of discussions. Among practical interactive methods that you can use when learning a foreign language, we should note exercises, problem and project based learning. Students acquire knowledge through independent work on solving problem tasks or doing projects. These approaches were studied by T.I. Borodina, M.I. Makhmutov, and Yu.A. Pogodinsky.

N.S. Muradova states that interactive learning is learning deepen in the communication process. To improve the efficiency of the learning process three components of communication, namely

communicative (transmission and preservation of verbal and nonverbal information), interactive (organization of interaction in joint activities) and receptive (perception and understanding by people) are required. [3] O. Pometun believes that interactive can be considered technologies that are being implemented through active engagement of students in the learning process. They allow to gain new knowledge and to organize corporate activity based on contribution of every participant during the sessions, ranging from individual interactions with two or three people between themselves and to the extensive cooperation of many participants. [4, p. 68; 5, p. 124]

Thus, innovative technologies reject the authoritarian style of teaching; focus on personal qualities of the cadets; develop such forms of learning as dialogue and polylogue; help to understand foreign language communication as involving a partner into the verbal and nonverbal activity; consider knowledge as a set of skills that are updated in the system the cadets' performance; develop cadets' interest and motivation; develop assessment and self-assessment skills. Appropriate interactive teaching methods, which focus on the development of creative abilities of cadets, include the following: brainstorming, project method, role-plays and business games, discussions, debates, round tables.

Usage of role-plays, in which cadets interact in pairs or in groups, helps not only to make the lesson more varied, but also enables cadets to exercise independence of speech, to implement communication and language skills. They can help each other; correct the statements of his interlocutors, even if the teacher does not give such a task. Series of problem tasks open the possibility of using a foreign language for everyday communication, as well as for solving professional tasks. Creating a problem situation, the teacher must ensure that the tasks match the level of knowledge and intellectual capabilities of cadets, reflect the real situation of professional activity, and are related to the lesson theme, the text that they were reading, grammar that they studied. Performing these tasks, cadets can practically understand the information presented in the text, intensify lexical and grammatical material.

One more useful activity is to create discussions in English, the subject of which can be varied. It is advisable to create professionally oriented discussion, related to the future cadets' profession and applying appropriate specialized vocabulary. The

basis of such discussions can be information from technical texts and articles. In project work, cadets are involved in the research and the educational-cognitive activity created by the teacher. The use of project based technologies enables formation and development of research, communicative, technological and informational competencies, generates creativity, stimulates intellectual activity, develops communication skills, helps build interdisciplinary connections, teaches to use information and telecommunications technologies in foreign language learning, helps cadets master skills of working in groups, creates social mobility. In addition, it increases cadets' motivation, because in this case, studying language becomes not a purpose, but a means to create the final product of the activity.

To sum up, we can state that all of the above-mentioned interactive methods are aimed at the development of communication culture and creative personality formation, with potential of self-development, self-improvement, and self-actualization. Hence, interactive technologies of teaching foreign languages require from all participants of the educational process development of communication skills, work in pairs and groups, ability to argue and debate. Due to interactive teaching, cooperation ability, communicative competence and tolerance are formed.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністра оборони України № 267 від 01.06.2009 «Про затвердження Концепції мовної підготовки особового складу Збройних Сил України».
2. Зимняя И.А. Проектная методика обучения английскому языку / И.А. Зимняя. Иностранные языки в школе. 1991, № 3. – 96с.
3. Мурадова Н.С. Коммуникативно связующая роль культуры общения студентов технических заведений в интерактивном обучении. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.osu.ru/conf/ruslang2004/trend2/muradova.htm>.
4. Пометун О.І, Пироженко Л.В. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К., 2002. – 120с.
5. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А. С. К., 2004. – 192 с.

Нітенко О.В., кандидат
філологічних наук, доцент,
Національна академія
внутрішніх справ

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПРАВА В ПОЛЬЩІ

З огляду на євроінтеграційні прагнення України видається доцільним вивчати досвід наших найближчих європейських сусідів, зокрема, Польщі. Так, дане дослідження являє собою огляд іншомовної підготовки майбутніх фахівців права в польських університетах. Вибірка університетів, розглянутих у ньому, ґрунтується на даних провідних світових рейтингів – Шанхайського, «Таймс» та «КьюЕс» – за 2015 р., на показниках цих університетів у національних рейтингах розглядуваних країн та на наявності юридичних факультетів у їх складі.

До топ-500 авторитетного Шанхайського рейтингу ввійшли два польських університети, а Ягеллонський університет Кракова посів у 2015 р. 327-е місце [1].

Факультет права й управління є найстарішим факультетом Ягеллонського університету Кракова. З 11-ти кафедр, що виникли, як і сам університет ще 1364 р., вісім пов'язані з правом взагалі, й законодавством зокрема. Наразі всі дослідження на факультеті права й управління індивідуалізовані. Наприклад, магістерські програми пропонують обмежену кількість основних, обов'язкових та факультативних курсів (таких, як одноосібні лекції), з-поміж яких студенти обирають на початку навчального року. Крім того, студенти мають право обрати спосіб, у який вони можуть вчитися, а також можуть здійснювати стажування в закордонних університетах та літніх школах і бути членами різноманітних студентських об'єднань, таких, наприклад, як ELSA (The European Law Students' Association).

На факультеті також діє міжнародна дослідницька програма «Право і його форми», у рамках якої студенти й магістри вивчають правила й норми реалізації міжнародних проектів. Наразі на факультеті навчаються біля 7 000 здобувачів юридичної освіти всіх трьох рівнів, що робить факультет найбільшим з-поміж інших у Польщі [4]. У рамках факультету

функціонує кілька інститутів: Інститут адміністративного права, Інститут історії права, Інститут теорії держави і права, Інститут цивільного права, Інститут кримінального права й Інститут міжнародного права. Вчена рада кожного інституту визначає загальні принципи його діяльності.

Інститут міжнародного права має в своїй структурі Департамент європейського права; Департамент міжнародного публічного права; Департамент міжнародного приватного і торгівельного права й Департамент міжнародного авіаційно-космічного права [4]. Усі департаменти функціонують за підтримки програми Еразмус, у кожному з них працюють від одного до трьох докторів філософії.

На факультеті діють також кілька центрів: Американський правовий центр, Англійський і європейський правовий центр, Іспанський правовий центр, Школа італійського права, Школа німецького й європейського права та Мережа з надання гуманітарної допомоги. Робота останнього об'єднання здійснюється разом з Університетським коледжем Дубліна, який пропонує кілька актуальних магістерських програм «Права людини», «Міжнародне гуманітарне право», «Міжнародне право реагування на стихійні лиха».

Американський правовий центр був заснований у 1998-1999 н.р. спільно з Державним юридичним факультетом Університету Флориди і факультетом права та управління Варшавського університету. Особливість правових досліджень Центру полягає в тому, що вони спрямовані на розширення польської юридичної освіти у міжнародній перспективі. Мета навчання студентів в галузі американського права – поглибити свої знання про прецедентне (загальне) право, яке є домінуючим у правових системах всього світу, а також ознайомитися з практичними аспектами американського права, вплив якого виходить далеко за межі Сполучених Штатів Америки. Іншим важливим завданням Центру є ознайомлення студентів з методами викладання, що використовуються в американських університетах. Тривалість курсу – два семестри. У перший рік навчання він складається з двотижневих модулів, а саме – лекцій англійською мовою. Лекції читаються професорами університету Флориди, з використанням як звичайних, так і

інноваційних методів, характерних для американських університетів.

Студенти, які беруть участь у курсі, отримують матеріали, підготовлені викладачами Університету Флориди. Кожен із модулів завершується складанням письмового іспиту. Після завершення курсу студенти отримують подвійні сертифікати про участь у навчанні, видані спільно Варшавським університетом і Університетом Флориди. Слухачами курсу можуть бути студенти I-V курсів факультету. Прийом кандидатів на навчання включає в себе перевірку їх іншомовної компетентності та інтерв'ю [2].

Центр із вивчення англійського та європейського права був створений в університеті в 1992 р. як спільна академічна благодійна установа Кембриджського та Варшавського університетів. Мета Центру – це надання польським студентам можливості ознайомитися з методологією та структурою системи загального права шляхом проведення курсів із окремих галузей англійського та європейського права, і, водночас, підготувати себе для майбутньої співпраці з зарубіжними колегами. Центр пропонує дворічну програму з англійського та європейського права, яка починається в жовтні поточного й закінчується в травні наступного навчального року. Для осіб, що навчаються в Центрі, існує можливість призупинити навчання на один рік, але в будь-якому разі загалом навчання має тривати не більше трьох років. Після успішного завершення курсу студенти отримують спільний диплом Варшавського і Кембриджського університетів. У рамках цього курсу викладаються такі дисципліни, як «Англійська правова система», «Договірне право», «Конституційне та матеріальне право ЄС», «Право інтелектуальної власності», «Право ділової кооперації», «Міжнародне торгове право».

Усі дисципліни викладаються англійською мовою, проходять у формі лекцій і практичних занять та є обов'язковими для вивчення. Навчання включає в себе 8–9 лекційних тижнів для всього потоку студентів (біля 16 осіб; лекції 90 хвилин), а потім більш індивідуалізовані курси лекцій для маленьких груп (6–8 осіб; лекції 60 хвилин), на яких вони обговорюють і опрацьовують матеріали з вузьких галузей права.

Як зазначалося, викладання здійснюється англійською мовою або вченими чи викладачами з Кембриджського університету, або з інших юридичних навчальних закладів, з інституцій ЄС, міжнародних юридичних фірм, що базуються у Варшаві й є резидентами Центру. Стандарти навчання та оцінювання контролюються благодійною організацією «*Juris Angliae Scientia*», а функціонування всього курсу контролюється академічним комітетом, що складається з керівників цієї організації й керівництва університетів Кембриджа й Глазго [3].

Курси німецького й європейського права, знані також як Школа німецького права, організовані в 1996 р. як результат тісної співпраці наступних структур: факультету прав й управління Варшавського університету, факультету права й економіки Рейнського університету Фрідріха-Вільгельма в Бонні й німецького фонду міжнародної правової співпраці. Однорічний курс створений для студентів і практикуючих юристів, які цікавляться юридичною системою Федеративної республіки Німеччина і її зв'язком з європейським законодавством, однак заняття можуть відвідувати й особи, що навчаються на інших факультетах. Усі лекційні й практичні заняття проводяться викладачами та юристами-практиками німецькою мовою. Всього у школі викладається сім курсів, і наразі вона може похвалитися 168-ма слухачами. Заняття школи відвідують також численні незареєстровані студенти; навчання безкоштовне. Це стало можливим як завдяки німецьким викладачам, які погодилися проводити лекції на безоплатній основі, так і фінансовій підтримці багатьох установ і підприємств, а також приватним спонсорам [3].

Таким чином, досвід іншомовної підготовки фахівців права в польських університетах може бути успішно використаний на українських теренах, що сприятиме підвищенню якості такої підготовки вітчизняних юристів.

Список використаних джерел

1. Academic Ranking of World Universities 2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2015.html>

2. American Law Center – Faculty of Law and Administration.
– [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://en.wpia.uw.edu.pl/40,American_Law_Centre.html 311.

3. English and European Law Center – Faculty of Law and Administration [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://en.wpia.uw.edu.pl/41,English_and_European_Law_Centre.html

4. History – Faculty of Law and Administration
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://en.wpia.uw.edu.pl/102,History.html> 396.

Корольчук В.В., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, Національна академія внутрішніх справ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Освітнянські продукти знайдуть свого споживача тільки за умови підвищення рівня інформатизації в країні і після формування необхідної нормативно-правової бази. Але це не обумовлює припинення сьогоднішніх досліджень та напрацювань у цьому напрямку. Навпаки, проведення досліджень, наявність шкіл дистанційного навчання та створення якісних інформаційних продуктів дає поштовх до розвитку державної підтримки інформатизації та Інтернет-економіки.

Соціологічні опитування випускників вузів і бесіди з керівниками підприємств і організацій, аналіз загальних тенденцій розвитку освіти дозволяють стверджувати, що випускники вузів сьогодні хочуть:

- одержати знання вільного володіння іноземними мовами;
- уміти застосовувати отримані знання;
- мати навички спілкування і лідерства, ділові навички;
- одержати гарну роботу і мати вміння пристосуватися до нової роботи;
- одержати освіту безкоштовно або по низькій (доступній) ціні.

Відповідно до цих потреб доцільно прийняти таку багаторівневу схему показників якості освіченості особистості:

Оцінка знань природничо-наукових дисциплін.

Оцінка знань гуманітарних і соціальних дисциплін.

Оцінка знань загально-професійних дисциплін.

Оцінка знань спеціальних дисциплін.

Рівень системної компетентності (уміння коректувати і поліпшувати системи, уміння вести моніторинг і корекцію діяльності, розуміння взаємозв'язку соціальних, організаційних і технічних систем).

Рівень компетенції в розподілі ресурсів (уміння розподіляти час, уміння розподіляти гроші і матеріали, уміння розподіляти простір, уміння розподіляти кадри).

Рівень технологічної компетенції (уміння вибирати устаткування і інструменти, уміння здійснювати технічне обслуговування і діагностику, уміння застосовувати технології для виконання конкретних завдань).

Рівень компетенції в роботі з інформацією (уміння здобувати і оцінювати знання, уміння організовувати і підтримувати файли, уміння інтерпретувати і передавати інформацію, уміння використати комп'ютерні системи).

Оцінка базових навичок фахівця (уміння писати, уміння читати, уміння говорити, уміння слухати).

Оцінка якості особистості (особиста відповідальність, самоврядування, самоорганізованість, комунікабельність, самоповага).

Оцінка розумових навичок (уміння творчо мислити, уміння приймати рішення, уміння передбачати, уміння вчитися).

Оцінка навичок міжособистісного спілкування (уміння працювати в командах, уміння навчати інших, уміння вести переговори, уміння лідирувати).

Для кожного компонента якості доцільно використати два кількісних виміри - оцінка в діапазоні від 0 до 5 і показник класу (рейтинг).

Очевидно, що одна навчальна дисципліна, один модуль, одна лабораторна робота або ділова гра можуть бути орієнтовані на досягнення тільки частини показників якості. Тому розроблювач відповідного навчального модуля повинен планувати (передбачати) компоненти якості навчання, які повинні бути придбані тими, хто навчається при роботі із цим модулем, і способи обчислення (визначення) показників якості навчання [3].

Обґрунтоване представлення дистанційної освіти і дистанційного навчання, як головних сучасних напрямків інформатизації освіти, розширює можливості вітчизняної освіти (очне, вечірнє, заочне, екстернат, дистанційне) сприяє реалізації декларованих прав громадян на освіту, принципів відкритої освіти: демократизм, неперервності, доступності, рівності прав і обов'язків тощо.

Дистанційна освіта володіє порівняно з традиційною низкою таких переваг, як особистісна орієнтованість, масовість за умови індивідуального підходу, економічність, сучасність тощо. Вона не є антогоністичною по відношенню до традиційної освіти і позитивно впливає на неї за рахунок впровадження в освіту модульних підходів, комп'ютерних інформаційних та телекомунікаційних технологій. Дистанційна освіта виступає у ролі однієї з рушійних сил подальшого розвитку вітчизняної освіти.

Дистанційне навчання як прогресивна педагогічна технологія є центральною ланкою дистанційної освіти. Основою дистанційного навчання є контрольоване та якісне забезпечення (нормативне, дидактичне, методичне та ін.) самостійної роботи СН під керівництвом викладача. Ця технологія передбачає широке застосування у навчанні сучасних носіїв інформації, комп'ютерних та інформаційних технологій, телекомунікаційних мереж, в тому числі й Інтернет. Дистанційне навчання як педагогічна технологія у повному обсязі або частково може застосовуватися в усіх системах освіти (загальній середній, професійно-технічній, вищій, післядипломній та ін.), здійснювати широке коло завдань освіти, навчання, виховання та розвитку особистості.

Дистанційне навчання – поліфункціональна педагогічна технологія. У процесі навчання воно забезпечує виконання організаційної, навчаючої, керуючої, контролюючої, комунікативної, діагностичної, прогностичної функцій, використовуючи при цьому наукові методи, сучасну комп'ютерну техніку, телекомунікаційні мережі та сертифіковане програмне забезпечення [1].

Система дистанційної освіти – це спеціальна структура, в межах якої здійснюється дистанційне навчання. Структура системи трикомпонентна: навчальні заклади, установи

забезпечення, органи управління. Головним компонентом системи є навчальні заклади, які здійснюють дистанційне навчання на регулярній основі. Вони можуть бути різних типів і форм власності, традиційними і спеціальними (відкриті університети, інститути дистанційного навчання тощо), мати різні рівні акредитації [2].

Основними установами забезпечення є штатні центри (лабораторії, відділи та ін.) дистанційного навчання. Центри дистанційного навчання у системі дистанційної освіти виконують цілу низку функцій, найважливішими з яких є: організаційна, координуюча, консультативна, методична (науково-методична), телекомунікаційного забезпечення тощо. Залежно від рівня системи можуть бути такі центри дистанційного навчання: Український (головний), галузеві (базові), регіональні, місцеві (район, місто тощо), локальні (навчального закладу). Як опорно-консультативні пункти системи можуть використовуватися методичні кабінети усіх рівнів.

Основними видами забезпечення стійкого функціонування і розвитку системи дистанційного навчання є: наукове, нормативно-правове, організаційне, інформаційне, телекомунікаційне, фінансове, матеріально-технічне, маркетингове, кадрове. Дидактичне, методичне та програмне забезпечення у більшою мірою належать дистанційному навчанню, а не системі дистанційної освіти.

Система дистанційної освіти багаторівнева: загальнодержавний (національний), галузевий, регіональний, місцевий. Кожний з рівнів, крім першого, можна розглядати як відповідну підсистему. Підсистеми функціонують відповідно до законодавства України в галузі освіти і спеціальних нормативних документів. Підсистеми відрізняються одна від одної конкретними завданнями, структурою, змістом тощо. Вони володіють певною самостійністю, взаємодіють з іншими підсистемами, створюють конкурентне середовище, що забезпечує більшу свободу вибору для споживача [4].

Органами управління у системі дистанційної освіти є науково-методичні ради різних рівнів, а також існуючі державні органи управління освіти (управління, відділи тощо).

На сучасному етапі розвитку системи освіти України система дистанційної освіти ті її підсистем ще лише формуються. Основними завданнями даного етапу розвитку системи освіти є:

усвідомлення керівниками освіти, органами управління, науково-педагогічними працівниками і широкою педагогічною спільнотою доцільності, необхідності та можливості впровадження дистанційного навчання у вітчизняну освіту;

створення національних, галузевих, регіональних місцевих підсистем дистанційної освіти і відповідних до них телекомунікаційних мереж з виходом до Інтернет;

розробка навчально-методичних комплексів дистанційного навчання та їх сертифікація;

створення локальних телекомунікаційних мереж з виходом до Інтернет навчальних закладів і формування їх Web-сайтів дистанційного навчання;

підготовка кадрів для дистанційного навчання;

формування експериментальних навчальних груп та їх дистанційне навчання [5].

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. – К.: КПІ, 2000. – 12 с.

2. Олійник В.В. Дистанційне навчання у післядипломній педагогічній освіті: організаційно-педагогічний аспект / Вип. 1. Дистанційна освіта за кордоном і в Україні. – К.: ЦППО, 2001. – 52 с.

3. Олійник В.В. Дистанційне навчання – від ідеї до втілення // Світло. – 1999. - № 4 (14) – С.22-25.30.

4. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навч. посібник. – К.: Видавничий центр «Просвіта», Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», 2000. – 368 с.

5. Андрущенко В. Модернізація вищої освіти України в контексті Болонського процесу // Освіта. – 2004. – 12–19 трав. (№ 24). – С. 4–5.

АНГЛІЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

У тезах висвітлюється проблема інтеграції англіцизмів у сучасну німецьку мову.

Ключові слова: запозичення, англіцизми, інтеграція, англо-американізми, лексика, німецька мова.

Вивчення запозичень є одним із важливих завдань у виявленні закономірностей розвитку мов. Запозичення англійських слів у німецький лексичний простір – це об'єктивно-історичний процес, зумовлений постійними й різноманітними контактами між народами і важливе джерело збагачення лексики.

Сьогодні важливим фактором, який визначає мовну ситуацію в Німеччині, є засоби масової інформації. Вони виступають як основна рушійна сила в процесі запозичень англіцизмів. Під англіцизмами розуміють вплив різних варіантів англійської мови (американський, британський, канадський, австралійський) на інші мови [2]. Англіцизми появляються не тільки у всіх сферах мовної системи, тобто у фонетиці, морфології, синтаксисі, але і на всіх мовних рівнях як у літературній, так і у повсякденній мові та у сленгу.

За даними німецьких лінгвістів, загальна кількість англо-американізмів, які існують сьогодні в німецькій мові, складає близько 6000 слів [5].

У результаті проведеного аналізу матеріалів німецької преси, науково-популярних видань, рекламних проспектів, інформаційних брошур, тощо було виявлено, що англіцизми вживаються у всіх сферах життя, але особливо активно це відбувається в галузі економіки (Leasing, Banking), техніки (Chip, Software, Display, Online), засобів масової інформації (Design, Insider, Show, Image, Interview), в діяльності судових та правоохоронних органів (Gun-Täter, Crash, Kidnapping), моди (Jeans, Blazer, Fashion), політики (Political Corrtectness, Peacekeeping), спорту (Fan, Sprint, Snowboard,

Trainer), культури (Superstar, Bestseller, Casting, Dancing.), музики (Popmusic, Jazz, Rap), кулінарії (Cheeseburger, Fast Food, Hot-dog), косметики (Hair-Shampoo, Make-up, Body-Lotion). Ці сфери зазнають великого термінологічного впливу, оскільки виникають нові терміни на основі нових технологій, в основному із США [5].

Крім того, існує поняття «псевдоангліцизми» («Pseudo-Englisch») – це запозичення, які утворились з англомовних складових частин, але в німецькому мовному просторі вживаються в іншому значенні. Відомий приклад такого псевдоангліцизму: в німецькій мові вживається іменник *das Handy* (мобільний телефон), а в англійській мові це прикметник і означає зручний, практичний.

Надзвичайно продуктивним способом поповнення лексичного складу в сучасній німецькій мові являються складені слова. На це вказує також велика кількість англо-американізмів, які входять до складу цих лексичних одиниць. Потрібно зазначити, що запозичені складені слова бувають: одномовними – основне та визначальне слово англійського походження, наприклад: *der Eurocity* (швидкий потяг в європейській залізничній мережі), *der Ladykiller* (улюбленець жінок, донжуан) та змішаними – складні слова, де одна з лексем - англійського походження, а друга – німецького: *der Fitnessraum* (спортзал з тренажерами для занять фізкультурою, культуризмом), *das Recyclingpapier* (папір, виготовлений з вторинної сировини), *die Teenager-Sprache* (молодіжний жаргон), *der Gun-Täter* (озброєний злочинець) [3].

Найважливіші мотиви загального вживання англіцизмів в німецькій мові узагальнені таким чином:

1. Фактор економії мови. Поява великої кількості англо-американізмів, які мають еквівалент в мові-реципієнті зумовлена компактною формою англійського слова або його престижністю. Наприклад, *das Joint Venture – ein gemeinsames Unternehmen* (спільне підприємство), *der Fan – begeisterter Anhänger* (фанат) [4]. Крім того, широко вживаються скорочення та аббревіатури: *Hi-Fi* (High Fidelity), *AIDS* (Acquired Immune

Deficiency Syndrome), Motel (Motor+Hotel), VIP (Very Important Person).

2. Професійні запозичення та диференціація. Англіцизми служать у багатьох сферах, як фаховими, так і науковими засобами взаєморозуміння і надають нові можливості для нових семантичних диференціацій, наприклад, в музиці: Schlager, Lied → Song, Hit, Evergreen (Schlager, der lange Zeit beliebt ist).

3. Способи висловлювання та експресія. Англо-американізми виступають часто в ролі синонімів німецьких слів і можуть вживатися для підсилення висловлювання, наприклад: Killer = bezahlter Mörder, Shopping = Einkaufsbummel.

4. Фактор престижності. Англіцизми в деяких випадках мають перед німецькими синонімами перевагу, тому що надають особі певної соціальної характеристики. За допомогою таких запозичень людина стверджує свій культурний і суспільний авторитет. Саме цей фактор найбільше впливає на вибір носіями мови того чи іншого слова для висловлювання, наприклад, Teenager замість Backfisch [3].

5. Легка інтеграція. Англійська та німецька мови належать до германської мовної групи, а це означає, що вони мають однакову структуру, яка полегшує інтеграцію англійських слів в німецьку мовну систему [1].

6. Англійська мова – світова мова. Запозичення англіцизмів в німецьку мову детермінується такими чинниками, як значний політичний та економічний авторитет США на міжнародній арені та особливим статусом англійської мови як мови міжнародного спілкування.

В німецькій мові простежується тенденція максимально зберігати як написання, так і вимову англо-американізмів відповідно до правил англійської орфографії.

Крім того, англійська мова досить проста порівняно з німецькою у сфері граматики. В німецьку мову входять в основному частини мови, такі як іменники, дієслова та прикметники. Онімечення англійських запозичень починається з того, що іменники отримують граматичний рід, наприклад: der Boom, die Hotline, das Gangway. При утворенні множини іменники отримують англійське закінчення «-s»: die Songs, die

Bands. Іменники жіночого роду можуть бути модифіковані із закінченням «-in» (множина: «-innen»): die Raverin, die Punkerin, die Babysitterin .

Запозичені дієслова можуть отримувати згідно німецької граматики закінчення інфінітиву «-en, -n, «наприклад: to lease → leasen, to check → checken, to manage → managen.

Отже, проаналізований матеріал дозволяє зробити висновок, що запозичені англійські слова у системі німецької мови отримують нове оформлення, зазнають повної інтеграції, що являє собою комплексний процес, який охоплює всі сторони існування і розвитку слів у мові. Запозичення англійської лексики має велике значення не лише для кількісного збагачення словника, але й викликає певні якісні зміни в його структурі.

Список використаних джерел

1. Коломієць К.М., Новітні запозичення з англійської мови в німецькій суспільно-політичній лексиці – // Вісник Запорізького державного університету – 2002, – № 2. – С.12–19.

2. Adorno Theodor W. Wörter aus Fremde.// Theodor W. Adorno// in: P. Braun. Fremdwort-Diskussion, – München, – 2009. – S. 89.

3. Burmasova Svetlana Empirische Untersuchung der Anglizismen im Deutschen/ Svetlana Burmasova // in: Beiträge zur Linguistik, Band 2, University of Bamberg Press, – Bamberg, 2010. – S. 225.

4. Fink Hermann Echt cool-Überlegungen zur Amerikanisierung der Allgemein- und Jugendsprache in der Bundesrepublik Deutschland / Hermann Fink // in: Deutsch global. Neue Medien Herausforderung für die Deutsche Sprache von Hilmar Hoffman (Hg), – Köln: du Mont, – 2000. – S. 56.

5. Gentner Markus Integrationen des Englischen in die deutsche Sprache/ Markus Gentner // – München, GRIN Verlag GmbH, 2002. – S. 142

6. Neues großes Wörterbuch. Fremdwörter mit den neuen Schreibweisen und Regeln der modernen deutschen Sprache// – Sonderausgabe, – ISBN 3-8174-5258-6.

Соловей Л.С., кандидат
педагогічних наук, Київський
університет імені Бориса
Грінченка

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сьогодні знання іноземної мови має значний вплив на професійну діяльність фахівця, сприяє його самоактуалізації та самореалізації у соціумі. Якість освіти залежить від рівня та ефективності впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес вищого навчального закладу, від особистості і професійної компетентності викладача, від мотивації суб'єктів навчального процесу (студента та викладача). Забезпечити високий рівень якості освіти студентів ВНЗ, застосовуючи для цієї мети тільки традиційні методи навчання, неможливо. Інноваційні педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології допомагають відійти від традиційних методів навчання у викладанні іноземних мов. Одним із способів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів є створення навчального середовища в системі Moodle.

Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), як система управління навчанням, як модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, було створено у 1999 австралійським вченим і педагогом Мартіном Дугіамасом. Сьогодні фахівці понад 200 країн світу користуються системою Moodle для створення електронних навчальних курсів для онлайн-навчання. Можливості цієї системи, безперечно, сприяють розвитку автономної, творчої діяльності студентів, підвищенню пізнавального і професійного інтересу майбутнього фахівця до навчання.

Електронний навчальний курс (далі ЕНК) – це комплекс електронних навчально-методичних матеріалів, створених для організації індивідуального та групового навчання з використанням Інтернет-технологій [1].

У вступі до ЕНК, зазвичай, зазначають мету і завдання курсу, зміст і структуру, розміщують робочу навчальну програму курсу, тематичний план, потижневе тематичне

планування, критерії оцінювання, вказують рекомендовану літературу, друковані та Інтернет-джерела.

ЕНК з іноземної мови складається з інформаційно-довідкового блоку, навчально-контролюючого та комунікативного. Перший блок, інформаційно-довідковий, містить інформаційні і навчальні матеріали (аудіо- і відеоматеріали, презентації, інтелектуальні карти (Mind Map, FreeMind) [2], посилання на Інтернет-ресурси, електронні навчально-методичні посібники. Навчально-контролюючий блок включає вправи для розвитку й удосконалення лексико-граматичної компетентності майбутніх фахівців, вправи для формування мовленнєвих навичок і вмінь, різноманітні тести, індивідуальні та творчі завдання (твір, есе, опис), методичні вказівки щодо їх виконання. Система оцінювання ЕНК оцінює і автоматично заповнює електронний журнал після виконання студентами тестових завдань. Комунікативний блок об'єднує засоби для організації та здійснення комунікативної взаємодії суб'єктів навчання, а саме через Skype, E-mail, форум, Chat.

Зарахований до ЕНК студент отримує доступ до всіх навчальних матеріалів курсу, користується можливістю спілкування з іншими студентами, викладачем on-line, може обмінюватися вкладеними файлами; спостерігати за своєю успішністю в електронному журналі. Безперечно, створення ЕНК в інтерактивному навчальному середовищі Moodle оптимізує навчальний процес ВНЗ, робить його динамічним, цікавим та ефективним. Інтерактивні завдання в ЕНК урізноманітнюють навчальний процес, забезпечують високий рівень мотивації студентів, підвищують їх інтерес до навчання, стимулюють їх пізнавальну активність.

Проте існує пряма залежність мотивації студентів до навчання від змістового наповнення електронних курсів. Електронні навчальні матеріали мають відповідати дидактичним та методичним вимогам до підручників, навчальних та методичних посібників. Викладачу, автору ЕНК, потрібно постійно вносити зміни в наповнення ЕНК, робити його інтерактивним і гнучким, редагувати і створювати нові ресурси, перевіряти творчі та індивідуальні завдання, вести електронний журнал обліку оцінок студентів, заохочувати їх до он-лайн обговорення дискусійних тем. Бажано регулярно проводити

анкетування-опитування студентів щодо якості ЕНК, систематично оновлювати наповнення курсу навчально-методичними ресурсами з урахуванням зауважень та побажань студентів, висловлених у процесі зворотного зв'язку.

Отже, з метою удосконалення інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів вищої школи необхідно формувати у науково-педагогічних працівників прагнення до самовдосконалення, проводити семінари з використання сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі, організовувати тренінги та індивідуальне консультування викладачів зі створення електронного навчального курсу, необхідно залучати студентів до створення елементів електронного навчального курсу, проводити опитування й анкетування студентів щодо змістового наповнення та якості ЕНК. Такі заходи сприятимуть успішній професійній діяльності викладача іноземних мов, дозволять створювати і ефективно застосовувати ЕНК в освітньому процесі.

Список використаних джерел

1. Морзе Н.В., Глазунова О.Г. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі / Н.В. Морзе, О.Г. Глазунова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – № 2(6).

2. Гордєєва А.Й. Інтелектуальні карти як засіб формування комунікативної компетентності майбутніх філологів / А.Й. Гордєєва // Іноземні мови. – 2012. – №4.

Письменна Т.С., Університет
державної фіскальної служби
України

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ

Головною метою освіти сьогодення є професійна і соціальна компетентність, що базується на отриманих у процесі навчання знаннях, вміннях та навичках. Сучасна система навчання орієнтована на збільшення обсягу самостійної роботи студента, який повинен самостійно здобувати інформацію,

аналізувати її та ефективно використовувати. Роль викладача – організація самостійної роботи, виконання функцій управління через облік, контроль и корекцію помилкових дій.

Важливо, що можливості інформаційних технологій, зокрема Інтернету, які можуть бути використані усіма учасниками освітнього процесу, дозволяють зробити акцент на самостійної позааудиторної роботі студентів в межах спеціально організованих видах діяльності, що набуває особливої актуальності їх використання при навчанні іноземної мови професійного спрямування у немовних вищих навчальних закладах.

Використання студентами Інтернет-ресурсів у самостійної позааудиторної роботі формує стійку мотивацію до вивчення іноземної мови; сприяє розвитку аналітичних здібностей студента, критичного мислення, вміння працювати індивідуально та у співробітництві; активізує пізнавальну та творчу активність.

Використання Інтернет-ресурсів в організації самостійної роботи студентів має ряд переваг, серед яких такі як: можливість для вивчення в індивідуальному режимі; відповідність інтересам і цілям кожного студента; доступ до аутентичної фахової літератури; прослуховування інформації озвученої носіями мови, підвищення самостійності й відповідальності у створенні реального іншомовного середовища на основі інтенсивного спілкування з носіями мови; розвиток творчого потенціалу кожного студента.

Існують дидактичні, психолого-педагогічні та організаційно-методичні умови що забезпечують успішність інтеграції інформаційних технологій у процес навчання іноземної мови.

Дидактичні умови – це умови оволодіння студентами теоретичними, практичними і методологічними знаннями, вміннями і навичками, необхідними для роботи з інформаційними технологіями. Для використання Інтернет-ресурсів у процесі самостійної роботи з іноземної мови студентам необхідні елементарні навички роботи з комп'ютером і веб-браузером. Викладач іноземної мови може додатково обговорити зі студентами принципи роботи з різними ресурсами

мережі Інтернет і особливостями виконання завдань з їх використанням.

Психолого-педагогічні умови використання Інтернету передбачають розвиток позитивної мотивації до роботи з Інтернет-ресурсами, розвиток творчих здібностей особистості, індивідуальний і диференційований підхід до процесу навчання. Для реалізації даних умов викладач повинен допомогти студентам подолати труднощі технічного і психологічного характеру.

Організаційно-методичні умови передбачають створення середовища, яке сприяє використанню ресурсів Інтернету при формуванні іншомовної професійної комунікативної компетентності у процесі самостійної позааудиторної роботи студента.

Використання Інтернету як джерела навчальних ресурсів передбачає комунікацію іноземною мовою, тобто, дозволяє організувати реальне спілкування студентів з носіями мови, що вивчається та з іншими користувачами, забезпечивши таким чином практику міжкультурного спілкування. З іншого боку, аутентичні аудіо-, відео- та текстові матеріали Інтернету можуть бути інтегровані у традиційний процес навчання.

Організація самостійної позааудиторної роботи студентів з іноземної мови професійного спрямування спрямована на виконання різноманітних видів діяльності, які мають комунікативну спрямованість. У процесі навчання необхідно залучати студентів до усної (аудіювання, говоріння) та писемної (читання, письмо) комунікації, успіх якої залежить від правильного підбору диференційованих завдань, систематичного контролю з боку викладача за їх виконанням та наданням своєчасної допомоги у вирішенні проблем.

Впровадження в організацію самостійної роботи студентів таких Інтернет-технологій, як чат-технології, відеоконференції, блоги, електронна пошта та форуми створює оптимальні умови формування і розвитку міжкультурної та професійної комунікативної компетентності студентів за рахунок великих можливостей практики спілкування мовою, що вивчається; дозволяє формувати стійку мотивацію до вивчення іноземної мови; сприяє удосконаленню самостійної творчої пізнавальної діяльності студентів.

Треба зауважити, що ефективність самостійної позааудиторної роботи студентів з іноземної мови залежить від якості її організації з боку викладача.

Список використаних джерел

1. Васляева М.Ю. Модель организации самостоятельной работы студентов при изучении иностранного языка с использованием Интернет-ресурсов / М.Ю. Васляева // Молодой ученый. – 2014. – №13. – С. 244–250.

2. Мухиддинова С.А. Место инновационных технологий в процессе обучения иностранным языкам / Мухиддинова С.А., Позиллов А.А. // Молодой ученый. – 2014. – № 10 (69). – С. 408–409.

Бондаренко В.А., кандидат
юридичних наук, Львівський
державний університет
внутрішніх справ

ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ МВС У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мета виховної роботи, яка здійснюється викладачами іноземних мов, тісно пов'язана з усім виховним процесом, що відбувається у вищих навчальних закладах МВС України. Важливі аспекти виховання в процесі навчання іноземної мови: змістовий; предметний; трудовий; організаційний; соціальний; комунікативний; методичний; моральний; контролюючий; психолого-емоційний.

Виховна робота спрямована на: зміцнення дисципліни і правопорядку, формування організованості, старанності, ініціативи, самостійності та усвідомлення відповідальності кожного за свої дії та вчинки, створення сприятливої соціально-психологічної обстановки в навчальних групах; згуртування особового складу правоохоронних органів навколо ідеї державної незалежності, виховання національно-державної свідомості, почуття патріотизму, відданості в служінні Батьківщині; вивчення і розуміння закономірностей історичного

процесу становлення Української держави, усвідомлення необхідності широких і міцних зв'язків зі світовою спільнотою, а отже важливості знань про культурний, соціально-політичний і економічний розвиток зарубіжних країн; формування та розвиток в курсантів гуманістичного світогляду, правової свідомості, особистісних якостей, необхідних для професійної роботи та діяльності в громадському суспільстві, формування норм гуманістичної моралі та культури спілкування.

Ураховуючи мету виховної роботи, можна визначити такі напрями її здійснення: світоглядний; національний; соціально-правовий; моральний; естетичний; екологічний.

Реалізація напрямів здійснення виховної роботи безпосередньо пов'язана з тією інформацією, яку курсанти отримують під час навчального процесу. Це може бути здійснене двояко. По-перше, це тематичні тексти, призначені для аудіювання, читання, аналізу, перекладу, відтворення завдання до текстів; різні теми, які мають відношення до майбутньої професійної діяльності курсантів, побутова і культурологічна тематика; матеріали для діалогічного мовлення; технічні засоби навчання: відеофільми, магнітофонні записи, комп'ютерні та мультимедійні програми. По-друге, це слово викладача, тобто виклад уривка навчального матеріалу. Викладу матеріалу викладачем як джерелу нової для курсантів інформації і сьогодні належить провідна роль.

Отже, навчальні матеріали залежно від домінуючих джерел можна поділити на три групи: словесні, наочні і практичні. При цьому розвиваються різні види мислення: словесно-логічне, образне і практично-дійове, що є вкрай необхідним, тому що виховання мислення, розумової діяльності курсантів є також одним із компонентів виховання.

Для опрацювання таких матеріалів можна використовувати різноманітні форми, прийоми і методи роботи: аудіювання;

читання текстів, статей, публікацій з подальшим їх аналізом і обговоренням, висловлюванням своїх думок щодо прочитаного;

проведення бесід, «круглих столів», «брейн-рингів» з метою розвитку монологічного та діалогічного мовлення;

проведення мовленнєвих зарядок, під час яких можна коротко інформувати про важливі події в країні, за кордоном чи в навчальному закладі;

проведення олімпіад на краще володіння іноземною мовою;

проведення студентсько-курсантських наукових конференцій, написання рефератів, доповідей і повідомлень;

проведення конкурсів на кращий переклад [2, с. 82].

Викладач своїми питаннями чи завданнями орієнтує курсантів на те, щоб вони висловлювали своє ставлення до фактів, подій, явищ суспільного життя, прочитаного чи прослуханого, давали їм оцінку, погоджувалися чи не погоджувалися з думкою викладача чи своїх товаришів, аргументували свою точку зору, обмінювалися думками. Мета таких завдань – наповнити навчальну роботу актуальним змістом, який відповідає вимогам виховного спрямування навчального процесу. Виховний процес, який здійснюється засобами іноземної мови, у свою чергу, має і зворотний вплив на поглиблення знань з іноземної мови, удосконалення навичок і вмінь усної та письмової комунікації, розвиток мислення та розумової діяльності, розширення кругозору.

Але це все буде ефективним лише тоді, коли курсанти будуть переконані в необхідності такої діяльності, у них буде внутрішня потреба в морально-духовному й культурному збагаченні особистості.

Таким чином, у наш час виховний процес набуває ще більшого значення, розширюється і доповнюється новими напрямками, які стають актуальними в зв'язку з розширенням різнопланових контактів України з іншими країнами. У цьому процесі навчання іноземної мови, а «мова – це цілий народ», може значно вплинути на його удосконалення. Іноземна мова має значні виховні можливості залучення курсантів до пізнання, духовної культури та самовдосконалення. Різнобічна і змістовна виховна робота викладача іноземної мови повинна супроводжуватися постійним удосконаленням методичних прийомів і форм.

Список використаних джерел

1. Зеленська О. П. Можливості іноземної мови у вихованні курсантів і студентів вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України / О. П. Зеленська, В. А. Бондаренко // Збірник наукових праць № 44. Частина II. – Хмельницький : НАДПСУ, 2008. – С. 80–82.

2. Колісник В. Виховання: концептуально-психологічний аспект / В. Колісник // Освіта і управління. – 2003. – Т. 6. – № 3. – С. 79–89.

Журавель В.В., Національний
університет оборони України
імені Івана Черняхівського

SOME ASPECTS OF DEVELOPING FLUENCY IN THE ELT CLASSROOM

Fluency versus accuracy is a controversial issue that affects each and every English teacher. Indeed, it is this question that, regardless of their level, location, or leaning, English teachers return to over and over again. After long-lasting discussions «it is now very clear that fluency and accuracy are both important goals to pursue in CLT» [1,p.2], the question is how to identify what to develop & what success to measure in each particular classroom situation. The Communicative approach to teaching English is much in use nowadays due to the fact that by the end of the study our students need to be able to speak English & act successfully in unpredictable situations of live communication, which can often be of vital importance. This emphasizes consequently the importance of developing fluency, and especially speaking fluency which refers to the speech and smoothness of oral delivery in a narrow sense and to semantic density, sociolinguistic appropriateness, and creativity in language use in a broad sense of the term. We could speak also about other sorts of skill fluency, and all of them are of equal importance. Readers who don't read fluently devote much of their cognitive energy to decoding individual words and phrases, making it difficult for them to focus on meaning of what they read. Similarly, students lacking writing fluency devote lots of cognitive energy to forming

individual words or basic sentence structures, making it harder for them to focus on conveying their thoughts and feelings effectively.[4,p.1] Listening comprehension is considered to be one of the most difficult skills for EFL learners to acquire. Speaking is typically considered the hardest skill to acquire when learning a second language. Language learners continue to struggle in the development of fluency in speech production: in situations where the learner does not speak the language much outside the classroom, there are few opportunities for the development of speaking skills.

Fluency makes an important component of communicative competence and methodologists define it as the combination of four abilities: the ability to talk at length with few pauses, the ability to have appropriate things to say in a wide range of contexts, the ability to talk in coherent reasoned, semantically dense sentences, the ability to be creative and imaginative in language use.[3, p. 92] To sum up, speaking fluency is the natural language use, and it is 'aimed to develop a pattern of language interaction within the classroom which is as close as possible to that used by competent performers in the mother tongue in real life.[2, p. 48] The primary purpose of fluency activities is to help students practice language in listening, speaking, reading, and/or writing activities to so develop fluency in using the language in spontaneous communication. A fluency-oriented activity such as extensive reading and information gap aims to develop the students' spontaneous communications skills in using what they have already learned; students' attention is focused on communicating information and expressing ideas; their output may not always be predictable; their performance is assessed on how well ideas are expressed or understood; students' errors are not corrected unless it interferes with communication; tasks often simulate real-life situations. There have been developed strategies to use during fluency-oriented lessons which increase speech rate, i.e. sixty seconds strategy, 4-3-2 strategy, repetition strategy (also, with the use of recorder), speaking line strategy as well as the ones which enhance production: pause fillers, vagueness expressions, repeats, etc. There come seven principles to consider when designing and doing fluency building activities [5, p. 10]:1.Incorporate repetition; 2.Increase speaking time; 3.Prepare before speaking;4.Use familiar and motivating topics; 5.Ensure appropriate level; 6.Impose time limits; 7.Teach formulaic sequences. - One of the best ways to

increase fluency is to use the same language over and over. This does not mean simply repeating what the teacher says or doing substitution drills. It is important to change the audience or purpose when an activity is repeated.

Repetition can be incorporated into many speaking activities.

- Here are a few ways of helping students converse as much as possible:

- Have students work in pairs or small groups
- Encourage 100% English free conversation
- Promote English use outside of class

- Written planning done in silence before a speaking activity helps maintain focus on the act of speaking and creating meaning with an interlocutor. Examples of planning include taking notes on a topic for homework, composing written answers to interview questions before discussing them, etc.

- When focusing on fluency development in class, choose topics that are relevant and interesting to the learners, such as describing recent events and activities. A list of possible discussion topics (such as pets, hobbies and interests, friends, or family) can also be provided, from which students are free to choose.

- Fluency promotion activities should be at an appropriate level of difficulty in order to reduce the necessity of over-thinking while speaking. Activities that push students to use new and recently learned language have their place in the classroom, but are

not optimal for enhancing fluency. Fluency is best developed when already known language is put to active use.

- While creating a comfortable speaking atmosphere is important, it may be helpful to introduce a bit of intensity by setting time limits on conversation activities. This forces students to speak faster and pause less.

- It is important for fluency building that learners are taught chunks, collocations, and formulaic sequences [6, p. 213] to enable learners to automatically plug set phrases into conversations at appropriate moments. One such strategy is making frequent use of classroom English phrases and functional exponents i.e. for agreeing/disagreeing or stating opinions. Teachers must set up exercises and situations in which fluency can develop and flourish, encouraging learners to orally communicate in a positive and enriching environment inside and outside the classroom. This can

hopefully be achieved when we offer them the full range of communicative language tools and strategies along with sufficient language input and speech-promotion activities.

List of references

1. Brown, J.D.(2003). Promoting fluency in EFL classrooms. Proceedings of the II annual JALT Pan-SIG Conference, Kyoto, Japan. URL.<https://jalt.org/pansig/2003/HTML/Brown.htm>.
2. Brumfit, C.(1984). Communicative methodology in language teaching: the roles of fluency and accuracy. Cambridge: Cambridge University.
3. Fillmore, C.(1979). On fluency. In C.J.Fillmore, D.Kempler, W.S.Y.Wang (Eds.), Individual differences in language ability and language behavior (pp.85-102). New York:Academic Press.
4. Kellem, H (2009). Principles for developing oral fluency in the classroom, The language teacher 33./1(pp.9-11)
5. McCarty, R (2014).Writing Fluency: A Key to Success on Next Generation Assessments URL: <https://www.teachingchannel.org/blog/2014/03/31/writing-fluency/>
6. Wood, D. (2007). Mastering the English formula: Fluency development of Japanese learners in a study abroad context. JALT Journal, 29, 209–230.

*Кравцова Т.А., Муравйова О.М.,
Харківський державний університет
харчування та торгівлі*

ВИКОРИСТАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СЕМІНАРІВ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Одним з основних питань інтенсифікації методів навчання є впровадження інформаційних технологій в процесі підготовки майбутніх спеціалістів. Поняття «нова інформаційна технологія» пов'язане з розвитком перспективних дидактичних засобів, до яких відносяться електронні мультимедійні засоби

[1, с. 3]. Інтернет дає додаткові можливості для реалізації всіх компонентів комунікативної компетенції як мети навчання. Знаходячись в телекомунікаційних мережах, користувач заглиблюється в аутентичні ситуації спілкування прагматичного та соціокультурного характеру, які сприяють вихованню толерантності до других поглядів на життя.

Розширення міжнародних контактів, вільний доступ до інформації, стрімкий розвиток телекомунікаційної технології створюють принципово нові умови для сфери освіти. Робота з інформаційними масивами, вміння знайти необхідну інформацію, грамотно її проаналізувати та використовувати в різноманітних цілях пізнання – все це стає одним з основних видів самостійної пізнавальної діяльності учнів.

Впровадження телекомунікацій в освіту йде в основному за чотирма напрямками:

- інформаційне забезпечення систем освіти (створення в мережах баз даних, баз знань, віртуальних бібліотек, віртуальних мультимедійних клубів, музеїв та ін.);

- спільна проектна діяльність в різних областях знань студентів, педагогів, науковців;

- дистанційне навчання різних цільових напрямків, різних форм та видів (Moodle, Web-Tutor, eLearning Server, iWebinar, Competentum.ONLINE, LMSOnline та інші);

- вільні контакти користувачів мереж з найрізноманітніших аспектів та питань освітньої сфери.

Для оптимізації навчального процесу під час вивчення іноземної мови студентам можна запропонувати участь у телекомунікаційному семінарі. Міжпредметні зв'язки є головною специфічною відмінністю телекомунікаційного проекту. Його учасникам доводиться використовувати свої знання з рйних сфер або предметів: інформатики, рідного або іноземних мов, літератури, історії, математики, предметів за спеціальністю та ін.

Наприклад, під час вивчення теми «Моя майбутня професія» на заняттях з англійської мови можна провести телекомунікаційний семінар «На шляху до професії» [3, с. 147]. Студентам цікаво знайти та порівняти інформацію про можливості навчання та перспективи працевлаштування молоді у Великобританії та інших англomовних країнах. Мета

семінару – активізація творчого потенціалу студентів, розвиток комунікативно-прагматичних вмінь міжособового спілкування, розширення лінгвокраїнознавчих знань та вмінь, виховання культури спілкування за допомогою електронної пошти. Передбачається організувати роботу в три етапи:

1. Розвиток вмінь самостійного пошуку необхідної країнознавчої інформації про ринки праці для молодих фахівців в країні мови, яка вивчається, вимоги роботодавців до рівня освіченості та професіоналізму фахівців до рівня володіння іноземною мовою; творче переосмислення і використання інформації при виконанні комунікативних завдань та вправ..

2. Вирішуються завдання розвитку загальнокультурних навчальних вмінь роботи з отриманою інформацією, пошук відповідей на поставлені питання.

3. Розвиток продуктивних вмінь, які направлені на використання загальнокультурних знань та вмінь в практиці комунікації в письмовій та усній формах.

Робота може бути організована в групах, проводитися під час занять та самостійно. Групи представляють свої аргументи, беруть участь у дискусії. Викладач пропонує використовувати мовні моделі для ведення дискусії.

Під час підготовки та проведення телекомунікаційного студентського семінару формуються вміння культурознавчого самозбагачення комунікативної практики, розвиваються критичне мислення, вміння кооперативної співтворчості, підвищується рівень комунікативної та організаційної культури.

Телекомунікаційні семінари або інші телекомунікаційні проекти слід розглядати як одну з форм оптимізації процесу навчання. Даний вид роботи зі студентами доцільно використовувати під час дистанційного навчання. Телекомунікаційні проекти, особливо міжрегіональні та міжнародні, дозволяють створювати серйозні дослідницькі лабораторії для студентів, значно розширювати зони спільних досліджень та творчих робіт й при цьому брати до уваги особливості культури різних народів, а також використовувати знання іноземної мови в його справжній функції – як засіб спілкування.

Організація телекомунікаційних проектів вимагає спеціальної й досить ретельної підготовки як викладачів, так і

студентів. Такий проект повинен бути особливо детально структурований, організований поетапно з урахуванням проміжних та підсумкових результатів.

Список використаних джерел

1. Анисимов П. Ф. Новые информационные и образовательные технологии как фактор модернизации учебного заведения / П. Ф. Анисимов // Среднее профессиональное образование. – 2004. – № 6. – С. 2–5.

2. Балаутдинова, М. Е. Инновационный потенциал высшей школы: анализ и оценка / М. Е. Балаутдинова. – М.: Изд-во Экономика, 2002 г. – 324 с.

3. Кларин М. В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках / М. В. Кларин. – М.: Наука, 2008. – 222 с.

4. Матвеева М. А. Компьютерные технологии в профессиональной подготовке студентов // Компьютерные учебные программы, № 11. – М.: 2000. – С. 52–61.

Шумило І.І., Національна академія
Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОСЮЖЕТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Основною проблемою в навчанні іноземної мови є обмежена можливість у спілкуванні з носіями мови. Технології заповнили практично всі аспекти нашого життя і використовуються як для розваги, так і в навчальних цілях. Для створення реальних і уявних ситуацій спілкування на занятті, викладач може використовувати автентичні матеріали - відеофільми і різні відео-сюжети. Над проблемою методики роботи із відео працювали багато науковців, такі як І.М. Андрисян, Т. П. Леонтьєва, Д. Хаймз, Н. Беленюк, А. Холлідей, Ван Ек та інші.

Використання відео є ефективним засобом у формуванні комунікативної культури курсантів, оскільки відео-матеріали демонструють мовлення у живому контексті, пов'язують

заняття з реальним світом. Вони сприяють підвищенню якості знань та дозволяють використовувати такі види комунікативної діяльності, як аудіювання, мовлення, читання та письмо.

Відео розвивають перш за все, увагу та пам'ять, а також підвищують мотивацію студентів до навчання. Використання різних каналів надходження інформації позитивно впливає на запам'ятовування країнознавчого та мовного матеріалу. Оскільки, під час слухового сприйняття засвоюється 15% інформації, зорового – 25%, а при слухозоровому – 60%.

Успішне досягнення мети роботи із відео можливе лише, по-перше, при систематичному показі відео фрагментів, по-друге, при методично правильно організованій демонстрації.

Автентичні відеоматеріали надають зразки мови і мовлення, загальнонавчання і спеціальну лексику, ідіоми, метафори і т.д., як їх використовують носії мови. Згідно з жанрово-тематичною спрямованістю відео можна поділити на 3 групи:

а) розважальні програми (шоу, спортивно-розважальні програми та ін.);

б) програми, що базуються на фактичній інформації (документальне відео, теледискусії та ін.);

в) короткі програми, тривалістю від 10 секунд до 10–15 хвилин (новини, прогноз погоди, рекламні оголошення тощо).

Перевага віддається коротким за тривалістю відеоматеріалам: від 30 секунд до 10 хвилин, при цьому вважається, що 4-5 хвилин демонстрації відео можуть забезпечити напружену роботу групи протягом цілої години. Це зумовлено такою специфічною особливістю відеоматеріалів, як щільність і насиченість інформації. Тому доцільніше використовувати короткий уривок для інтенсивного вивчення, ніж більш тривалий відео епізод – для екстенсивного.

У Національній академії Державної прикордонної служби України значна увага приділяється роботі із відео новинами. Зазвичай викладачі знаходять необхідний відеоматеріал на таких інтернет сайтах, як www.bbc.com/news, www.euronews.com, edition.cnn.com та www.youtube.com. Робота із відеонovinaми розпочинається із другого курсу в курсантів нефілологічної спеціальності, та із першого курсу філологічної.

Робота із відео новинами має ряд переваг, перш за все, зазвичай ці відео короткі (1–4 хв), а тому їх можливо переглянути

декілька разів для кращого розуміння. Лексика, яка зустрічається у новинах, носить суспільно-політичний характер та є актуальною у даний час, це особливо важливо сьогодні через події, які відбуваються на сході України, диктори часто вживають лексику, яка є актуальною для прикордонників. Крім того, курсанти вчаться сприймати мову на слух, не тільки носіїв мови, а й представників інших національностей. Відео новини дозволяють розширити кругозір та сприяють інтеграції курсантів у суспільство.

Головним у роботі із відео є передбачення можливих труднощів мовного, мовленнєвого і соціокультурного характеру та їх зняття за допомогою різних прийомів, включаючи пояснення, тлумачення, переклад, співвідношення з раніше вивченим матеріалом.

У роботі з будь-яким відео у методиці навчання іноземних мов методисти виділяють три основні етапи: установчий етап (pre-viewing), супровідний етапи (while viewing), післятекстовий етап ((post) after-viewing).

На першому етапі роботи із відео можна запропонувати курсантам виконати такі завдання, як: прочитати заголовок і спрогнозувати сюжет; ознайомитись з питаннями до відео і визначте його зміст і тематику; прочитати твердження та спробувати визначити правильні та хибні; ознайомтесь із заголовком/питаннями/твердженнями і записати, що вони вже знаєте з даної теми.

На другому етапі доцільно використовувати наступні вправи: оберіть правильні відповіді на питання (запитання пропонуються до перегляду); визначте правдиві/ неправдиві твердження; підберіть англійські еквіваленти до таких українських слів і виразів; заповніть пропуски потрібними словами і виразами; відтворіть побачене у формі розповіді, повідомлення, діалогу; підберіть назву до відео.

На третьому етапі пропонуються такі завдання, як: проектна робота, пов'язана з підготовкою перекладів аналогічних відеосюжетів самостійно; творча робота, де студентам пропонують написати короткий переказ, роздуми на тему переглянутого відеосюжету.

Використання автентичних відео сюжетів на практичних заняттях скорочує час на засвоєння матеріалу теми, сприяє індивідуалізації навчання і розвитку вмотивованості мовної та мовленнєвої діяльності курсантів.

Список використаних джерел

1. Верисокін Ю.І. Відео фільм як засіб підвищення мотивації учнів//Іноземна мова в школі. – 2003. – № 5–6. – С. 31–34.
2. Жогліна Г. Г. Розвиток умінь комунікативної компетенції на основі використання автентичних відеодокументів (французька мова, мовний вуз): дис. канд. пед. наук / Г. Г. Жогліна. – Пятигорськ. – 1998.
3. Ильченко. Е. Использование видеofilьмов на уроках английского языка / Е. Ильченко // Первое сентября. Английский язык. – №9. – 2003. – С. 7.
4. Леонтьєва Т. П. Досвід і перспективи застосування відео в навчанні іноземних мов / Т. П. Леонтьєва // Нетрадиційні методи навчання іноземних мов у вузі: матеріали респ. конференції. – Мінськ, 1995. – С. 61–74.
5. Щербакова І. А. Кіно в навчанні іноземних мовам / І.А. Щербакова. – М. : Просвітництво, 1999. – 75 с.

Тихонова Т.Б., кандидат психологічних наук, доцент, Київський національний університет імені Т. Шевченка

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОЕТАПНОГО РОЗВИТКУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ВМІНЬ І НАВИЧОК СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ В ТЕЛЕФОННОМУ РЕЖИМІ В СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах має на меті вдосконалення мовних та мовленнєвих навичок, які дають реальну можливість використовувати іноземну мову як засіб спілкування. Навчити студентів вести телефонні розмови іноземною мовою досить складне завдання. Ці складнощі зумовлені не тільки необхідністю засвоїти цілу низку мовних кліше та виразів притаманних телефонному етикету, а також тим, що співрозмовники не мають зорового контакту, не бачать артикуляцію одне одного, отримують лише вербальну інформацію.

Передумовою ефективної практичної роботи в аудиторії є узагальнення та систематизація засадничих позицій, а саме: телефонні перемовини поділяються на приватні та ділові, найпоширеніші теми – це поздоровлення, передача інформації, уточнення деталей, подяка, відмова від запрошення, висловлення співчуття, тощо.

На першому етапі мають бути засвоєні іншомовні кліше та вирази привітання, представлення, уточнення деталей, прощання тощо. Видається доцільним, аби викладач на другому етапі пропонував тему та приблизний перелік питань та запитань. Далі студенти будуть робити це самі.

Як уже зазначалося, найбільшою складністю у веденні телефонної розмови іноземною мовою є те, що співрозмовники не бачать одне одного, вони позбавлені невербальних джерел інформації, що є, як відомо, суттєвою складовою всього інформаційного поля. Ще однією перешкодою може бути якість зв'язку чи звуку, що призводить до ускладнення розуміння.

Ми пропонуємо таку поетапну організацію роботи в аудиторії із застосуванням методів та прийомів, які наближають аудиторне тренування телефонних розмов до реального життя.

Отже, пропонується така послідовність

На першому етапі викладач пропонує практично все : мету, тему, перелік запитань, кліше та вирази притаманні телефонному спілкуванню. Імітація телефонних розмов відбуваються у режимі «face-to face», тобто співрозмовники бачать артикуляцію, жести, вираз обличчя, тощо. Це зумовлено тим, що основною навчальною метою є засвоєння та відпрацювання кліше та виразів, типових для телефонних перемовин.

На другому етапі викладач формулює лише тему, яка прямо чи дотично пов'язана із загальною темою. Тему та приблизний перелік запитань готують самі студенти. На цьому етапі рекомендовано використання таких прийомів, мета яких – блокування зорового контакту: під час уявної телефонної розмови студенти заплющують очі або намагаються на очі пов'язки. Співрозмовників можна посадити спинами одне до одного. Викладач може заздалегідь підготувати достатнього розміру картонку й поставити її між співрозмовниками.

Такі прості прийоми є досить ефективними й мають своє логічне продовження на третьому етапі, коли студенти в аудиторних умовах або ж у ситуації реального життя

повідомляють одне одному ту чи іншу цікаву або важливу інформацію іноземною мовою. Реальне телефонне спілкування з викладачем є самостійним творчим пошуком. Подальше обговорення як прогресу, так і складнощів кожного індивідуалізує процес групового навчання.

Отже, навчання студентів вести телефонні розмови за допомогою вищезазначених методів та прийомів має на меті поетапне наближення до реальних життєвих ситуацій. Така організація навчального процесу надає змогу засвоїти необхідні слова, вирази та кліше в режимі аудіювання-мовлення, розвивати вміння концентрувати увагу на звуковому ряді, вдосконалювати навички аудіювання, що в свою чергу мінімізує психологічні страхи та побоювання телефонної комунікації іноземною мовою.

Список використаних джерел

1. Matthew Jones, Philip Kerr. Straightforward. Pre-intermediate. Macmillan Publishers Limited, 2005

2. Alex Harrop. Behaviour modification in the classroom. Hodder and Stoughton. London Sydney Auckland Toronto First published, 1983.

Дьома Н.С., Радзевановська О.А.,
Університет державної фіскальної
служби України

ПРИНЦИП МОТИВАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-ПРАВНИКАМИ

Латинську мову включено до навчального плану юридичного ВНЗ, виходячи з потреб сучасної юридичної освіти. При цьому йдеться не просто про вивчення студентами ще однієї – і до того ж мертвої – іноземної мови. Цілі викладання курсу латини на юридичному факультеті виходять далеко за рамки лінгвістики. У кінцевому результаті сенс занять полягає в тому, щоб, розглядаючи латинську мову як інструмент пізнання світової культури, залучити майбутніх юристів до здобутків античної та середньовічної культури, показати її глибокий вплив на подальший духовний розвиток європейських країн, тобто протягнути нитку від античності до сучасності, тим самим

допомагаючи студентам орієнтуватися у світі справжніх духовних цінностей. Таке широке трактування завдань навчання латини сприяє багатосторонньому впливу на інтелект і особистість студента.

На сьогодні практична необхідність у знанні латинської мови не є для юриста настільки актуальною, якою вона була ще донедавна. Водночас, не можна говорити про те, що вивчення сучасними юристами латинської мови має тільки академічне значення і, не будучи обумовленою інтересами практичної діяльності, є виключно традицією. Розуміння студентами важливості цього предмету приходить вже на старших курсах, коли, після вивчення римського права, історії держави та права, цивільного права, господарського права зарубіжних країн, вони бачать, як багато взяли сучасні правові системи з римського права, яка велика кількість римських юридичних термінів і понять використовується у сучасних юридичних системах і наскільки володіння хоча б основами латинської мови допомагає їх зрозуміти і засвоїти. Студенти першого курсу, вивчаючи латину, ще не повністю усвідомлюють її значення. Саме тому однією з головних проблем, які постають перед викладачем, є проблема мотивації студентів до вивчення мови.

Саме її формування є одним з найважливіших завдань педагога. Викладання латинської мови не повинно носити абстрактний характер, бути відірваним від загальної юридичної освіти. Навпаки, воно має бути тісно пов'язане із загальним напрямком навчального процесу і бути визначене практичними потребами юристів. Викладачу необхідно довести до відома студентів думку про практичну необхідність латинської мови через її зв'язок з іншими юридичними дисциплінами, які вони вивчають або будуть вивчати на старших курсах. Безпосередньо під час навчального процесу викладачу доводиться зблизити два предмети: латинську мову і римське право, показавши тим самим, наскільки важливим є перше для вивчення другого.

При навчанні латинської мови важливо не випустити з уваги мотивацію вивчення цієї мови, усвідомлену і підсвідому. Мотивацію визначають два провідних напрямки в змісті викладання цієї дисципліни:

1) принцип спеціалізації процесу навчання на основі професійно-орієнтованого матеріалу в області юриспруденції;

2) принцип оптимізації самостійної роботи – як пріоритетний вид навчальної діяльності студентів.

Зазначимо, що навчання латинської мови студентів – юристів переслідує дві основні мети:

а) засвоєння термінологічного арсеналу, який використовується в юриспруденції;

б) вивчення основних положень римського права, без яких неможлива підготовка майбутніх фахівців - правознавців.

Отже, успіх навчання латинської мови на юридичному факультеті знаходиться під впливом мотивації, наявності мети, інтересу, самостійності та активності, які роблять процес пізнання захоплюючим, особистісно значущим для студентів, підвищує темп і обсяг засвоєння матеріалу.

Підсумовуючи, потрібно зазначити, що викладач повинен сформувати у студентів розуміння того, що знання мови – це не тільки мета, скільки засіб, необхідна умова для вирішення більш масштабних завдань, пов'язаних з їх професійною діяльністю, які виходять далеко за межі курсу латинської мови. Необхідно посилити мотивацію студентів через формування і розвиток пізнавального інтересу до латинської мови, використовуючи різні форми і методи викладання, а досягти цього можна за допомогою пошуку конструктивних ідей для оптимізації навчання латинської мови. Одним із шляхів може бути модернізація традиційних засобів навчання.

Список використаних джерел

1. Дворецкий И.Х. Латинско-русский словарь / Иосиф Хананович Дворецкий – 11-е изд., стереотип. – М.: рус. яз. – Медия, 2008. – 843с.

2. Кацман Н.Л. Методика преподавания латинского языка / Нина Лазаревна Кацман – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС , 2003. – 256 с.

3. Щерба Л.В. Преподавание иностранных языков в средней школе: Общие вопросы методики. /Л.В. Щерба. – 2-е изд. – М.: Высш. шк., 1974. – 112 с.

Берестецька Н.В., Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

МОВНА ПІДГОТОВКА ОФІЦЕРІВ У РЕСПУБЛІЦІ ІНДІЯ

Сьогодні спостерігається зростання вимог суспільства до якості професійної підготовки офіцерів збройних формувань та правоохоронних органів. Це стосується і мовної підготовки. Військові повинні знати мови сусідніх країн, мови країн-союзників, а також мови країн, які є ініціаторами агресії.

Офіцер, який володіє іноземною мовою, може діяти як усний перекладач на переговорах і під час ведення бесід зі службової тематики, виконує письмовий переклад та реферування професійних текстів, перекладає матеріали радіопереговорів та здійснює синхронний переклад [1].

Так, у сучасних умовах розвитку військово-політичних відносин між країнами можна впевнено стверджувати, що професійна компетентність, як характеристика професійного офіцера, означає спроможність кваліфіковано проводити діяльність, виконувати професійні завдання [2], обов'язково включає знання іноземної мови.

Зважаючи на ці вимоги, професійна підготовка військовослужбовців у Республіці Індія вимагає модернізації. П. Менон вважає, що програма модернізації професійної підготовки військових забезпечить ефективне виконання службових обов'язків персоналом Збройних сил Республіки Індія та відомств у складі Міністерства внутрішніх справ [4].

Програма модернізації включає і підвищення якості мовної підготовки. З цією метою в Індії при Міністерстві оборони діє Інститут іноземних мов, який був заснований ще у 1948 році. У 1954 році Уряд Республіки Індія надав Інституту статусу постійно діючого та визнав його стратегічну роль [5].

З часу свого заснування Інститут підвищує своє значення як кількісно, так і якісно. Сьогодні цей освітній заклад перетворився на центр з хорошою репутацією та відомий якісною підготовкою військових перекладачів. Так, на даний час в Інституті працюють 13 викладачів, а кількість курсантів рідко буває меншою 200 осіб на рік.

Експерти вважають, що незважаючи на свою семидесятилітню історію Інститут іноземних мов при Міністерстві оборони Республіки Індії є флагманом мовної підготовки військовослужбовців.

Так, в інституті навчаються військові Збройних Сил Індії, а також представники напіввійськових та правоохоронних відомств (Прикордонна служба, Індо-тибетська прикордонна поліція, тощо). Крім того, в інституті можуть навчатися цивільні особи за власний кошт, але їх кількість залежить від кількості наявних місць. Випускники, які показали найвищий рівень підготовки, направляються на службу до міністерства закордонних справ, Секретаріату Кабінету міністрів, Головного управління поліції, а також можуть працювати викладачами в Національній академії оборони Республіки Індія, а також у Військовому коледжі для Сухопутних військ в Пачмархі.

Після успішного проходження короткотривалого мовного курсу слухачі отримують кваліфікаційний сертифікат чи диплом про середню спеціальну освіту. Військові перекладачі навчаються протягом тривалого періоду для повного опанування іноземною мовою.

Курси для здобуття кваліфікаційного сертифікату з іноземної мови передбачає один рік навчання в інституті. Для вступу абітурієнту необхідно знати англійську мову на академічному рівні, а також успішно здати вступні екзамени.

Для отримання диплому про середню спеціальну освіту необхідно навчатися під час практичних занять одну годину п'ять днів на тиждень протягом одного року. Бажаючи отримати такий диплом повинні успішно скласти іспити з попереднього курсу та мати кваліфікаційний сертифікат з іноземної мови.

Курс підготовки перекладачів викладається тільки для військовослужбовців. Цивільні особи мають право прослухати цей курс лише за умови наявності вільних місць. Курс триває від 16,5 до 23,5 тижнів, залежно від мови.

В Інституті іноземних мов викладають 13 мов, а саме: арабська, індонезійська (бахаса), бірманська, китайська, французька, німецька, іврит, фарсі, пушту, російська, сингальська, іспанська та тибетська [5].

На замовлення Генерального штабу Збройних Сил Республіки Індія в інституті можуть організувати

короткотривалі мовні курси для визначеної групи персоналу із запропонованої тематики.

В Інституті іноземних мов також проводять екзамени на підтвердження знань з мов, які використовуються лише в окремих підрозділах: непальської мови (гуркхалі) та двівехі, мови якою розмовляють на Мальдівах. Такі екзамени проводяться для персоналу всіх трьох родів спеціальної Атестаційною комісією.

Останнім часом популяризуються програми освітнього обміну між Індією та її сусідами та країнами-партнерами з метою якісної мовної підготовки. Так, з 2006 року офіцери Народної армії Китаю вивчають англійську мову у Військовому коледжі для Сухопутних військ в Пачмархі, а з 2009 року офіцери військово-повітряних сил Республіки Індія відвідують мовні курси з китайської мови в Академії іноземних мов для Народної армії Китаю в Куншані [3].

Список використаних джерел

1. Берестецька Н.В. Формування перекладацької компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників / Н.В. Берестецька // Збірник наукових праць «Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності» № 5, 2011 частина 2. – Львів: ЛДУ БЖД, 2012. – 268 с. – С. 37–41.

2. Підручна З.Ф. Психолого-педагогічні чинники формування професійної комунікативної компетентності майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки / З.Ф. Підручна // Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника: (серія: педагогіка). – Івано-Франківськ, 2008. – Вип. XXVI. – С. 122-127.

3. Datt G. Indian and Chinese armies «may restart language exchange courses» [Електронний ресурс]// Daily Mail, 2 July, 2004. – Режим доступу: <http://www.dailymail.co.uk/indiahome/indianews/article-2677249/Indian-Chinese-armies-start-language-exchange-courses.html>

4. Menon P. Military Education in India Missing the Forest for the Trees // Journal of Defence Studies, Vol. 9, No. 4, October-December 2015. – P. 49–69.

5. School of Foreign Languages.– Режим доступу:<http://sflmod.nic.in/index.html>

Карпушина М.Г., Національна
академія Державної прикордонної
служби України імені Богдана
Хмельницького

ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ПРИКОРОННИКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Знання іноземної мови (далі – ІМ) для прикордонника є не тільки засобом отримання інформації з оригінальних джерел, але і засобом професійної комунікації, у ході якої здійснюється певний практичний аспект його професійної діяльності. Прикордонникам доводиться спілкуватися із своїми зарубіжними колегами, знайомитися з їх методами і прийомами роботи, обмінюватися досвідом. До того ж кількість проблемних ситуацій (далі – ПС) у їхній службовій діяльності значно зросла з часу активної співпраці України з ЄС та початку антитерористичної операції, змінився їх якісний зміст, що створює труднощі у їх розв’язанні. Труднощі пов’язані з нестандартністю ПС, обмеженістю часу, за який потрібно розв’язати проблему. Так як людський та транспортний потік постійно зростає, то вміння розв’язувати проблемні ситуації повинні бути доведені до автоматизму, що допоможе прикордоннику швидко і професійно виконувати свої службові обов’язки. Крім цього прикордонникам доводиться спілкуватися іноземною мовою з різними іноземними місіями, наприклад, Організацією з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), яка здійснює моніторинг у Донецькій та Луганській областях, Міжнародне партнерство з прав людини (МППЛ), яке документує порушення прав людини під час воєнного конфлікту на Донбасі, всесвітньою гуманітарною організацією «Контроль за дотриманням прав людини» (КДПЛ), яка розслідує військові злочини та злочини проти людяності на Донбасі, тощо.

Перед прикордонною службою серед інших завдань стоять також і такі: забезпечення міжнародного, прикордонного та міжвідомчого співробітництва та співробітництва з державами, що не мають спільного кордону з Україною; провадження суб’єктами інтегрованого управління кордонами

діяльності із запобігання, виявлення та розслідування транскордонних злочинів; створення єдиного інформаційного простору.

Тому завдання викладачів кафедри перекладу підготувати курсантів до виконання професійних завдань, а цього можливо досягти шляхом створення атмосфери, наближеної до їхньої майбутньої професійної діяльності, використання типових професійних ПС та розв'язання проблем ІМ, вірогідність виникнення яких підтверджує опитування офіцерів-прикордонників. Мета цього дослідження визначити джерела змістової складової професійно-спрямованих ПС.

Перш за все викладачі кафедри запозичують ситуації на кафедрі прикордонного контролю, консультуються щодо можливого їх розв'язання, перекладають їх та використовують на заняттях з ІМ. Схожі ПС виносяться на заліки, екзамени та державний іспит.

Іншим джерелом інформації є випускники НАДПСУ, тобто ті офіцери-прикордонники, які вже набули певного практичного досвіду в межах своїх повноважень у підрозділах несення служби та їхні командири, які знають проблеми зсередини.

Матеріалом для таких ситуацій становить також інформування, яке проводиться з курсантами на кожному першому занятті. Такі ПС курсанти спершу перекладають, а потім опрацьовують їх у групах, складають діалоги, або ж коментують прийняті рішення.

Додатковими джерелами для ПС є матеріали відомчої преси та світових новин, офіційний сайт ДПСУ, сайти прикордонних відомств США, Великої Британії, які постійно моніторяться викладачами кафедри у пошуку свіжої інформації, відповідної термінології та сучасної автентичної лексики.

Крім цього ми систематично вивчаємо сучасні закордонні дослідження у галузі лінгвістики та методики викладання англійської мови для спеціальних цілей (ESP, EOP, EAP). Пояснення цьому криється у самій природі мови для спеціальних цілей, яка не має кордонів і є міждисциплінарною та торкається багатьох аспектів викладання іноземних мов: як лінгвістичних, так і методичних.

Важливим джерелом поповнення словникового запасу, актуальної термінології, методів роботи з нею є безпосередні її носії, які приїждять до НАДПСУ за сприяння Посольства Сполучених Штатів Америки у рамках проектів TESOL. Кращі викладачі, лектори зі США проводять для професорсько-викладацького складу академії науково-практичні семінари, тренінги, пов'язані з викладанням англійської мови для спеціальних цілей. Такі зібрання є також гарною нагодою для обміну ідеями, стимулювання співпраці між викладачами, реальною допомогою професійному розвитку та можливістю живого спілкування не лише для викладачів, але для курсантів освітнього закладу. НАДПСУ запровадила сьогоденну модальність таких програм: «відкриті двері для зовнішньої співпраці» - з метою посилення співробітництва у сфері вищої освіти зі США.

Ми також активно використовуємо підручник Державна прикордонна служба України [1], в якому викладені типові алгоритми розв'язання ПС у різних пунктах перетину кордону.

На наше переконання, такий підхід дає відповіді на багато запитань. По-перше, для чого слухачеві потрібна мова (навчання, робота, стажування або комплекс трьох); по-друге, як мова буде використовуватися (усно, письмово, телефоном, через особистий контакт); по-третє, якого контексту стосуватиметься дискурс (тематика та необхідний рівень підготовки); по-четверте, де буде використовуватися мова (інтерв'ювання у пунктах перетину державного кордону, семінари, конференції, перемовини, зустрічі, особисті контакти, в Україні або за кордоном), а також, коли мова буде використовуватися (часто, зрідка, в обмеженому контексті та ін.).

Однак, попри численні підходи до аналізу потреб, які б задовольняли інтереси слухачів, не існує вичерпного способу. Існуючі ж концепції не суперечать одна одній, але доповнюють одна одну, тому можна стверджувати, що аналіз потреб – це інтегрований процес, який охоплює аналіз засобів, які будуть використовуватися у навчальному процесі; аналіз особистої інформації про слухачів, тобто аналіз суб'єктивних потреб, бажань, інтересів; аналіз наявних вмінь та знань, тобто діагностика рівня знань та сформованості вмінь; аналіз короткотермінових потреб слухачів; аналіз їхньої професійної

складової, аналіз вокабуляру, контексту та рівня підготовки слухачів, аналіз дискурсів, жанрів, аналіз ефективних прийомів навчання тощо.

Отже, визначення потреб майбутніх офіцерів-прикордонників – це перший крок до створення робочої програми з іноземної мови для спеціальних цілей, а її інформаційне наповнення - це результат постійного пошуку й моніторингу багатьох інформаційних джерел професорсько-викладацьким складом кафедри перекладу.

Список використаних джерел

1. Гапонова В.М. Державна прикордонна служба України: Підручник / В.М. Гапонова. – Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2012. – 204 с.

Koliennikova O., National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi

LEARNING ENGLISH IN VIRTUAL SECOND LIFE ENVIRONMENT, CREATING MACHINIMA

Information and communication technologie are in evitably affecting each sphere of life. Today the exchange of information with use of ICT determines the economy and business, as well asocial life. Individuals exist on the Internet. Sometime sitis easier to find some body in cyber space than in real life. Information and communication have become reality and are a part of every day life, treated either as a source of information, or as a tool for work, or as alternative reality. Today ICT supplements the learning proces realized in real world. Still, a 3D technology determines the course of technological evolution. A three-dimensional virtual spacec reates educational opportunity – especially for language learning – and can revolution is the didactic process.

Second Life (SL) is a virtual, three-dimensional environment that simulates reality. The user of SL creates an avatar that is kind of an alterego enabling unrestricted individual creation. Avatars, like people, communicate with voice, text messages, body language and

gestures. SL is a place where people originating from different countries, environments and cultures contact one another in real time. The website provides the users with entertainment, social life, business support unities. It can also be a field of marketing activities and, more and more often, educational ones.

The most popular Serious Virtual World is Second Life – a product of Linden Labs. It is estimated that over 15 million people all over the world have their user accounts on the platform. Educational career of Second Life began in 2007, when the first language schools appeared on the platform. Their success initiated a new stage in development of e-learning. Due to an enormous educational potential of 3D environments, the usage of «secondlife» in educational process is gaining greater and greater popularity. Second Life belongs to a category of Serious Virtual Worlds. Even though they were initially made for entertainment, they are not games. They are an imitation of the real world, where each of the participants can realize his own objectives – connected with social life, entertainment or business. One of such objectives may also be education.

Second Life is an open world created by the users. Every one can join the platform and create his own part of the world. Currently schools and universities have their own islands in SL. They are accompanied by educational platforms and institutions existing only in virtual world. It is also a place where conferences, meetings and the exchange of scientific ideas take place. The virtual world is open for everyone. There are no age, cultural or national limits.

Still, Second Life attracts mainly those, who are easily assimilating technological innovations. A teacher and a student contact each other using avatars. Sometimes it helps students to overcome the feeling of embarrassment caused by presence of other people. Boundaries resulting from age differences, complexes or disabilities disappear too. The feeling of discomfort resulting from failures is limited. One does not need to lose time on commuting and instead of a few hours of classes a month one can spend unlimited time talking to friends. Moreover, all resources of the virtual world are available for the users after the classes.

Second Life can also be used as a browser. The platform provides access to virtual museums, cities and all kinds of visual materials. A 3D technology enables specific management of available materials – any information can be easily reached with

active links and displays spread around different spaces of SL. All elements of the virtual world have an interactive character – touching an object results in a text appearing. Students can skim through newspapers, readbooks, visit museums, galleries, cities, enter different room and at the same time receive textoraudio in formation related to a particular topic.The popularity as well as didactic results achieved with Second Life in dicatate that it is a way to motivate people of different age and different background to learn. It is assumed that in the future it will probably be inevitable to move the whole educational process to the World Wide Web and to the 3D environments in particular.

Th eeducational movies for students can be produced using Second Life . It is called Machinima (aport man teau wordof cinema and machine, refers to filmingactions, role-plays and dialogues between 3D virtual characters or avatars.)gives real opportunities to immerse students. The idea of creating and using videos produced in a virtual environment in the classroom has been developed in the CAMELOT project («CreAting Machinima to Empower Live Online language Teaching and learning») involving nine European partners (project awarded by the EU Lifelong Learning Programme). This technology is the art of creating movies from videogames or in the virtual environment. Moreover every one can be the director of the movies, even students. It strongly motivates them to learn and to be involved in this kind of learning.

«Creating machinima only requires a few people who control the avatars acting out scenarios, plus someone to record, edit and upload the video. These can often be the same one or two people. Real life video is much more demanding regarding resources and money. Producers, actors, cameras, sound recording equipment, editors and locations are all required for video that is made with real people and in the real world. Machinimais a cost effective way to teach students and, onoccasion, the only way to teach students when the creation of the videos is not viable in real life due to monetary orphysical constraints» [1, p. 37].

Machinima are able to:

1. Provide a uthentic language.
2. Offer opportunities for discussion and reflection
3. Stimulate further activities (i.e. roleplay, writing dialogues etc.).

4. Provide a wide range of genres (e.g., information, instruction, idioms, grammar, sketches, story-telling).

5. Serve as a model for spoken language.

Some Ukrainian versions of Machinima are developed by instructors of English of military establishments in the frame of DEEP programme..The product is military-focused Machinima, which were focused on the Post Traumatic Stress Disorder (PTSD) issues. There is a promising future for immersive learning, and Machinima as its part.

List of references

1. Brent Gregory, Sue Gregory and Myee Gregory, Machinima for immersive and authentic learning in higher education, 30th ascilite Conference, 1-4 December 2013, Sydney. – 2013.

2. Christel Schneider, CAMELOT Using and Creating Machinima for Language Teaching, ICT for language learning, 2014.

3. <http://adlnet.gov/>

4. <http://camelotproject.eu>

Бережний Ю.М., Державний
вищий навчальний заклад
«Переяслав-Хмельницький ДПУ
імені Григорія Сковороди»

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Глибокі економічні, політичні та соціальні зміни в Україні зумовлюють суттєві трансформації в правоохоронній сфері, її якісне оновлення, утвердження нового «образу» фахівця. Сучасне суспільство очікує професіоналів, які не лише мають високий рівень теоретичної і практичної підготовки, належні моральні якості, але й готові постійно їх удосконалювати, гнучко реагувати на запити соціуму, підвищувати рівень фахової компетентності. Тому особливого значення сьогодні набуває проблема підготовки майбутніх фахівців

правоохоронних органів до професійного самовдосконалення: формування у них позитивної мотивації, розуміння сутності і шляхів фахового розвитку, усвідомлення його ролі в особистісній самореалізації та підвищенні престижу професії загалом. Актуальним стає моделювання новітніх педагогічних систем, спрямованих на професійне самовдосконалення фахівців у контексті неперервної освіти.

Багатогранність названої проблеми зумовила численні напрями її дослідження. Теоретико-методологічні засади вивчення проблеми саморозвитку особистості знаходимо у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників (І. Бех, Б. Вульф, О. Газман, Г. Звенигородська, В. Зінченко, О. Киричук, Б. Кобзар, Л. Кулікова, А. Меренков, Г. Олпорт, К. Роджерс, О. Слободян, Т. Тихонова, П. Харченко і т.д.).

Професійний саморозвиток особистості висвітлювали К. Абульханова-Славська, Г. Балл, І. Зязюн, В. Кан-Калик, Л. Митіна, В. Моляко, П. Підкасистий, О. Пехота, К. Платонов, С. Рубінштейн та ін.

Особливості професійної освіти працівників правоохоронної системи досліджували В. Андросюк, О. Афанасьєв, О. Бандурко, С. Батишев, Г. Дубов, І. Колонтаєвська, О. Несимко, Ю. Оборотов, А. Ромашко і т.д.

Однак питання підготовки майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення сьогодні недостатньо вивчене та вимагає всебічного розгляду. Аналізуючи різні підходи до визначення сутності і структури професійного самовдосконалення майбутніх фахівців, слід зауважити, що чимало дослідників пов'язують його із самоосвітою й самовихованням (В. Артюхова, О. Діденко, Л. Дудікова, В. Жуков, В. Завірюха, Л. Лаптев, А. Подольська, Я. Подоляк, О. Прокопова, М. Фіцула, Я. Шведова та ін.). У зв'язку з цим науковці виділяють два основні напрями професійного самовдосконалення майбутніх фахівців: 1) покращення навчальної самостійної роботи, формування готовності до майбутньої професійної діяльності; 2) самовдосконалення особистісних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності [4, с. 95]. Т. Шестакова до складників професійного самовдосконалення відносить самоактуалізацію як процес мобілізації власних внутрішніх сил

фахівців, їхніх творчих здібностей, мотивів, умінь, життєвих цінностей та самоуправління, спрямоване на продуктивну реалізацію своєї діяльності [6, с. 60–61].

Узагальнюючи основні підходи та визначення, розуміємо професійне самовдосконалення (саморозвиток) майбутніх фахівців правоохоронних органів як свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня власної професійної компетентності, розвитку професійно важливих якостей відповідно до соціальних вимог, умов професійної діяльності і власної програми розвитку для задоволення пізнавальних і духовних потреб особистості, розкриття й удосконалення її природних здібностей. Визначальними факторами професійного самовдосконалення є соціально-економічні чинники, психофізіологічний потенціал, соціально-статусні та духовні потреби особистості, характер і зміст діяльності [4].

Фахова підготовка майбутніх фахівців правоохоронних органів передбачає різні форми, моделі, програми, що відрізняються теоретичним змістом, ступенем складності, інноваційності, практичної спрямованості тощо. Водночас визначальним критерієм їх результативності є сформованість у випускників готовності, зокрема, до професійного самовдосконалення.

Готовність майбутніх фахівців до професійного самовдосконалення науковці визначають як інтегративну особистісну властивість, яка характеризується системою фахових знань і вмінь, сформованих самоосвітніх та самовиховних умінь, професійної самосвідомості, переконаності в соціальній і особистій значущості професійного самовдосконалення, прагненні до нового й бажанні стати висококваліфікованим фахівцем [2]. Услід за О. Діденком критеріями сформованості готовності фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення вважаємо змістовно-мотиваційний (знання про сутність і особливості професійного самовдосконалення; власна професійна підготовленість; настанови на вироблення в себе позитивних та усунення негативних професійно важливих якостей); організаційно-діяльнісний (вміння планувати та організовувати професійне самовиховання й самоосвіту; самокритичність; цілеспрямована робота над собою);

психотехнічний (самостійний вибір засобів, прийомів, напрямів професійного самовдосконалення; самоконтроль і корекція) [1].

Оптимізації процесу формування готовності майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення сприяє впровадження належних педагогічних умов, серед яких дослідники називають: створення соціально-психологічного середовища, розвиток мотивації до професійного самовдосконалення та її відповідність реальним вимогам професійної сфери, педагогічне керівництво професійним самовдосконаленням з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей особистості, зорієнтованість навчання на її самоактуалізацію, самопроектування, самонавчання, самоорганізацію, саморозвитоктощо [2; 3; 5].

Загальний огляд досліджень із проблеми формування готовності майбутніх фахівців до професійного самовдосконалення дає змогу зробити висновки про необхідність оновлення змісту професійної підготовки працівників правоохоронних органів, створення комплексу відповідних організаційно-педагогічних, методичних, технічних умов, посилення відповідальності особистості за власних професійний рівень, мобільність та конкурентоспроможність на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Діденко О.В. Педагогічні умови професійного самовдосконалення майбутніх офіцерів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О.В. Діденко. – Хмельницький, 2003. – 24 с.
2. Дудікова Л.В. Формування готовності до професійного самовдосконалення у майбутніх лікарів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л.В. Дудікова. – Вінниця, 2011. – 230 с.
3. Завірюха В.В. Формування здатності до професійного самозростання студентів в умовах інноваційного навчання : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та психологія» / В.В. Завірюха. – К., 2007. – 20 с.
4. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : підручник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.

5. Професійний саморозвиток майбутнього фахівця: монографія / за ред. В.А. Ковальчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 204 с.

6. Шестакова Т.В. Формування готовності майбутніх педагогів до професійного самовдосконалення :дис. ... канд.пед. наук :13.00.04 / Т.В. Шестакова. – К., 2006. – 244 с.

Sherstobitova A., Lviv State University of Life Safety;

Samilo A., Lviv State University of Life Safety

LANGUAGE TRAINING OF OFFICERS AND CADETS OF CIVIL DEFENCE SERVICE

It is generally known that Ukraine intends to integrate into the European community. Every year more and more Ukrainian rescuers are involved in providing assistance to foreign countries in emergencies. In addition, our country receives international assistance, has representation in international organizations dealing with civil protection, improving the system of multilateral and bilateral cooperation. Since 1997, the State Emergency Service of Ukraine participated in 11 international training exercises involving forces and special equipment. Ukraine supports cooperation with international organizations such as the EU, NATO – North Atlantic Treaty Organization, the United Nations, OCCE-Organization for Security and Cooperation in Europe, GUAM -Organization for Democracy and Economic Development, CIS -Commonwealth of Independent States and others. Ukrainian rescuers repeatedly were on a mission to spread the Ukrainian experience in the field of civil protection, increase the credibility of our country in the process of European integration, professional development of Ukrainian experts, expert involvement and support of the EU, the mastery of special procedures and standards of the EU, and establishing personal contacts with foreign colleagues.

Participation of the State Emergency Service of Ukraine's officers in the program «Partnership for Peace», peacekeeping operations under UN auspices encourage future officers to have

fluency in a foreign language. Future officers will carry out tasks related to direct contact with foreigners. Being prepared for fluency in a foreign language will determine the official professional competence of officers, which affects the qualitative fulfillment of service and combat tasks, resolves issues, and creates a positive image of Ukraine in general among other countries. Thus, in the future for officers there is an objectively caused need of fluency in a foreign language to solve service calls. Identifying the problems of readiness for future officers to know a foreign language will help with the increasing of its level, the optimization of training future officers for the fluency in foreign languages, and the official formation of professional competence.

The current language knowledge of the State Emergency Service specialists in many cases does not meet modern demands and does not ensure the achievement of this level of their mastery, which would help to successfully solve complex problems to prevent emergencies and rapid response to them on an international level.

The low level of knowledge of foreign languages greatly complicates the participation of State Emergency Service representatives of the independent Ukraine in many international events. Interpreters cannot accurately convey all information and details about a particular emergency, unlike most rescuers. Skill of a foreign language is the ability to communicate orally or in writing, information exchange, its storage and evaluation.

It can be assumed that the level of free foreign language skill is achieved if «the future expert uses foreign language to independently gain and expand their knowledge and experience».

It is important to recognize the need for fluency in a foreign language by cadets and future officers at the professional level for effective performance management, and to develop practical language skills that are acquired during the training. The language training system is based on state educational standards and takes into account the linguistic NATO standards «STANAG 6001». This system provides consistent mastery of standardized language levels.

Fluency in a foreign language can provide future officers with the following features: - participation in peacekeeping missions; - passing training courses abroad; getting set bonuses to the allowance for the knowledge and use of a foreign language. There are numerous personal needs of future officers to learn a foreign language. The

implementation of these opportunities will certainly facilitate a career promotion for future officers.

In addition, getting a prestigious profession allows to implement all kinds of human needs and understanding of the forms of such strong motivation for self-study. The prospect of further scientific studies of this area considers the issue of technology, the teaching of vocational training for students to become fluent in a foreign language. In order to address these prospects, such solutions can be offered:

- to develop guidelines for the use of standard STANAG 6001 in the assessment of future officers who are fluent in a foreign language;
- to examine the impact of internal and external motivation of students to study foreign languages;
- to justify the need for information and communication technologies during testing under standard STANAG 6001;
- to conduct regular computer testing to study the dynamics of the formation of future officers' fluency in a foreign language;
- to promote the development of educational software using modern information and communication technologies, which will allow to carry out future officers' self-assessment of readiness for fluency in a foreign language, and so on.

List of references

1. Heisbourg F. European Defence: Making It Work // Institute for Security Studies Western European Union, 2000. – September. – 133 p.
2. O .E.Chernyshenko Internet Idea of Military Man // The collection of abstracts final conference of military-scientific community of students, cadets and students. – Kharkiv, Ukraine Interior Ministry Academy of Internal Troops of Ukraine, 2007. – P. 28–30.
3. National Doctrine of Education Development, Chapter IX «Information Technologies in Education». – Mode of Access: <http://www.president.gov.ua/documents/151.html>. – Name of the screen.

Бабушко С., кандидат філологічних наук, доцент, Національний університет фізичного виховання і спорту України

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ДЖАЗОВИХ РИМОВОК

Інтеграційні процеси у сучасному світі сприяли підвищенню вагомості навички іншомовного спілкування для фахівців будь-якої спеціальності. Без знання іноземної мови, зокрема англійської, фахівець стає не конкурентоздатним. Тому питання опанування англійською мовою як другою іноземною мовою наразі набуває надзвичайної актуальності.

Методики викладання англійської мови за професійним спрямуванням у вітчизняних вищих навчальних закладах охоплюють як традиційні, так й інноваційні методи навчання. З-поміж них, варто назвати «старі-нові» методики, які не втратили своєї ефективності донині. Наприклад, весесвітньовідомий метод джазових римовок – *Jazz Chants* (далі ДР), які було створено Каролайн Грем (*Caroline Graham*) ще у 70-х рр. минулого століття як метод вивчення англійської мови як другої іноземної мови.

Технологія використання римовок активно обговорюється зарубіжними вчителями, викладачами, тренерами, інструкторами впродовж останніх 30 років. Питаннями дискусії є цільова аудиторія, переваги та недоліки використання ДР у вивченні англійської мови, доцільність їх використання, навчальні цілі та методики їх використання.

Хоча їх вагомість як ефективного засобу вивчення англійської мови як іноземної визнано в усьому світі [1; 2], нині їх не так часто використовують, відтак стає необхідним привернути увагу викладачів до ДР та розкрити їх потенціал як дієвого засобу навчання англійської мови за професійними спрямуванням.

ДР – вправи для аудиторної та самостійної роботи, що базуються на ритмічному повторенні коротких слів і фраз під музику за диктором у запису чи викладачем [1; с. 182]. Оскільки відтворення коротких фраз не вимагає часу на обдумування

правильності використання граматичних структур чи пошуку правильного слова, то промовляння коротких ритмічних фраз стає звичним і природнім, майже автоматизованим процесом.

Майбутнім фахівцям потрібно вміти спілкуватися англійською мовою не лише на професійні теми, але й на повсякденні та побутові. У цьому контексті ДР можуть стати ефективним інструментом в методичному арсеналі викладача. Це – конструктивний та веселий спосіб допомогти студентам розмовляти в природньому ритмі американського варіанту англійської мови та використовувати її інтонаційні моделі на заняттях; поповнити та попрактикувати використання словникового запасу; ввести та активізувати в мовленні граматичні структури [2, с. 159].

Загалом, використовуючи ДР на практичних заняттях з англійської мови зі студентами ВНЗ, викладач отримає такі методичні переваги:

- a. практика невимушеної розмовної мови;
- b. можливість застосування ДР у групах різного розміру;
- c. вони не потребують спеціального роздаткового матеріалу;
- d. доступність для усіх вікових груп;
- e. можливість використання на аудиторних заняттях і під час самостійної роботи студентів;
- f. вони не потребують музикальної слуху та освіти;
- g. створення в умовах аудиторії дружнього середовища.

Використовуючи ДР на заняттях, викладач може притримуватися методики, рекомендованої автором чи імпровізувати, опускаючи один із етапів, замінюючи його на інший, чи створюючи власний. Послідовність використання ДР охоплює такі кроки:

коротке, усне ознайомлення з контекстом римовки: пояснення нових слів, ідіом, структур. Можливе обговорення очікуваного змісту зі студентами з рівнем Pre-Intermediate, Intermediate. Цей етап бажано проводити без опори, розвиваючи навички розуміння на слух;

хорове опрацювання римовки: групова практика, робота у парах, індивідуальна практика. Можливе використання опори на письмове відтворення римовки, якщо вона занадто довга чи складна;

звернення уваги на наголос, смислові групи та інтонацію, інші фонетичні особливості ДР;

можливе наступне повторення ДР кілька раз;
використання підстановчих таблиць для відтворення фраз
римовки у зміненому контексті;

створення власних римовок на більш просунутому етапі
підготовки студентів.

Оскільки ДР гарно структуровані та охоплюють широкий
спектр тем, їх можна використовувати на будь-якому етапі
заняття: на початку заняття в якості фонетичної та мовної
розминки; в середині заняття для релаксації; наприкінці заняття
як засіб творчого розвитку студентів.

Таким чином, використання ДР може зробити заняття з
англійської мови професійного спрямування зі студентами
більш ефективними, урізноманітнити їх, створити дружнє,
англомовне середовище, що допоможе підвищити
зацікавленість та мотивацію студентів, розкрити їх творчий
потенціал.

Список використаних джерел

1. Gebhard J. G. Teaching English as a Second Language: a
Self-Development and Methodology Guide; 2nd ed.; ed. by Ann
Arbor / J. G. Gebhard – US: The University of Michigan Press,
2006. – 267 p.

2. Vasques A., Hansen A. L., Smith Ph. C. Teaching
Language Arts to English Language Learners; 2nd ed. / A. Vasques,
A. L. Hansen, Ph. C. Smith. – New York: Routledge, 2013. – 230 p.

Гаркуша М.С., Національна
академія Служби безпеки
України

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Потреба сучасного суспільства в спеціалістах, які вільно
володіють іноземною мовою в професійній діяльності,
зумовлює необхідність пошуку нових конструктивних ідей для
вирішення проблеми оптимізації й інтенсифікації системи
іншомовної підготовки.

Сучасною тенденцією у вищих закладах освіти є скорочення кількості аудиторних годин та збільшення годин, що відводяться на самостійну роботу здобувачів. Трансформується роль викладача в освітньому процесі: поступово втрачає актуальність функція викладача як основного джерела інформації, він перетворюється на організатора, консультанта, керівника, куратора. Усе це потребує пошуку більш ефективних методів, форм і засобів навчання, які б виконували в освітньому процесі інформаційну, формувальну, систематизувальну, контролюючу та мотивувальну функції. Такі вимоги можуть задовольнити новітні комп'ютерні засоби навчання, до яких належить дистанційне навчання.

Дистанційне навчання іноземної мови із використанням дистанційних технологій має забезпечувати реалізацію таких завдань: - формування і розвиток умінь і навичок читання з використанням матеріалів мережі Інтернет; - удосконалення вмінь аудіювання на основі адаптованих та автентичних аудіотекстів; - формування вмінь і навичок з перекладу, реферування та анотування фахових текстів; - удосконалення умінь монологічного та діалогічного мовлення; - розширення активного та пасивного словникового запасу, ознайомлення з лексикою сучасної іноземної мови, яка відображає певний етап суспільно-політичного соціокультурного та соціально економічного розвитку суспільства; – формування стійкої мотивації навчально-пізнавальної діяльності, потреби використання іноземної мови в професійній діяльності; – формування загальної культури спілкування.

Існує декілька видів дистанційних курсів вивчення іноземної мови. До першого виду належать так звані «чисті» («pure») дистанційні курси, які організують навчання слухачів усім видам мовленнєвої діяльності в дистанційному середовищі. Безпосередня зустріч викладача зі слухачами в такому випадку відбувається не частіше одного разу на навчальний рік або наприкінці навчального курсу з метою безпосереднього засвідчення результатів навчання шляхом тестування, проведення екзамену, співбесіди, іншого виду контролю знань, навичок і вмінь.

Другий вид – це дистанційні курси вивчення іноземної мови включеного типу [0], у яких дистанційні періоди самостійної роботи слухачів чергуються з аудиторними заняттями. Такі дистанційні курси можна розглядати як різновид організації очної форми навчання. Дистанційні курси вивчення іноземної мови включеного типу поділяють на дві групи: - дистанційні курси, які використовують протягом обов'язкового курсу навчання (essential courses), та дистанційні курси для факультативного навчання (optional courses).

Очевидно, що тип дистанційного курсу зумовлює підбір навчального матеріалу. Як зазначалося вище, «чисті» дистанційні курси вивчення іноземної мови включеного типу є найбільш повними й містять завдання для формування лексичних і граматичних вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності. Дистанційні курси, які використовують протягом обов'язкового курсу навчання слухачів очної форми, наближені до автоматизованих навчальних програм для опанування іноземної мови за комп'ютерної підтримки (Computer Assisted Language Learning (CALL)). Такі курси зазвичай націлені на формування конкретних компетентностей, закріплення опрацьованого в аудиторії матеріалу, та є стислими, лаконічними, нетривалими; у них переважає індивідуальна робота слухачів, а корпоративні завдання найчастіше мають характер проектів. Відповідно, такі дистанційні курси спрямовані на формування вмінь і навичок з письма та говоріння.

До третього виду відносять дистанційні факультативні курси, які передбачають вивчення іноземної мови для спеціальних цілей, наприклад, для майбутніх фахівців правоохоронних органів та сектору безпеки України. Дистанційні факультативні курси розраховані на тривалі періоди дистанційного (заочного) навчання з короткими очними сесіями у форматі аудиторної роботи. Такі курси є більш повними, містять різноманітні види роботи.

Дослідження в галузі педагогічної технології підтверджують, що потенціал комп'ютерного дистанційного навчання може бути найбільш ефективно використаний при вивченні іноземних мов, яке включає обговорення, інтенсивну

розумову активність та колективну діяльність. Одним із перспективних напрямів роботи в системі дистанційного навчання іноземних мов є інтегрований підхід до вирішення основних завдань, що поєднує комплекс педагогічних технологій з високим дидактичним потенціалом і телекомунікаційні технології; комп'ютерне навчання іноземних мов, мультимедійні технології та методи інтенсивного навчання іноземних мов.

Важливим етапом у розвитку дистанційного навчання є індивідуальний підхід, в якому системи навчання повинні мати наступні компоненти:

- телеконференцію, призначену для оперативного інформування через комп'ютерну мережу всіх зацікавлених користувачів;

- електронну бібліотеку – доступний через комп'ютерну мережу архів текстів, зображень, аудіо- та відеоматеріалів тощо; періодичні видання;

- книжкову серію (підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, монографії, літературно-художні здобутки тощо).

Враховуючи вищезазначене, визначимо переваги дистанційного вивчення іноземних мов: 1) Гнучкість – здобувачі, які одержують освіту дистанційно, в основному не відвідують регулярних занять, а навчаються без відриву від професійної діяльності в зручний для себе час та в зручному місці; 2) Технологічність – використання в освітньому процесі нових досягнень інформаційних технологій; 3) Соціальна рівність – рівні можливості отримання освіти незалежно від соціального статусу, місця проживання і стану здоров'я, що дає змогу значно розширити навчальну аудиторію; 4) Роль педагога – дистанційна освіта розширює й оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який повинен координувати навчально-пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати свою кваліфікацію і творчу активність відповідно до інновацій у системі освіти; 5) Позитивний вплив на слухача – підвищення творчого та інтелектуального потенціалу здобувача вищої освіти, за рахунок самоорганізації, прагнення до знань,

використання сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, уміння самостійно приймати рішення.

Список використаних джерел

1. Муліна Н. І. Включене дистанційне навчання англійської мови студентів вищих технічних закладів освіти : побудова курсу, методика навчання та результати / Н. І. Матуліна // Іноземні мови. – 2000. – № 2. – С. 27–30.

2. Гуржій А. М. Інформаційні технології в освіті / А. М. Гуржій // Проблеми освіти : наук. метод. зб. – К. : ІЗМН, 1998. – Вип. II. – С. 5–11.

Богущий В.М., кандидат
філологічних наук, доцент,
Національна академія
внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

З появою нових технічних засобів навчання, зокрема, використанням різних відео матеріалів, виникли нові можливості в процесі навчання іноземної мови.

Робота з відео записами дозволяє надати процесу оволодіння іноземною мовою комунікативно-когнітивного характеру, оскільки автентичні відео записи є поєднанням мовних соціокультурних зв'язків, властивих ситуаціям реального іншомовного спілкування. Робота з відео матеріалами активізує рецептивні й продуктивні навички студентів.

Досвід застосування відео матеріалів при навчанні англійської мови вказує на те, що за умови правильного підбору матеріалу й глибокого опрацювання методики їх використання залежно від кожної індивідуальної групи студентів, помітно підвищується комунікативна активність студентів, і підвищується рівень засвоєння ними матеріалу теми.

Найбільш легко доступним і простим відео матеріалом, що органічно доповнює спеціалізовані курси є використання

фрагментів різних художніх фільмів і з їх підбором – прив'язкою до тематики поточного матеріалу.

До позитивних рис використання фрагментів художніх фільмів можна, по-перше, віднести те, що навчання проходить на тлі сцен з буденного життя країни, мова якої вивчається. По-друге, лексика і вимова дійових осіб максимально наближені до живої мови спілкування англomовної країни.

Проте, ця, здавалося б, перевага має й зворотній бік. Досвід показує, що спроби широкого використання цих матеріалів стикаються з серйозними труднощами, пов'язаними з недостатнім лексичним рівнем студентів і серйозними труднощами, що виникають у зв'язку з цим при аудіюванні матеріалу, тобто «живої англійської мови», що насичена елементами сленгу, різними діалектами, тобто мови абсолютно не адаптованої для студентів, що не є носіями мови і навчаються в непрофільних навчальних закладах.

Простіше кажучи, навіть найбільш сильні із студентів виявляються не готові до прямого сприйняття такого матеріалу, що призводить до послаблення мотивації з їх боку. Для введення такого роду відео матеріалу потрібне серйозне попереднє опрацювання.

На жаль, дуже обмежений час, що відводиться навчальним процесом на вивчення тієї чи іншої теми, робить таку глибоку попередню підготовку дуже утрудненою, що безумовно впливає на якість сприйняття студентами матеріалу, що подається і, врешті-решт, на якість остаточного його засвоєння.

Ефективнішим, як показує досвід роботи, є використання в процесі навчання різних документальних джерел із спеціально підібраної тематики. Тут уже можна використати звичайні методи побудови заняття на різні теми із використанням аудіо або відеоматеріалу (обговорення заздалегідь підготовлених тематик, що зазвичай широко охоплюють тему з подальшим переглядом відеоматеріалу й подальшою роботою з перевірки розуміння побаченого матеріалу, повторним переглядом із закріпленням за допомогою різноманітних вправ – виконання різних UnderstandingTasks, VocabularyTasks та ін.).

Одним з ефективних варіантів є використання спеціально підібраних з тематики ділової англійської мови уривків

юридичного характеру з різних інформаційних іспеціалізованих телепередач корпораційВВС (Велика Британія) і «Німецька Хвиля» (Німеччина), атакож інших компаній, що ведуть мовлення англійською мовою.

Мова цих програм не така «академічна», яку студенти сприймають в ході прослуховування й перегляду спеціалізованих навчальних відео курсів, а ближча до живої мови щоденного побутового спілкування. Водночас, вона більш адаптована для студентів, що не є носіями мови.

Зручним є й те, що легко можна зробити заміну застарілих матеріалів на найсвіжіші інформаційні та спеціальні програми.

При введенні такого матеріалу зазвичай вибирається тематичний уривок юридичного змісту тривалістюне більше 5 хвилин, до того ж підбираються уривки по однійітій же темі, що підходять для роботи зі студентами залежно від рівня їх підготовки. Черговість введення матеріалу атакож індивідуально варіюється від первинного часткового введення лексичного матеріалу і його опрацювання з подальшим переглядом і подальшою роботою по закріпленню та повторним переглядом і остаточним закріпленням для слабкіших груп до підбору більш лексично насичених уривків і їхперегляду із студентами без якого-небудь попереднього опрацювання лексики, але з подальшим глибоким опрацюванням.

Всупереч часто рекомендованому одноразовому перегляду, в ході яког осприйняття студентами побаченого гостріше (так званий феномен «першого погляду»), видається більш ефективнішим двократний перегляд матеріалу (перший для розуміння загального змісту, другий – для отримання більшд етальної інформації).

Тут не слідзабувати, щоп ростий перегляд передач ВВС і подальший обмін думками не матиме повноцінного навчального значення. Викладач повинен заздалегідь підготувати питання, завдання і вправи. Завдання до кожної вправи мають бути чітко сформульовані. Кожен студент повинен мати лист з вправами, щоб мати можливість краще зорієнтуватися з візуальною опорою на завдання. Роботу з відео матеріалами зазвичай рекомендується розділити на 3 етапи:

1. Роботадо перегляду:

– забезпечення необхідними фоновими знаннями;

- обговорити теми, пов'язані з навчальною темою;
- ввести лексичні й фразеологізми одиниці;
- ввести необхідну граматику.

2. Робота під час перегляду:

– проконтролювати розуміння тексту за допомогою питань відкритого типу;

– фіксувати побачене можна також вимкнувши звук, пропонуючи студентам здогадатися, про що йде мова. Тут доцільно проводити роботу в парах. Студенти обговорюють побачене, висувають свої гіпотези, потім порівнюють з оригіналом;

– можна також закрити екран, не вимикаючи звук. Прослухавши, студенти обговорюють в парах, про що говорилося в епізоді, висуваючи свої версії;

– використати паузу. What happens next? Потім подивитися й порівняти;

– половина студентів переглядають матеріал з вимкненим звуком, потім в парах розповідають іншій половині, що побачили. Або ж одна половина дивиться і мімікою зображує, що відбувається на екрані, друга половина повинна розповісти історію. Особливо весело та з ентузіазмом цей вид роботи проходить з комічними епізодами.

3. Робота після перегляду:

– дискусії, інтерпретації, персоналізація: «Читраплялося з вами таке?» «Що б визробили?»;

– вправи на закріплення нової лексики;

– ролеві ситуації;

– написання листа, доповіді по темі.

Звісно, використання таких відео матеріалів вимагає від викладача серйозних витрат часу та сил на підбір потрібних уривків з великого масиву відео матеріалу, а також на глибоке його опрацювання й розробку допоміжного матеріалу. Проте, безперечним є те, що періодична робота з відеоматеріалами не лише поживляє навчальний процес і покращує сприйняття студентів, але й у підсумку позитивно впливає на засвоєння ними цієї читієї теми.

Dziuba T., Lviv State University of Life Safety;
Yakovchuk R., candidate of technical sciences Lviv State University of Life Safety

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TUITION METHODS FOR RESCUERS

The rapid entrance of Ukraine into the world and European space creates the need for some changes in the field of foreign languages teaching. Modern society needs professionals in any fields who speak foreign languages, and rescuers are not an exception. Rapid changes in Ukrainian society, modernization of education system, achievements in the theory and practice of foreign languages teaching mean that the education system of Ukraine needs to update the content and methods of using innovative approaches in tuition of foreign languages for professional purposes.

So far as, it is practical necessity for well-educated person to speak foreign language, rescuers also should have basic knowledge in the field of civil defence, and to be well-informed in the latest trends, because the demand in foreign cooperation for sharing knowledge and experience among rescuers from all over the world. The example of that necessity was NATO-Ukraine exercises, where there were attracted rescuers from many different countries.

During foreign languages tuition process traditional methods are used, which are complemented with new trends dictated by modern society. Traditional methods continue effectively exist due to the modern approaches influence, and cannot develop without each other. That's why modern lecturer should be able to combine and use them effectively for teaching and learning.

For today there are many innovative technologies and methods. All of them are used according to the subject, purpose and requirements specified in the educational standard of basic general education in a foreign language: the development of foreign language communicative competence which involves the development of speech, language, socio-cultural, educational and cognitive competencies; education and development capability and readiness for independent and lifelong English learning; a) further self-education using English in other areas of knowledge; b) to develop

the ability to self-appraisal through observation of native and foreign languages speech etc.

One of the modern methods is using computer technologies. Learning a foreign language opens access to new sources of information, increases the motivation to get information in a foreign language, and also increases the efficiency of independent work and provides new opportunities for creativity.

Methodical advantages of foreign language teaching via multimedia show that this method has a greater degree of interactive learning, makes it possible to choose the pace and level of tasks, improves the speed of learning of grammar and vocabulary. Also the technical advantages of this method include the use of interactive video and audio clips in teaching spoken language. Diagrams, photos and pictures on the subject of verbal communication implement the principle of clarity. The introduction of multimedia technology creates conditions for interactive communication, which for today is the most important part of the learning process. Using multimedia technology information is transmitted in a completely new and effective form, what makes it more complete, interesting and close to the theme of communication which is studied. Also multimedia technology can make colorful and more interesting exercises on speaking.

Effective cooperation and communication are the basic components of the study, which aims to solve common problems, acquirement of monologue speech skills, responsibility, critical thinking and achieve significant results. That's why the learning process should be activated with using interactive technologies, depending on the goals and objectives which were set for it. The ways of integrating interactive methods in the educational process is practically unlimited.

Innovative methods of teaching foreign languages based on creativity help students fully reveal their potential and contribute to the development and learning of educational and communicative process.

Most innovative teaching methods in their use have difficulties during training. According to lecturers, they increase the time which is necessary to prepare for lessons and reduce the number of tasks that students perform for the particular period of time. However, many lecturers, who are aimed at productive teaching, have to realize

that modern techniques, cannot be overestimated. To develop the creative abilities it is not enough to use only traditional coursebut gradually and systematically introduce them into independent learning activities, and to ensure collaboration between lecturer and rescuers. So that's a good point to think about changing forms of teaching in individual cases. Especially it concerns foreign language classes, where most of the time is spent on developing abilities and skills, application of acquired theoretical knowledge. Thus, the combination of traditional methods and approaches with some, in our case - the newest trends, significantly improve and optimize productivity and activity of rescuers in learning a foreign language. So, the further search of new trends and their applications in the process of learning a foreign language is relevant and important.

List of references

1. Klevtsova N.I. Methodical and didactic principles of creation and use of multimedia educational presentations in teaching a foreign language / N.I. Klevtsova. – Kursk, 2003. – 178 p.

2. Galskova N.D. Modern methods of teaching foreign languages: A Handbook for Teachers. – 2 nd ed., Revised and ext. – M., 2003. – 100 p.

3. Tradition and innovation in methods of teaching foreign languages [teach. guidances. for students. and teach.] / [ed. M.K. Kolkova]. – SPb.: KARO, 2007. – 267 p.

Харчук Н.Р., Національна
академія внутрішніх справ

МЕДІАОСВІТНІ ВЕБ-КВЕСТИ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Сьогодення вимагає від фахівців з викладання іноземних мов приділяти багато уваги роботі із сучасними електронними ресурсами. Це не тільки нові технічні засоби, а й нові форми і методи викладання, новий підхід до процесу навчання. Основною метою іншомовної підготовки є формування та розвиток комунікативної культури, навчання практичного оволодіння іноземною мовою. Завдання викладача полягає в тому, щоб створити кожному студентові умови для практичного

оволодіння мовою, вибрати такі методи навчання, які дозволили б кожному проявити свою активність і творчість. Такі сучасні педагогічні технології, як навчання в співробітництві, проектна методика, використання нових інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів допомагають реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію й диференціацію навчання з урахуванням здібностей, рівня підготовки, інтересів студентів [1, с. 32].

Quest у перекладі з англійської мови – тривалий цілеспрямований пошук, який може бути пов'язаний з пригодами або грою; також служить для позначення одного з різновидів комп'ютерних ігор. М. Ю. Кадемія квестом називає комп'ютерну гру, в якій гравець має досягти певної мети, використовуючи власні знання й досвід, а також спілкуючись з учасниками квесту [4, с. 48]. За її словами веб-квест у педагогіці – це проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якої використовуються інформаційні ресурси Інтернету [4, с. 26].

У середині 90-х років минулого століття веб-квест метод був розроблений американцем Берні Доджем (Bernie Dodge) і австралійцем Томом Марчем (Tom March). Незабаром він став відомий і був удосконалений у Швейцарії. На даний момент цей метод широко використовується всіма країнами під час навчання, зокрема, при навчанні іноземних мов.

В сучасній педагогіці веб-квест розглядається як проблемне завдання з елементами рольової гри. Це – свого роду міні-проект, значна частина матеріалу для якого береться з Інтернету.

Медіа освітні квести – це нова й перспективна технологія в медіа дидактиці. Слід відзначити можливості застосування веб-квестів на всіх етапах проходження мовного матеріалу в освітньому процесі вузу. На наш погляд вони будуть ефективними як при закріпленні матеріалу і перевірці знань з пройденої теми, так і на етапі формування навичок: лексичної, граматичної, фонетичної. Застосування веб-квестів так само можливо при навчанні видам мовної діяльності: монологічного і діалогічного мовлення, навчання читання та письма і буде ефективним за умови, що викладач не буде забувати і медіа освітній потенціал веб-квестів, а саме готувати студентів до

спілкування, опосередкованому технічними пристроями. Існує багато визначень Веб-квестів, але найбільш доцільним вважаємо визначення А. Хуторського: «Веб-квести – це Веб-сторінки з певної тематики на освітніх сайтах, що з'єднані гіперпосиланнями із сторінками інших сайтів «Всесвітньої павутини WWW» [5].

Як правило, веб-квест можна поділити на чотири основні елементи:

- Вступ (Introduction). Етап «Вступ» зазвичай використовується для ознайомлення із загальною темою веб-квесту. Він включає надання вступної інформації і часто вводить ключову лексику та поняття, щоб зрозуміти як виконувати наведені завдання.

- Завдання (Task). На цьому етапі чітко пояснюється завдання працюючи з веб-квестом. Запропоновані завдання повинні бути добре вмотивованими, дійсно цікавими та побудованими на реальних ситуаціях.

- Процес (Process). Це – поетапний опис ходу роботи, розподіл ролей та обов'язків кожного учасника веб-квесту, посилання на Інтернет-ресурси, кінцевий продукт. На цьому етапі вчитель де роз'яснення про виконання завдання (порядок виконання та сортування інформації).

- Оцінювання (Evaluation). Тут проводиться оцінювання викладачем та само оцінювання студентом, підводиться підсумок і заохочується рефлексія та подальше дослідження проблеми.

Берні Додж визначив два види веб-квестів: короткострокові веб-квести та довгострокові веб-квести. Розвиток та модернізація веб-квестів, впровадження нових структурних елементів привели до зникнення чітких границь між видами веб-квестів, тобто різні види веб-квестів можуть комбінувати схожі елементи і завдання. Нині розрізняють дванадцять видів веб-квестів. Їх класифікація заснована на дванадцяти типових завданнях:

1. *Compilation tasks* – завдання зі збирання даних – це самий простий веб-квест, оскільки мета студентів полягає в тому, щоб продивитися певні ресурси інтернет і вибрати необхідну інформацію для будь-якої компіляції (кулінарна книга, словник та ін.).

2. Judgmenttasks – завдання на думку, власний погляд – мета веб-квеста полягає у збиранні даних щодо подій з метою подальшої презентації думки про це.

3. Retellingtasks – завдання на переказ – завдання спрямоване на пошук інформації з метою її подальшого переказу. Наприклад, виконуючи Веб-квест про культуру Великобританії, студент збирає та підсумовує інформацію про географічне положення, етнічне походження, культуру, історичні періоди розвитку окремих земель, специфіку мови та звичаїв та ін. Підсумком такої роботи може стати презентація цієї країни, її культури.

4. Persuasiontasks – завдання та переконливість – на відміну від завдання на переказ, у цьому випадку студенти одержують уявну ситуацію, після вивчення якої, вони мають скласти переконливу розповідь для своєї аудиторії.

5. Mysterytasks – детективне завдання – виконуючи детективне завдання, студенти зіштовхуються з певною проблемою, таємничою історією або загадкою, що мають розв'язати. Для того, щоб знайти розгадку, студенти мають узяти участь у розслідуванні, виконуючи різні ролі, навчатися аналізувати інформацію з різних точок зору. За підсумками такої роботи студенти мають написати переконливе есе, виступ із захистом своєї точки зору.

6. Creativetasks – творчі завдання – їх мета полягає в створенні кінцевого предмету специфічного формату (твір, малюнок, діаграма та ін.).

7. Journalistictasks – журналістське розслідування – виконуючи подібного роду Веб-квест, студенти можуть відчувати себе журналістом, збирати інформацію, підсупідсумувати її, представляти у вигляді або репортажу.

8. Designtasks – дизайн завдання – спрямовані на створення певного, вже затвердженого продукту. Прикладом дизайн-завдання може бути створення брошури для туристичного агентства, що допоможе туристам спланувати свій відпочинок.

9. Analyticaltasks – аналітичне завдання – студентом необхідно здійснити аналіз будь-якого явища (може бути реальним або уявним, фізичним або абстрактним) з метою встановлення причинно-наслідкових відношень.

10. Self-knowledgetasks – завдання на самопізнання – найменш популярний вид Веб-квеста в зв'язку з тим, що він спрямований на саморозвиток через логіку, здогадку, внутрішні людські ресурси.

11. Consensustasks – завдання на згоду та єдиної згоди – є певні теми, які суперечливі за своєю суттю: евтаназія, легалізація легких наркотиків, жіноча армія та ін. Обговорення подібних тем сприяє висвітленню всіх точок зору, «за» і «проти». Лише тільки після ґрунтовного обговорення може бути досягнення консенсусу.

12. Scientisttasks – наукові завдання – подібні завдання можуть ґрунтуватися на уявних та реальних фактах. Ці завдання показують, як насправді «працює» наука, студент має змогу бачити структуру наукових завдань, висувати гіпотезу, здійснювати перевірку і порівняння кінцевого результату відповідно до заявлених результатів [8, с. 36–38].

Методика використання веб-технологій, зокрема веб-квестів у навчальному процесі розвиває пізнавальну активність студентів та навички самостійного одержання знань; активізує навчальний процес, сприяє підвищенню індивідуалізації навчання та його якості.

Список використаних джерел

1. Белая Т. Н. Компьютеризация обучения преподавания английского языка / Т. Н. Белая, Ю. А. Белый // Иностранные языки в школе. – 1998. – № 1. С. 32-34.
2. Великанова А. В. Компетентносно-ориентированный подход к образованию / А. В. Великанова. – Вып. 2. – Самара : Изд-во Профи, 2002. – С. 92.
3. Гальскова Н. Д. Компьютер на уроках иностранного языка / Н. Д. Гальскова // Иностранные языки в школе. – 1997. – № 5. – С. 40-42.
4. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : словник-госарій / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. С. Рак. – Львів : Вид-во «СПОЛОМ», 2011. – 214 с.
5. Dodge B. Some Thoughts About Web Quest [Електронний ресурс] / B. Dodge. – 1995-1996. – Режим доступу : <http://webquest.sdsu.edu/aboutwebquests.html>.

6. March T. Web-Quests for Learning [Електроннийресурс] / Т. March. – 1998. – Режим доступу : <http://www.ozline.com/webquests/intro.html>.

7. Dodge B. A Rubric for Evaluating WebQuests / B. Dodge.[Електроннийресурс] – 2001. – Режимдоступу :<http://webquest.sdsu.edu/webquestrubric.html>

8. Гуревич Р.С. Веб-квестунавчанні: путівник: навчально-методичний посібник / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія, О.В. Шестопалюк. – Вінниця: РВВВ ДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2012. – 128 с.

Халеменик Ю.Є., Державний
вищий навчальний заклад
«Запорізький національний
університет»

ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ І НАУКОВЦІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ

Сучасна професійна підготовка компетентних фахівців має орієнтуватись на перспективи міжнародної співпраці, забезпечення мобільності науковців, викладачів у межах глобального освітньо-наукового простору. Приведення такої підготовки у відповідність до світових стандартів вищої освіти посилює значущість її іншомовного компонента. Отже, як зазначають науковці О. Василенко [1], Д. Демченко [2], О. Нітенко [4] від вітчизняних науково-педагогічних працівників вимагається якісне виконання професійних функцій як в україномовному, так і в іншомовному середовищі.

Розвиток іншомовної професійної компетентності науково-педагогічного персоналу повинен ґрунтуватися на загальнодидактичних принципах і конкретизуватися андрагогічними і специфічними принципами навчання. До загальнодидактичних принципів нами віднесено: науковість у професійному навчанні, системність й послідовність, наступність, зв'язок теорії з практикою. Ці принципи забезпечують засвоєння дорослими теоретичного фонетико-

граматичного матеріалу на основі прикладних умінь та навичок; сприяють адекватному розумінню змісту кожного іншомовного терміна та його змістового розрізнення, правильному їх поясненню та оволодінню прийомами іншомовного словотворення, збагаченню словникового запасу викладачів і науковців іншомовною професійно-спрямованою лексикою, пов'язаною з науковим стилем мовлення і термінотворенням, а також характеризують оперування вміннями іншомовного діалогічного мовлення та правилами ділового етикету, що впливають на усне іншомовне професійне спілкування та ведення ділової кореспонденції [2].

Російський педагог С. Змейов вказує, що для вдосконалення професійної компетентності фахівців важливими є андрагогічні принципи, які покладені в основу теорії навчання дорослих: індивідуалізація навчання, контекстність навчання, пріоритет самостійного навчання, актуалізація результатів навчання, опора на досвід дорослого учня, спільна діяльність, ефективність навчання, усвідомленість навчання, системність навчання, розвиток освітніх потреб [3]. Зазначимо, що визначені принципи передбачають реалізацію чотирьох видів індивідуалізації: мотивуючу, регулюючу, розвивальну та соціокультурну. Здійснення всебічної індивідуалізації дає можливість врахувати індивідуально-психологічні особливості викладачів і науковців, що значно впливає на успішність оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю. Отже, андрагогічні принципи характеризують специфіку суб'єкт-суб'єктної взаємодії в процесі розвитку іншомовної професійної компетентності науково-педагогічного персоналу, обумовлюють вибір оптимальних технологій навчання викладачів і науковців, сприяють комплексному аналізу професійних й особистісних якостей дорослих.

Специфічні принципи навчання дорослих в процесі розвитку іншомовної професійної компетентності науково-педагогічного персоналу вишів, на наш погляд, – це принципи діагностичності, інваріативності та варіативності, адаптивності навчального матеріалу, компетентності та інформаційної технологічності. Так, принцип діагностичності передбачає забезпечення вимірювань рівнів засвоєння іноземних мов дорослими в процесі розвитку їхньої іншомовної професійної компетентності. Згідно з ним, зміст

навчання науково-педагогічних працівників будується у відповідності до встановлених у них рівнів іншомовної професійної компетентності. Принцип інваріативності та варіативності характеризує властивості викладачів і науковців, їх професійний досвід. На основі цього принципу слід розробляти індивідуальні плани-графіки для самостійного вдосконалення іншомовної професійної компетентності. Принцип адаптивності навчального матеріалу розуміємо як пристосування змістовних модулів до особистісної і професійної спрямованості науково-педагогічних працівників. Принцип компетентності передбачає аналіз складових професійної діяльності викладачів і науковців відповідно до вимог суспільства. Принцип інформаційної технологічності забезпечує поетапне формування у науково-педагогічних працівників готовності до розвитку іншомовної професійної компетентності та передбачає використання педагогічно доцільних в навчанні дорослих інформаційних технологій.

Таким чином, визначені принципи дають змогу цілісно, у діалектичній єдності обґрунтовувати розвиток іншомовної професійної компетентності викладачів і науковців вітчизняних вишів. В перспективі плануємо визначити методологічні підходи до розвитку іншомовної професійної компетентності науково-педагогічних працівників в умовах неформальної освіти.

Список використаних джерел

1. Василенко О. В. Неформальна освіта дорослих: нове соціально-освітнє явище / О. В. Василенко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. – 2013. – Вип. 7. – С. 35–44.
2. Демченко Д. І. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів у фаховій підготовці : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Діна Ісхаківна Демченко. – Харків, 2010. – 21 с.
3. Змеєв С. И. Андрагогика: основы теории и технологии обучения взрослых : [монография] / С. И. Змеёв. – М. : ПЕР СЭ, 2003. – 208 с.
4. Нітенко О. В. Сучасні тенденції розвитку інноваційних технологій в іншомовній підготовці фахівців із права / О.В. Нітенко // Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. пр. : К., 2014. – № 2. – С. 65-69.

Марусяк В.В., Національний
університет фізичного виховання та
спорту України

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сьогодні Україна обрала курс на вступ до Європейської Спільноти. А для цього треба відповідати багатьом вимогам – в економіці, виробництві, соціальній політиці, освіті, тощо. Освіта, а зокрема вища, є тією необхідною складовою ланкою реформування суспільства в цілому та розбудови української держави. [7, с. 1]

Мало хто наважиться заперечувати твердження про необхідність реформування освітянської системи, яке в 21 сторіччі вимагає врахування світового досвіду, використання найкращих елементів світового досвіду, а не є його тотальне копіювання. [7, с. 1]. Повне реформування вимагає докорінного, всебічного оновлення мети, змісту, форм і методів навчання, організаційної структури, управління, фінансування освіти.

На особливу увагу, на наш погляд, заслуговує принципова зміна мети та методики навчального процесу. Тепер нею стає не стільки проста передача певного обсягу інформації, знань, навичок, переконань, скільки формування самостійної, творчої особистості, здатної самостійно приймати рішення, самостійно навчатися, здобувати знання.

Навчання студента – не є самоосвітою студента з власної ініціативи, а систематична робота студента під керуванням викладача, яка становиться домінантною в сучасних умовах реформування вищої освіти в Україні [3, с. 9].

Види самостійної роботи студентів (СРС). Залежно від того де і коли проводиться самостійна робота, як здійснюється керівництво викладачем та контролюється цей процес можна розрізнити такі види:

Самостійна робота, яка виконується під час аудиторних занять (лекцій, семінарів, практичних занять);

Самостійна робота під керівництвом викладача у формі консультацій, заліків та екзаменів;

Позааудиторна самостійна робота, яка здійснюється під час виконання домашніх завдань та виконання творчих завдань [9, с. 3].

Розробляючи робочі програми та розподіляючи обсяг годин, слід пам'ятати про різні форми самостійної роботи і той факт, що самостійна робота під керівництвом викладача становить лише 20–25% від загального обсягу годин, відведених на СРС [4, с. 2].

Параметри і форми організації самостійної роботи студентів. Організація самостійної роботи студента під керівництвом викладача є найефективнішим напрямком організації навчального процесу. Така форма навчання сприяє розвитку самостійної творчої діяльності, яка стимулює до здобуття і засвоєння знань. СРС є особливо актуальною під час вивчення спеціальних дисциплін, вона стимулює студента до роботи з необхідною літературою та формує навички прийняття рішень [2, с. 3].

Враховуючи вищезгадані параметри, можна запропонувати наступні форми СРС під керівництвом викладача:

- а. написання рефератів;
- б. виконання домашніх завдань;
- с. виконання семестрових завдань;
- д. написання курсових робіт;
- е. виконання творчих проектів;
- ф. виконання атестаційних робіт на здобуття ступеня бакалавра, магістра;

Таким чином, для успішної організації самостійної роботи студентів в рамках часового навантаження необхідно:

сформувати достатній рівень підготовки студентів до самостійної роботи;

розробити нормативи для розрахунку неаудиторних годин для викладача і студента; здійснювати календарне планування за ходом та контролем виконання СРС;

мати спеціальну науково-методичну літературу плюс конспекти лекцій, збірники вправ та інші традиційні й нетрадиційні (електронні підручники, завдання і т.д.) дидактичні матеріали;

мати сучасні автоматизовані навчальні й контролюючі системи, які б допомагали студенту в зручний для нього час в звичному для нього темпі набувати знання та навички;

мати високий рівень забезпечення комп'ютерною і копіювальною технікою, якою могли б користуватися викладачі і студенти;

посилити консультативно-методичну роль викладача;

забезпечити вільне спілкування між студентами і викладачами;

реорганізувати традиційні форми навчання.

Список використаних джерел

1. Алтайцев А. М. Учебно-методический комплекс как модель организации учебных материалов и средств дистанционного обучения. Белорусский государственный университет. Центр проблем развития образования / А. М. Алтайцев, В. В. Наумов. – Мн., Пропилей, 2002. – С. 229–241.

2. Ковалевский И. Организация самостоятельной работы студента / И. Ковалевский // Высшее образование в России № 1, 2000. – С. 114–115.

3. Міністерство освіти України. Головне управління вищої освіти. Концепція реформування мережі закладів вищої освіти. – Поточний архів Міністерства освіти, 1996. – 18 с.

4. Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року № 161.

5. Пучков О. А. Самоорганизация учебной деятельности в юридическом вузе (методологические основы) / О. А. Пучков, Н. С. Солопова // Правоведение. – 1991. – № 4. – С. 71–75.

Савченко А.П., кандидат педагогічних наук, доцент, Університет державної фіскальної служби України

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА НАУКОВО-ОСВІТНІ ЗНАННЯ

Модернізація змісту освіти на сучасному етапі не в останню чергу пов'язана з інноваційними процесами в організації навчання іноземним мовам. Впровадження інноваційних технологій в навчальний процес взаємопов'язане з вдосконаленням змісту і методів освіти в процесі навчання іноземним мовам стосовно до потреб сучасного життя. Пріоритетним напрямком розвитку сучасної вищої школи стала гуманістична спрямованість навчання, в центрі уваги – студент, його особистість. Тому основна мета сучасного викладача – вибрати методи і форми організації навчальної діяльності студентів, які оптимально відповідають поставленій меті розвитку особистості. Використання новітніх інформаційних технологій на заняттях іноземної мови підвищує мотивацію і пізнавальну активність студентів, дозволяє застосувати особистісно-орієнтовану інтерактивну освітню технологію, сприяє подоланню психологічного бар'єру у використанні іноземної мови як засобу спілкування, дає можливість уникнути суб'єктивної оцінки і підвищує ефективність навчання і якість освіти. Застосування мультимедійних технологій добре поєднується з технологією розвиваючого навчання, а також з проблемним і диференційованим навчанням.

Інформаційні технології (ІТ) на сьогоднішній день стають одним з основних пріоритетів у плануванні розвитку вищої освіти, як на Заході, так і в інших частинах світу. На думку Роберта Ширана (Robert Sheeran), ректора університету Сетон-Хол, саме включення ІТ в навчальний процес виявляється для вступників тим привабливим моментом, на підставі якого вони обирають, в який інститут вступити. Крім того, ІТ важливі не тільки для успішної конкуренції різних ВНЗ на ринку вищої освіти, а й для успішного функціонування самих цих вузів. Без використання ІТ сьогодні стає неможливим ефективно

управляти освітнім процесом. Як говорить Джон К. Хітт (John C. Hitt), ректор університету Центральної Флориди, «протягом не одного десятиріччя ми обговорювали зв'язок інформаційних технологій та вищої освіти, але лише сьогодні ми вперше розуміємо, що технології викликають перспективні зміни...» [1].

Інформаційні технології, як це стає очевидним, виступають вже не стільки інструментами доповнюючими систему освіти і функціонування науково-освітнього знання, але імперативом встановлення нового порядку знання і його інституційних структур. Виділяють кілька ключових трендів, що є частиною теорії віртуального простору і віртуальної комунікації, яка дестабілізує розподіл статусів і соціальну структуру в цілому.

Освіта перетворюється на нескінченну подорож по сайтах. Подібні оцінки ґрунтуються на введеному М. Маклюєн розрізненні усній, письмовій та електронній культур як історично послідовних типів масової комунікації. Ця відмінність набуває в теоріях віртуальної комунікації вирішальне значення внаслідок того, що в них вбачають зміни структури та умов, які лежать в основі символічного обміну: 1) електронні засоби спілкування збіднюють контекст (сенси), створюючи разом з тим нові мовні ситуації; 2) електронні засоби комунікації насамперед монологічні (одне комунікативне поле передає інформацію, всі інші одержують її) [2].

Система ElanTeS Home Tutor розроблена на кафедрі сучасних європейських мов для використання на комп'ютерах, ноутбуках або планшетах з встановленими на них операційними системами Microsoft Windows XP, Microsoft Windows 7 або Microsoft Windows 8. Робота з системою ElanTeS Home Tutor можлива тільки за допомогою Microsoft Internet Explorer версій 7, 8, 9, 10, 11. Протягом 2014-2015 навчального року здійснювалось визначення змісту навчання іноземних мов на основі використання мультимедійних засобів. Розробка електронних навчальних матеріалів дисциплін здійснювалась з використанням результатів новітніх наукових досліджень та практичних напрацювань, отриманих на кафедрі сучасних

європейських мов Університету державної фіскальної служби України.

Були розроблені мультимедійні (електронні) варіанти навчальних посібників: «English for Students of Economics», «English for Students of Finance», «English Grammar for Law Students» для введення в програму ELanTeS [www.ELanTeS www.](http://www.ELanTeS.com), а також підготовлено до друку електронні навчальні посібники: «Grammar for Students of Economics», «English for Law Students».

Програми Power Point і Microsoft Office дозволяють створювати якісні навчальні матеріали для реалізації конкретних навчальних завдань поряд з навчальними вітчизняними та автентичними комп'ютерними програмами і електронними навчальними посібниками.

Основна мета вивчення іноземної мови у вузі – формування комунікативної компетенції, всі інші цілі (виховна, освітня, розвиваюча) реалізуються в процесі здійснення цієї головної мети. Комунікативний підхід має на меті навчання спілкуванню і формування здатності до міжкультурної взаємодії, що є основою функціонування Інтернету.

З успіхом використовуються ігрові технології (ділові ігри та рольові ігри), без яких не мислиться оволодіння вміннями і навичками іншомовного спілкування і поведінки.

Віртуальний простір стає ареною боротьби за перерозподіл ресурсів і контроль над знанням. Насамперед, це стосується стандартизованих форм наукової літератури, що створюють еталонний образ університетської дисципліни і технологію управління навчальним процесом. Уніфіковані формати публікацій журнальних статей, монографій і підручників є необхідними умовами їх виходу в світ. Деякі дослідження показують, що зміст підручників зазвичай «підбирається» відповідно до норм публічного дискурсу.

Список використаних джерел

1. Hitt, J. C. Connecting IT possibilities and institutional priorities. EDUCAUSE Review, 36 (6), 8–9.

2. Маклюэн Г.М. Понимание медиа: Внешние расширения человека. М., 2003.

Діденко Ю.О., Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

ТЕХНОЛОГІЯ СПІВПРАЦІ ЯК ЗАСІБ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

До сучасних технологій відноситься і технологія співпраці. Основна ідея полягає в створенні умов для активної спільної діяльності студентів в різних учбових ситуаціях. Студенти об'єднуються в групи по 3–4 людини, їм дається одне завдання, при цьому обмовляється роль кожного. Кожен студент відповідає не лише за результат своєї роботи, але і за результат всієї групи. Тому слабкі студенти прагнуть з'ясувати в сильних те, що їм незрозуміло, а сильні студенти прагнуть, щоб слабкі досконально розібралися у завданні. І від цього виграє вся група, тому що спільно ліквідовуються пропуски.

Впровадження інформаційних технологій у вчення значно різноманітнить процес сприйняття і відробітку інформації. Завдяки комп'ютеру, Інтернету і мультимедійним засобам студентам надається унікальна можливість опанування великого об'єму інформації з її подальшим аналізом і сортуванням. Значно розширюється і мотиваційна основа учбової діяльності. В умовах використання мультимедії студенти отримують інформацію з газет, телебачення, самі беруть інтерв'ю і проводять телемости.

Що стосується мовного портфеля, то в його основу закладено співвідношення українських вимог до рівня опанування іноземної мови із загальноєвропейськими системами, що, у свою чергу, є відправною крапкою для створення єдиного освітнього простору. Основним критерієм оцінки рівня володіння іноземною мовою в технології мовного портфеля є тестування. Пріоритетом даної технології стає переорієнтація учбового процесу з викладача на студента.

І, нарешті, модульне навчання отримало свою назву від терміну «модуль», що означає функціональний вузол. Суть модульного навчання зводиться до самостійного опанування певних умінь студентів і навиків в учбово-пізнавальній діяльності. Модульне навчання передбачає чітку

структуризацію вмісту навчання. Воно забезпечує розвиток мотиваційної сфери студентів, інтелекту, самостійності, колективізму, умінь самоуправління своєю пізнавальною діяльністю.

Мною, як вчителем іноземної мови, була апробована ціла серія модулів по впровадженню в курс англійської мови цілого блоку тем, направлених на цивільно-патріотичне виховання студентів, оскільки цей аспект є у край актуальним на сьогоднішній день і є найменш вивченим.

Як показує практика, саме незнання своєї власної історії, культури і традицій, а не історії країни мови, якої вивчається, викликає значні труднощі при спілкуванні на мові.

Кожна методика викладання іноземної мови характеризується властивими їй позитивними та негативними рисами і має свою об'єктивну цінність. Використання мультимедійних програм в освіті вже давно показало позитивний вплив на якість вивчення іноземної мови не тільки закордоном, але і в нашій країні.

В наш час постійно спостерігається оновлення та розвиток інформації, інтенсивне розширення міжнародних ділових, культурних зв'язків у галузі науки, техніки та економіки. Все це пред'являє суворі вимоги до вчителя іноземної мови, який повинен вміти поєднувати глибоку фахову підготовку з комп'ютерною грамотністю. Ці вимоги взаємопов'язані, неподільні, сприяють взаємному збагаченню та удосконаленню.

Як інформаційна система, Інтернет пропонує своїм користувачам різноманіття інформації і ресурсів. Базовий набір послуг може включати в себе:

електронну пошту (e-mail); телеконференції (usenet); відеоконференції; можливість публікації власної інформації, створення власної домашньої сторінки (homepage) та розміщення її на Web-сервері; доступ до інформаційних ресурсів: довідкові каталоги (Yahoo!, InfoSeek / UltraSmart, LookSmart, Galaxy); пошукові системи (Alta Vista, HotBob, Open Text, WebCrawler, Excite); розмову в мережі (Chat).

Можливості використання Інтернет – ресурсів величезні. Глобальна мережа Інтернет створює умови для отримання будь-якої необхідної студентам і вчителям інформації, що у будь-якій точці земної кулі: країнознавчий матеріал, новини з життя

молоді, статті з газет і журналів, необхідну літературу і т.д. Одним з найбільш революційних досягнень за останні десятиліття, яке значно вплинуло на освітній процес у всьому світі, стало Використання кібернетичного простору (syberspace) у навчальних цілях є абсолютно новим напрямком загальної дидактики і приватної методики, так як відбуваються зміни зачіпають всі сторони навчального процесу, починаючи від вибору прийомів і стилю роботи, закінчуючи зміною вимог до академічного рівня студентів.

Список використаних джерел:

1. Формування мовної особистості учня / О.М. Горошкіна, О. М. Рудіна, О. С. Кузьмішина, Н. В. Мордовцева, А. В. Нікітіна, Л. О.Попова, Л. В. Порохня, В. П. Студенікіна. – Луганськ: СПД Резніков В.С., 2008. – 212 с.
2. Тихомиров О.К. Психология мышления / О.К. Тихомиров. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 270 с.
3. Бим И. Л. Некоторые актуальные проблемы современного обучения иностранным языкам // ЯИШ, 2001, №4.
4. Копылова В. В. Основные направления организации обучения иностранным языкам при проведении эксперимента по совершенствованию структуры и содержания общего образования. Коммуникативная методика, 2003.

Соловей М.С., кандидат філологічних наук,
Національна академія внутрішніх справ

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Об'єктивне прискорення науково-технічного і соціального прогресу, кризові економічні, екологічні, демографічні, політичні та інші явища, що виникли у сучасному світі, неминуче позначаються на системі освіти, загострюють протиріччя і труднощі формування молодого покоління. Традиційні педагогічні засоби виховання, змісту й організації навчально-виховного процесу все частіше не спрацьовують. Через невідповідність темпів і характеру соціальних та педагогічних процесів виникають кризові явища в педагогіці.

Наукові інновації, які просувають вперед прогрес, охоплюють всі галузі людських знань. Розрізняють соціально-економічні, організаційно-управлінські, техніко-технологічні інновації. Однією з різновидів соціальних інновацій є педагогічні інновації.

Педагогічна інновація – це нововведення в галузі педагогіки, цілеспрямоване прогресивна зміна, що вносить в освітнє середовище стабільні елементи (нововведення), що поліпшують характеристики, як окремих її компонентів, так і самої освітньої системи в цілому.

Педагогічні інновації можуть здійснюватися як за рахунок власних ресурсів освітньої системи (інтенсивний шлях розвитку), так і за рахунок залучення додаткових потужностей (інвестицій) – нових засобів, обладнання, технологій, капітальних вкладень і т. п. (екстенсивний шлях розвитку).

З'єднання інтенсивного і екстенсивного шляхів розвитку педагогічних систем дозволяє здійснювати так звані «інтегровані інновації», які будуються на стику різнопланових, різнорівневих педагогічних підсистем та їх компонентів. Інтегровані інновації, як правило, не виглядають надуманими, чисто «зовнішніми» заходами, але є усвідомленими перетвореннями, що відбуваються з глибинних потреб і знання системи. Підкріпивши «вузькі» місця новітніми технологіями, можна підвищити загальну ефективність педагогічної системи.

Основними напрямками і об'єктами інноваційних перетворень в педагогіці є:

- розробка концепцій і стратегій розвитку освіти і освітніх установ;
- оновлення змісту освіти; зміна та розробка нових технологій навчання і виховання;
- вдосконалення управління освітніми установами і системою освіти в цілому;
- поліпшення підготовки педагогічних кадрів та підвищення їх кваліфікації;
- проектування нових моделей освітнього процесу;
- забезпечення психологічної, екологічної безпеки учнів, розробка здоров'я зберігаючих технологій навчання;

- забезпечення успішності навчання і виховання, моніторинг освітнього процесу та розвитку учнів;
- розробка підручників і навчальних посібників нового покоління і ін

Зміна ролі освіти в суспільстві зумовила більшу частину інноваційних процесів. З пасивного, рутинізованого в традиційних соціальних інститутах освіта стає активною. Актуалізується освітній потенціал як соціальних інститутів, так і особистісний.

Раніше безумовним орієнтиром освіти було формування знань, навичок, умінь, які забезпечують готовність до життя, що розуміється як здатність адаптації особистості в суспільстві. Тепер освіта все більше орієнтується на створення таких технологій і способів впливу на особистість, в яких забезпечується баланс між соціальними та індивідуальними потребами і які, запускаючи механізм саморозвитку, готують особистість до реалізації власної індивідуальності і змінам суспільства [2].

Таким чином, можемо виділити спільні ознаки методик і технологій, які забезпечують реалізацію принципів особистісно-орієнтованої освіти:

1) своєю метою вони проголошують розвиток та саморозвиток учня з урахуванням його здібностей, нахилів, інтересів, ціннісних орієнтацій і суб'єктного досвіду;

2) створюються умови для реалізації та самореалізації особистості;

3) забезпечується суб'єктність учня за рахунок можливості впливу на хід діяльності (вибір змісту, засобів, методів, форм навчання);

4) навчання будується на принципах варіативності;

5) кінцевим продуктом є не лише здобуття знань, вироблення умінь і навичок, а й формування компетентностей;

Інноваційна діяльність є специфічною і досить складною, потребує особливих знань, навичок, здібностей. Впровадження інновацій неможливе без педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості, сформованою й усвідомленою готовністю до інновацій. Педагогів-новаторів такого типу називають педагогами інноваційного спрямування, їм властиві чітка мотивація

інноваційної діяльності та викристалізована інноваційна позиція, здатність не лише включатися в інноваційні процеси, але й бути їх ініціатором [1].

Завдяки старанням педагогів-новаторів нових орбіт сягало мистецтво навчання і виховання, їм належать різноманітні відкриття. На новаторську педагогічну практику зорієнтовано і немало представників науки, які свої авторські програми реалізують у закладах освіти не як експериментатори, а як учителі й вихователі. У новаторській педагогіці багатогранно втілена творча сутність навчально-виховного процесу. Якщо наукова педагогіка розвиває загальні закономірності і теоретичні проблеми виховання, то новаторська творить ефективні педагогічні технології.

Список використаних джерел

1. Островерхова Н. М. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект / Н. М. Островерхова, Л. І. Даниленко. – К. : Школяр, 1996. – 302 с.

2. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність / В.В. Химинець. – Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2007. – 364 с.

Жукевич І.П., Національна академія внутрішніх справ

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

Розбудова в Україні громадянського суспільства потребує переорієнтації правоохоронних органів із силової діяльності на обслуговуючу, встановлення партнерських стосунків із громадянами. Вирішити ці завдання можуть тільки висококваліфіковані професіонали, які мають не лише відповідні знання, уміння, навички професійної діяльності, але й таку мотивацію та самосвідомість, котрі відображають ставлення до людини як до найвищої цінності.

Тому для ефективного виконання службових обов'язків майбутній правоохоронець зобов'язаний володіти певним

комплексом професійних компетентностей, високим рівнем професіоналізму та відповідними особистісними якостями, які потребують постійного вдосконалення. Професійна компетентність працівника органів внутрішніх справ включає такі основні складові: правову, комунікативну, конфліктологічну, соціокультурну, психологічну, акмеологічну, інформаційну. Розглянемо їх детальніше.

Оскільки, як було зазначено, професійна діяльність правоохоронців безпосередньо пов'язана з забезпеченням законності, зміцнення правопорядку в державі, захистом прав і свобод громадян, працівник міліції зобов'язаний володіти правовою компетентністю. Під правовою компетентністю фахівця можна розуміти таку його інтегральну професійно-особистісну характеристику, яка відображає високий рівень правових знань, умінь і навичок, і включає комунікативні здібності й особистісні якості правоохоронця, спрямовані на створення умов для правового регулювання професійної діяльності. Правову компетентність фахівця можна розглядати як готовність, яка полягає у здійсненні комплексу заходів з правової підтримки й захисту особистості [4].

У науковій літературі особливу увагу приділено важливості комунікативної компетентності для професійної діяльності працівників органів внутрішніх справ (М. Ісаєнко, Б. Барковський). В умовах професійної підготовки майбутні працівники органів внутрішніх справ повинні засвоїти необхідний досвід спілкування, набути відповідні знання, уміння і навички організації та здійснення різних форм комунікативної взаємодії з людьми. Як зазначають Н. Вовк, С. Мукомел, обов'язковими принципами професійного спілкування є законність, гласність, гуманне ставлення та повага до особи, культура і такт. Тому курсант-майбутній правоохоронець має бути професійно підготовленим до ефективного здійснення відповідної комунікативної діяльності, від рівня розвитку навичок, умінь та якостей ефективного професійного спілкування залежить успіх професійної діяльності даної категорії працівників [1].

В умовах багатокультурного суспільства майбутньому правоохоронцю важливо бути готовим до співробітництва та міжкультурного спілкування з представниками різних культур, віросповідань, національностей, ціннісних орієнтацій тощо,

тобто володіти соціокультурною компетентністю. Важливою умовою процесу формування соціокультурної компетентності є не лише забезпечення курсантів ВНЗ системи МВС знаннями, але й формування в них відповідних умінь і навичок використовувати набуті знання у професійній діяльності. Усі компоненти соціокультурної компетентності взаємопов'язані через поняття культурного та соціального контекстів, опанування їх має відбуватися комплексно [6].

Специфіка професійної діяльності працівника правоохоронних органів, особливо того, хто спеціалізується на запобіганні конфліктів, вимагає сформованості вмінь спілкуватися у такий спосіб, щоб люди почули його, захотіли зрозуміти та прийняти його точку зору, погодитися з нею і діяти у запропонованому напрямку, співпрацювати з ним, допомагати. Все зазначене вимагає від правоохоронця вмінь змінити свою думку, своє ставлення до ситуації, до інших людей, до їх поглядів, цінностей, захотіти їм повірити, зрозуміти їх [3].

Структурною складовою професійної компетентності правоохоронців є психологічна компетентність. У широкому плані психологічна компетентність визначають як систему професійно-значимих властивостей майбутнього фахівця, які дають йому змогу вільно здійснювати вибір результативних способів діяльності, поведінки й відношень і досягати найкращих результатів за рахунок особистісного і професійного саморозвитку [5].

Важливою компетентністю є також акмеологічна компетентність, яка є проявом інтегрованої здатності зрілої особистості будувати свій професійний розвиток із постійним ускладненням завдань, найбільш повно реалізуючи знання. Вона представлена знаннями про закономірності досягнень високих рівнів професійних і особистих досягнень, психологічних якостей особистості, що досягла вершини у своєму розвитку; умінь розрізняти об'єктивні і суб'єктивні фактори, що сприяють досягненням, здатності планувати свій професійний розвиток, уміти його реалізовувати [2].

Однією із найважливіших професійних компетентностей сучасного працівника органів внутрішніх справ вважається інформаційна компетентність. У сучасному суспільстві при збільшенні обсягів інформації та швидкості її потоків особливо актуальними стають уміння, пов'язані зі сприйняттям, обробкою

і переробкою інформації. Тому одним із завдань навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, зокрема системи МВС України, є формування у студентів чи курсантів таких самоосвітніх навичок: працювати з навчальною і додатковою літературою, робити записи щодо певної інформації, реферувати тощо.

Відтак, тенденції змін у сфері правопорядку, розширення й ускладнення завдань, що стоять перед працівниками правоохоронних органів, підвищені вимоги до ефективності їх діяльності при чіткому дотриманні законності та повазі прав громадян вимагають від правоохоронця володіння сукупністю відповідних професійних компетентностей.

Список використаних джерел

1. Вовк Н. П. Розвиток ефективного професійного спілкування курсанта-майбутнього працівника державного пожежного нагляду у навчально-виховному процесі ВНЗ МНС України / Н. П. Вовк, С. А. Мукомел // Освіта дорослих як фактор соціалізації і соціального захисту в сучасному суспільстві: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Черкаси, 2010. – 360 с.
2. Зимняя И. А. Педагогическая психология: Учебник для вузов / И. А. Зимняя // Изд. второе, доп., испр. и перераб. – М.: Логос, 2001. – 384 с.
3. Капітанець С. В. Педагогічні умови формування професійного спілкування у майбутніх офіцерів-прикордонників: дис. ... канд. пед. наук : 20.02.02 / Капітанець Світлана Володимирівна. – Хмельницький, 2001. – 224 с.
4. Краснощок А. В. Формування загальнокультурної компетентності майбутніх правоохоронців у процесі соціально-гуманітарної підготовки: дис... канд.пед.наук: 13.00.04 / Краснощок Андрій Валерійович. – Київ, 2013. – 251 с.
5. Лукьянова М. И. Психолого-педагогическая компетентность учителя: Диагностика и развитие / М. И. Лукьянова. – М.: Сфера, 2004. – 144 с.
6. Мороз Н. В. Формування соціокультурної компетенції як складової професійної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Мороз Надія Володимирівна. – Хмельницький, 2007. – 234 с.

Супрун Д.М., кандидат психологічних наук, доцент, Національна академія внутрішніх справ

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПСИХОЛОГІВ НГУ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ІНШОМОВНА СКЛАДОВА)

Соціально-економічні та політичні реалії сучасного світу, трансформаційні процеси у вітчизняній системі освіти, вимоги до сучасного фахівця та соціальне замовлення ринку праці спонукають до перегляду окремих усталених поглядів на цілі та завдання вищої професійної освіти правоохоронця загалом та іншомовної освіти зокрема. Рівень підготовленості курсанта НГУ повинен відповідати міжнародним стандартам, що дозволить ефективно співпрацювати в глобальному життєвому просторі.

Володіння іноземною мовою – це та професійна і культурна база для фахівця будь-якої спеціальності, що дає йому можливість бути рівноправним партнером у міжнародному співробітництві.

Вивчення іноземних мов на немовних факультетах вузів є продовженням вивчення іноземної мови на базі шкільної освіти. Воно є наступною ланкою в процесі неперервного навчання іноземній мові.

Іноземна мова у системі професійної освіти, зокрема у навчальних закладах НГУ, вже давно вийшла за рамки загальноосвітньої дисципліни. Сьогодні вона розглядається як одна із складових професійної підготовки поряд зі спеціальними предметами. У сучасних умовах знання іноземної мови є засобом успішної професійної та наукової діяльності, а рівень володіння нею виступає одним з показників становлення професійної культури особистості. Новітня концепція викладання іноземних мов вимагає нової орієнтації цілей, принципів, змісту, методик, оцінювання набутих знань відповідно до визначених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці фахівця типових завдань та вмінь їх застосування у практичній діяльності. Доцільною і методично виправданою є професійна, комунікативно-спрямована підготовка з іноземної мови, кінцева мета якої відповідає

окресленим уявленням курсантів про їх майбутню професійну діяльність (предметність діяльності), стимулює відповідними заходами потребу у вивченні іноземної мови (вмотивованість діяльності), призводить у співзвуччя навчальну діяльність іноземною мовою з особистою метою (цілеспрямованість діяльності), а також сприяє актуальному усвідомленню необхідності вивчення іноземної мови як запоруки стати освіченою, культурною, професійною, конкурентноспроможною та успішною людиною (усвідомленість діяльності) [4, с. 108].

У вищих закладах освіти перевага надається активним методам навчання, які спрямовані на формування у студентів самостійності, варіативності, критичності мислення. Інноваційні технології в освіті – це насамперед інформаційні й комунікаційні технології, нерозривно пов'язані із застосуванням комп'ютеризованого навчання. Основними питаннями у застосуванні інноваційних технологій є структура навчальних комп'ютерних програм, їх зміст і оптимальна організація Web-простору. Комп'ютеризоване навчання іноземним мовам має цілий ряд переваг. Ось деякі з них:

- можливість вийти за межі традиційних методів навчання;
- розширення можливостей використання різних систем аналізаторів в процесі роботи;
- створення на занятті різноманітних ситуацій спілкування;
- підвищення інтересу й загальної мотивації до навчання завдяки новим формам роботи;
- індивідуалізацію навчання (кожен працює в режимі, який його задовольняє) та об'єктивність контролю;
- формування вмінь та навичок для різноманітної творчої діяльності;
- виховання інформаційної культури;
- оволодіння навичками оперативного прийняття рішень у складній ситуації.
- формування самооцінки курсантів та створення умов для самостійної роботи.

Усі перелічені переваги комп'ютерної форми навчання допомагають вирішити основне завдання мовної освіти – формування у майбутніх правоохоронців мовної компетенції. Використання ТЗН (аудіо-, відеоматеріалів, мультимедійних презентацій) націлене на створення повністю англomовного

середовища, тому не передбачає у формулюванні завдань (Tasks) до вправ і в обговоренні дискусивних питань (Dilemma & Discuss) використання рідної мови.

Робота наукового гуртка факультет підготовки фахівців для НГУ на 2015–2016 навчальний рік, за темою дослідження: «Професіоналізм правоохоронців. Професійні аспекти всесвітнього досвіду», спрямована на розвиток мотивації вивчення іноземної мови як безпосередньої складової особистісного зростання курсантів-психологів у контексті сучасної європейської інтеграції в суспільстві. Тематика наукових досліджень англійською мовою є наступною:

- Bologna process: European integration process in education. Quality of education. Implementing the Bologna Process in Ukraine («Болонський процес: європейські інтеграційні процеси в освіті». «Якість освіти. Запровадження Болон-ського процесу на теренах України»);

- Motivation as a tool for achieving the goals («Мотивація – засіб для досягнення мети»);

- Effective police management. Management styles («Ефективне управління в правоохоронних органах. Стили управління»);

- Health-saving motivational development («Розвиток мотивації збереження здоров'я»);

- Police Ethics: values and principles («Етика правоохоронця: цінності та принципи»);

- Motivational factors. What police officers need in order to feel motivated («Мотиваційні фактори. Що може мотивувати правоохоронця») [2, с. 19].

Запропонована програма впроваджується з застосуванням основних видів комп'ютерних навчальних програм (поетапне читання, реконструкція тексту, Conversation Techniques, Self-Discovery, Pieces of Good Advice, Puzzle Stories, «Learn to Speak English», «Tell me more», «Business English», різноманітні комп'ютерні словники, електронні енциклопедії, автоматизовані тестові системи, електронний підручник, контролюючі програми, ігрові програми, предметно-орієнтовані середовища тощо) та передбачає використання інтернет ресурсів, підкастів і має на меті: створення позитивної емоційної атмосфери для вивчення іноземної мови та передумов особистісного зростання учасників гуртка; застосування основних форм, методів, видів та

засобів ефективного ведення дослідницької роботи англійською мовою; формування навичок з визначення провідних ідей, вибору оптимальної структури, логічності викладення матеріалу досліджуваної теми англійською мовою; активізацію дослідницько-пізнавальної діяльності гуртківців через співставлення і порівняння різних фактів та явищ; викладення самостійних висновків і пропозицій; поглиблення та розширення діапазону знань, формування навичок самостійної роботи з англомовною літературою, її аналіз, анотування та реферування англійською мовою; усвідомлення та використання набутих знань та досвіду; інтеграцію учасниками гуртка уявлення про себе як про самоактуалізовану особистість, яка на належному для спілкування рівні володіє іноземною мовою.

Означений розвиток відбувається за наступних умов: подолання психологічних комунікативних захистів та бар'єрів, зменшення симптомів тривожності при спілкуванні іноземною мовою; формування системи знань, умінь, навичок як базису для розвитку мотивації вивчення іноземної мови; сприяння самоактуалізації як основній передумові розвитку зазначеної мотивації.

Список використаних джерел

1. Барко В.И. Психология управления командой милицейского подразделения : учеб. пособие . / Барко В.И. , Ирхин Ю.Б. , Пидюков П.П. - К. : РВЦ НАВДУ, 2006. – 147 с.
2. Супрун Д.М. Effective management in law enforcement agencies (Ефективне управління у правоохоронних органах): Д.М. Супрун. Посібник для працівників правоохоронних органів. – К., 2012. – 142 с.
3. Супрун Д.М. Effective Police Management & Leadership: Motivation for achieving the goals (Ефективне управління та лідерство керівників правоохоронних органів: мотивація щодо досягнення цілей) / Супрун. Д. М. Посібник для працівників правоохоронних органів / – Біла Церква, 2011.– 94 с.
4. Baker, Thomas E. EffectivePolice Leadership / Thomas E., Baker. – NY: Looseleaf Law Publications, 2000. – 277 p.
5. Sheils, J. Communication in the Modern Language Classroom / J. Sheils. –Strasbourg: Council of Europe Press, 1993. – 309 p.

РОЛЬ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стрімка інтеграція України в Європу підсилює необхідність ефективного вивчення іноземних мов. Оскільки Україна прагне вийти на європейський рівень навчання, то повинна відповідати тим запитам та критеріям, які існують в Європі. Перш за все, постає необхідність у вивченні іноземної мови. Іноземна мова повинна вивчатись комплексно. Одним із компонентів цього комплексу є говоріння, зокрема – діалогічне мовлення. Важливість діалогічного мовлення незаперечна, оскільки саме воно дає можливість вільно спілкуватися з іноземцями.

Але одного знання іноземної мови мало для того, щоб спілкуватися з іноземцями, оскільки в них інша культура, менталітет, традиції, а отже треба формувати лінгвосоціокультурну компетентність (ЛСК) – здатність та готовність людини до іншомовного міжкультурного спілкування.

Для того, щоб адекватно та правильно розуміти іноземця, недостатньо знати лише іноземну мову, треба ще знати і культурне підґрунтя. Саме культурні розбіжності зумовлюють великі труднощі у розумінні цінностей, традицій, правил поведінки, ритуалів, жартів, притаманних країні, мова якої вивчається. Таким чином, незнання, неврахування чи некоректна інтерпретація цих цінностей можуть спричинити культурні бар'єри, а іноді й конфлікти. Тому, для того, щоб спілкування було успішним, необхідно планомірно формувати ЛСК у суб'єктів навчального процесу.

Слід зазначити, що ЛСК складається з трьох компонентів:

- соціолінгвістичного;
- соціокультурного;
- соціального [3].

Кожен з цих компонентів має свої особливості.

До соціолінгвістичних знань треба віднести мовні та мовленнєві засоби спілкування: безеквівалентну лексику, фонову лексику, сталі вирази, кліше, ідіоми, фразеологізми, приказки та прислів'я, афоризми, а також інтонацію [3].

Соціокультурна компетентність включає в себе:

а) історико - культурний фон: відомості про становлення та розвиток країни, історичні події, клімат країни та географію;

б) соціокультурний фон: відомості про права, свободи, обов'язки громадян, устрій країни, політична система, економіка, наука, мистецтво, релігія, освіта, техніка, виробництво;

в) етнокультурний фон: відомості про духовні цінності народу, свята, обряди, традиції, звичаї, національні страви, склад розуму;

г) семіотичний фон: відомості про символи та знаки, якими користуються носії мови, різні позначки [3].

Соціальна компетентність включає в себе:

знання культурно-специфічних правил спілкування у різних ситуаціях;

знання стандартів комунікативної поведінки носіїв мови; паравербальні та невербальні засоби спілкування [3].

Кожен із компонентів повинен реалізовуватись на заняттях з іноземної мови, наприклад:

соціолінгвістичний компонент повинен реалізовуватись на заняттях з практики англійської мови (АМ) через ознайомлення з безеквівалентною і фонову лексику, сталими виразами, фразеологізмами. Слід звернути увагу й на формування фонетичних навичок, зокрема інтонації;

соціокультурний компонент повинен реалізовуватись при читанні автентичних текстів про культуру, історію, мистецтво Великої Британії; при перегляді автентичних фільмів та відеозаписів, які мають в собі соціокультурний та етнокультурний фони, а також при слуханні АМ;

соціальний компонент буде реалізовуватись в процесі формування двох інших компетентностей, коли студенти будуть бачити та чути правила спілкування та ритуали комунікативної

поведінки під час переглядів автентичних відеозаписів та фільмів, читанні діалогів.

Таким чином, розгляд складників ЛСК дозволив якісно краще зрозуміти їх суть та важливість під час вивчення іноземної мови. Отже, формування у студентів ЛСК є важливим компонентом вивчення іноземної мови, який передбачає ознайомлення із культурною спадщиною та історією країни, мова якої вивчається, культурою, географією, правилами та нормами поведінки, ритуалами, нормами спілкування, етикетом, які не лише допоможуть студентам краще зрозуміти певний народ, а й будуть розвивати інтерес до навчання взагалі, зокрема, й до культури народу, мова якого вивчається.

Список використаних джерел

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. «Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студентів мовних спец.о.в. –кваліф.рівня «магістр»], за ред. Ніколаєвої С.Ю. – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.

2. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. «Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за ред. Ніколаєвої С.Ю. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

3. Ніколаєва С.Ю. «Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах»: підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. – К.: Ленвіт, 2013. – 328 с.

4. Тарнопольський О.Б. «Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти»: навч.посіб. – К.: Інкос, 2006. – 247с.

5. Шехавцова С.О. Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови : дисертація. – Луганськ, 2009. – 123 с.

Онучак Л.В., кандидат педагогічних наук, доцент, Університет державної фіскальної служби України

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНА ЧИТАЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Нові виклики, пов'язані з глобалізацією, інтеграційними процесами в сучасному суспільстві та освіті, необхідністю приведення викладання іноземних мов у відповідність до міжнародних стандартів, підвищення вимог до якості освітнього процесу і якості отриманих знань спонукають викладачів іноземних мов до пошуку нових шляхів для забезпечення конкурентоздатності випускників вищих навчальних закладів. Особливої актуальності набуває проблема впровадження інформаційних технологій в освітній процес.

На сьогодні спостерігається зростаючий інтерес науковців та практиків до розгляду проблем навчання професійно орієнтованого читання та формування читацької компетентності завдяки застосуванню Інтернет-ресурсів.

Професійно орієнтована читацька компетентність – складна динамічна сукупність знань, навичок, умінь і здатностей, що дозволяють студенту знаходити, вилучати, усвідомлювати, оцінювати фахову інформацію з різних джерел і готовність її практично використовувати в процесі виконання навчальної професійно орієнтованої або безпосередньо професійної діяльності майбутнього фахівця. Основним джерелом отримання новітньої автентичної фахової інформації є всесвітня мережа Інтернет, головними дидактичними й методичними перевагами якої є:

створення штучного іншомовного середовища, що дає змогу студентам здобувати актуальну автентичну фахову інформацію як на практичних заняттях з іноземної мови, так і в позааудиторний час;

додаткові можливості інтенсифікації й індивідуалізації освітнього процесу, що реалізується шляхом застосування різних форм аудиторної і самостійної позааудиторної роботи;

підвищення мотивації студентів шляхом залучення їх до основ англomовного наукового дискурсу;

інтерактивність завдяки існуванню зворотнього зв'язку;

можливість доступу до інформаційно-довідкових ресурсів мережі Інтернет надає необмежені навчальні й довідково-інформаційні матеріали іноземною мовою.

Ефективність процесу формування в майбутніх фахівців англомовної професійно орієнтованої читацької компетенції з використанням Інтернет-ресурсів залежить від застосування ефективної моделі читання (reading model). За Дж. Девайном [1, с.261] виділяють такі моделі читання: індуктивну, дедуктивну та інтерактивну. Враховуючи мету, ступінь і засоби навчання студентів, доцільніше, на наш погляд, в освітньому процесі застосовувати всі моделі читання з домінуванням інтерактивної для формування професійно орієнтованої читацької компетенції з використанням Інтернет-ресурсів.

Якісне формування професійно орієнтованої читацької компетенції засобами Інтернет-ресурсів залежить також від володіння студентами відповідними стратегіями. За Т.В. Кушнарвою [2, с. 6–7] їх можна визначити як сплановані дії студента, що характеризуються організованою поетапно врегульованою послідовністю, і є направленими на пошук, сприйняття, обробку і присвоєння професійно орієнтованої інформації з Інтернет-ресурсів. Для формування читацької компетенції засобами Інтернет-ресурсів найбільш релевантними є наступні стратегії читання: когнітивні, компенсаторні, метакогнітивні [3].

Когнітивні стратегії передбачають запам'ятовування; опрацювання професійно орієнтованого мовного матеріалу, що міститься в автентичних гіпертекстах з фахових видань (структурування, аналіз, використання допоміжних засобів); опрацювання професійно орієнтованого мовленнєвого матеріалу гіпертекстів (перечитування, використання різних джерел для отримання інформації, здійснення аналізу / резюмування інформації тощо.

Компенсаторні стратегії забезпечують використання попереднього мовного і мовленнєвого досвіду студентів: здогадка про значення терміну за контекстом; застосування опор; читання екстралінгвістичної інформації (рисуноків, таблиць тощо).

Метакогнітивні стратегії, у свою чергу, передбачають організацію і планування власної професійної діяльності шляхом саморегулювання, самокорекції і самооцінювання.

Крім того, важливо зауважити, що застосування комп'ютерних технологій в освітньому процесі сприяє формуванню і розвитку ряду специфічних стратегій, так званих стратегій медіакомпетентності [4], а саме: здійснення пошуку необхідної інформації; обробка, фіксування, узагальнення інформації; збирання власної фахової електронної картотеки для поповнення банку знань тощо.

Отже, на основі викладеного вважаємо за доцільне визначити такі методичні передумови формування професійно орієнтованої читацької компетентності засобами Інтернет-ресурсів:

використання ресурсів мережі Інтернет значною мірою розширює діапазон доступних автентичних джерел фахової інформації та впливає на інтенсифікацію процесу формування професійно орієнтованої компетентності і посилює мотивацію студентів;

застосування автентичних ситуацій діяльності, що пов'язані із пошуком, сприйняттям, переробкою і передачею фахової інформації з гіпертекстів трактується з домінантою інтерактивної моделі читання;

удосконалення когнітивних, компенсаторних, метакогнітивних стратегій читання та стратегій медіакомпетентності відбувається одночасно з формуванням умінь, навичок і здатностей професійно орієнтованої читацької компетентності;

присвоєння, архівування, збереження автентичної фахової інформації, її обмін, розповсюдження і використання майбутніми фахівцями реалізується з професійною метою.

Список використаних джерел

1. Devine J. A case study of two readers: models of reading and reading performance / J. Devine // Interactive Approaches to

Second Language Reading / Ed. By P. Carrell, J. Devine, D. E. Eskey – Cambridge: Cambridge University Press, 1988. – P. 260–277.

2. Кушнарьова Т. В. Тестовий контроль рівня володіння вміння читати англомовні тексти за фахом: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Т. В. Кушнарьова. – Київ : КНЛУ, 2006. – 21 с.

3. Bimmel P. Lernautonomie und Lernstrategien / P. Bimmel, U. Rampillion. – Gesamthochschule Kassel, 2000. – 208 s.

4. Корейба І. В. Методика навчання професійного читання майбутніх учителів німецької мови з використанням Інтернет-ресурсів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / І. В. Корейба. – К., 2011. – 286 с.

Лопутько О.А., кандидат
педагогічних наук, доцент,
Національна академія
внутрішніх справ

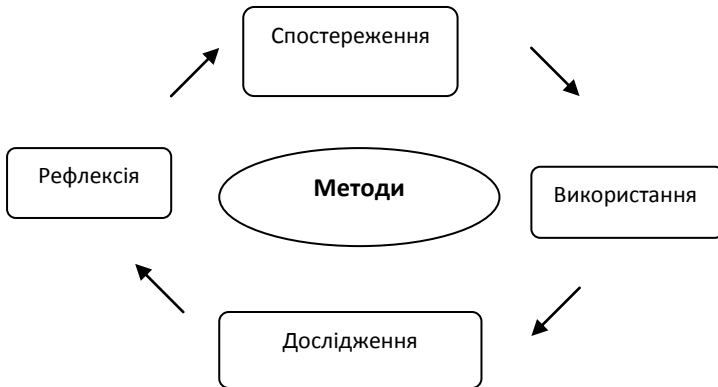
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ ЗА МЕТОДОМ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Сучасні вимоги до володіння іноземною мовою професійного спрямування працівниками – правоохоронцями передбачають як високий рівень володіння комунікативними навичками, так і здатність до оформлення службової документації іноземною мовою. Отже, перед нами з'являється необхідність певного синтезу структурних, функціональних та інтерактивних методів з метою рівномірного розвитку у курсантів усіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, письмо та слухання). Досягненню такої мети сприятиме використання так званої технології змішаного навчання (blended learning). Сутність такого навчання полягає в об'єднанні (змішуванні) формальних (навчання в аудиторії,

вивчення та перевірка матеріалів мовного курсу, написання контрольних робіт, тестування та ін.) та неформальних методів та засобів навчання (спілкування з викладачем за допомогою електронної пошти, проведення Інтернет-конференцій та ін.). Також значним під час використання даної технології є комбінування різних способів подання навчального матеріалу (очне face-to-face, електронне onlinelearning та самостійне навчання self-studylearning) з використанням методики управління знаннями [1, с. 3].

Таким чином, використання технології змішаного навчання може вважатися шляхом удосконалення викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах, оскільки така організація навчальних занять має ряд суттєвих переваг. Найважливішим є те, що вона сприяє рівномірному формуванню базових навичок грамотного читання, письма та комунікативних навичок. Також вона допомагає максимально ефективно організувати робочий час викладача, оптимізувати робочий день тих, хто навчається, сприяти індивідуальній навчальній діяльності курсанта разом з викладачем, організувати постійну взаємодію між членами навчальної групи та ін. Зрозуміло, що організація роботи на такому рівні потребує ретельного планування та методично грамотного добору елементів впроваджуваної технології. У середовищі змішаного навчання викладач має грамотно керувати так званим «блендом» (співвідношенням аудиторної та поза аудиторної роботи курсантів), стимулювати навички індивідуальної, групової та колективної роботи, забезпечити ресурсну та он-лайн підтримку, розробляти з допомогою навчального контингенту індивідуальний план роботи для кожного члена групи.

Відображення роботи за методами змішаного навчання можна знайти у сучасній зарубіжній практиці. Так, професор університету Арізони, доктор Сюзанна Панферов [2], сферою наукової діяльності якої є навчання англійської мови іноземців, пропонує таку методику організації навчального курсу:

За кредитно-модульною системою організації навчального процесу, бали, які можна отримати в процесі вивчення її авторського курсу, розподіляються приблизно так:

1. Спостереження (15 балів). Включає в себе роботу на заняттях та написання студентських робіт. В цьому процесі необхідною є як робота в аудиторії, так і робота з сайтом викладача за умови он-лайн присутності не більше двох людей одночасно. Визначаються можливі консультанти та терміни подачі студентських робіт за матеріалами аудиторної роботи.

2. Використання (40 балів). Тут робота розподіляється наступним чином: демонстрація та обговорення групових проектів (10 балів); огляд додаткових ресурсів та написання роботи у обсязі до семи друкованих аркушів (20 балів); складання плану заняття з заданої теми (10 балів).

3. Дослідження (35 балів, 10 можливих додатково). Запропоновані такі види навчальної діяльності, як опитування викладачів за заданою тематикою та написання власної статті за отриманими матеріалами (15 балів); навчання за кейс-методом (15 балів); додаткові 10 балів можна отримати за виступ з тематики застосування власного професійного досвіду та добір літератури професійного спрямування і складання анотацій до неї.

4. Рефлексія (10 балів). Складається з написання та наступного обговорення завдань, отриманих в аудиторії, підведення підсумків аудиторної та позааудиторної роботи, оцінювання власних успіхів.

Для отримання високої оцінки професор рекомендує активну участь в усіх видах аудиторної та позааудиторної діяльності. Участь у інтерактивних дискусіях викладач також вважає однією з основних складових успішного проходження курсу. Також значна увага приділяється постійному спілкуванню з викладачем з приводу консультування письмових робіт (яких у запропонованому курсі достатньо багато).

Таким чином, використання методів змішаного навчання в процесі навчання курсантів іноземної мови можна вважати за доцільне й бажане. Однією з основних переваг роботи за таким методом є його ефективність з точки зору максимальної продуктивності організації робочого часу викладача і курсанта. Також, метод змішаного навчання максимально логічно співвідноситься з кредитно-модульною системою організації навчального процесу, що такою підкреслює переваги його використання у навчальному процесі. Підкреслимо, що виконання запропонованих видів робіт сприяє удосконаленню вивчення іноземної мови, оскільки дозволяє приділити увагу розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності. І насамкінець, можливість індивідуального добору завдань, креативність рішень підвищують рівень мотивації щодо вивчення іноземної мови курсантами та робить сам процес навчання.

Список використаних джерел

1. Костина Е. В. Модель смешанного обучения (Blended Learning) и ее использование в преподавании иностранных языков // Известия высших учебных заведений. – Серия: Гуманитарные науки, 2010. – Т. 1. – № 2. – С. 141–144.
2. Panferov S. Methods of teaching English to speakers of other languages [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://suzannepanferov.faculty.arizona.edu/sites/suzannepanferov.faculty.arizona.edu/files/Methods%20of%20TESOL%20Course%20Syllabus.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
3. Watson J. Blended learning: The convergence of online and face-to-face education. North American Council for Online Learning. – 2008. – 16 p.

ВАЖЛИВІСТЬ ТРЕНУВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ ІЗ КУРСАНТАМИ

Відомо, що основною метою вивчення іноземних мов є оволодіння мовленням. Перед викладачами англійської мови академії стоять відповідальні завдання, оскільки сучасні умови «роблять іноземну мову реально необхідною в різних сферах діяльності людини для розширення доступу громадян до світових економічних, соціальних, освітніх і культурних можливостей, які відкриває знання та використання англійської мови» [1], та підвищуються вимоги до рівня практичного володіння англійською мовою, навичками підготовленого монологічного мовлення зокрема, що проявляється у здатності курсантів правильно і послідовно викладати зміст прочитаного, робити тематичні повідомлення та доповіді. Використання попередньо відібраних курсантами повідомлень слід розглядати як ефективний засіб розвитку вмінь монологічного висловлювання. Теоретично, монолог – це безпосередньо спрямований до співрозмовника чи аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи [2]. Монологічному мовленню властиві такі риси:

однонаправленість: воно не розраховано на відповідну реакцію у вигляді мовлення у голос;

зв'язність, що відрізняє монологічне мовлення від випадкового набору речень;

тематичність як співвіднесеність висловлювання з будь-якою темою;

відносно безперервний спосіб мовлення: підготовлене монологічне висловлювання не обмежується однією фразою і триває протягом певного часу;

послідовність і логічність.

Зосередимось на інформативній функції підготовленого монологічного мовлення та на одному з видів монологів – монолог – розповідь/ переказ, який є динамічним типом монологічного висловлювання. Приймаючи до уваги єдність

фахової та іншомовної підготовки курсантів, зміст, структуру та функції професійної англійської мови в контексті фахової підготовки майбутніх фахівців-правоохоронців, тренування підготовленого монологічного мовлення здійснюється в рамках тематичного плану для курсантів 2 курсу НАВС.

Основними якісними показниками сформованості загального вміння укласти зв'язне монологічне висловлювання є такі спеціальні вміння: уміння з'єднувати декілька мовленнєвих зразків, наприклад: «Хто злочинець? Якого віку? Який злочин скоїв? Чи були свідки?» тощо; уміння досить повно висловлюватись відповідно до запропонованої тематичної ситуації; уміння відносно правильно оформити своє висловлювання мовними засобами англійської мови; уміння оптимально використовувати мовний матеріал певної теми. Мовленнєві завдання для реалізації монологу-повідомлення передбачають здійснення таких мовленнєвих дій: повідомити фактичну інформацію (Хто? Який злочин скоїв? Де, коли, як? Навіщо?), поєднуючи речення в логічній послідовності. З мовної точки зору підготовлене монологічне мовлення характеризується структурною завершеністю речень, відносно повнотою висловлювання, розгорнутістю та різноструктурністю фраз. У навчанні підготовленого монологічного мовлення широко використовуються такі ефективні вербальні опори, як логіко-структурна схема, підстановча таблиця, які забезпечують послідовність висловлювання, логічний зв'язок речень, їх граматичну правильність, належний вибір усіх необхідних мовних засобів для побудови власного висловлювання.

Наприклад, треба підготувати повідомлення про злочин. Курсанти можуть використовувати сталу схему або варіювати елементи схеми залежно від персонального стилю мовлення. Наприклад: (the crime) has happened ... (where? when?). The (criminal) is ... (age). He/ she is from (town). He/ she (describe what has happened). The victim is ... There were (...) witnesses. The police ..., etc. Поступово опори усуваються. Одночасно повинно відбуватися збільшення обсягу висловлювання. Підготовлене монологічне мовлення курсантів тренується, в основному, на матеріалі, що вивчається. Спостерігається активізація великої кількості лексики, в результаті чого проходить перерозподіл між

рецептивною та репродуктивною лексикою на користь останньої. Варіюючи та комбінуючи вивчений мовний матеріал, курсанти можуть вирішувати більш складні комунікативні виступи, притаманні спонтанному мовленню.

Підготовлений монолог – це підвищене навантаження на пам'ять, мислення і мовленнєві навички курсанта. Навчання підготовленого монологічного мовлення – це послідовна робота по формуванні у курсантів вмінь будувати зв'язне висловлювання іноземною мовою, використовуючи оригінальний мовний матеріал, опрацьовувати автентичні тексти, проводити пошук інформації згідно заданої теми та відбирати необхідну. Це також розвиток пам'яті, без якої неможливо вивчати іноземну мову. На практичні заняттях курсанти готують повідомлення, використовуючи сайти BBC, CNN, FBI, NSA та інші.

Важливість тренування підготовленого монологічного мовлення полягає в тому, що воно передусь розвитку навичок спонтанного, або вільного, мовлення, притаманного більш діалогічному мовленню. Вміння викладати власні думки з приводу прочитаного або почутого базуються на вмінні простого переказу чогось прочитаного або почутого. Також не слід забувати, що репродукція підготовленого монологічного мовлення відбувається в групі і стає найпотужнішим засобом розвитку навичок аудіювання для членів групи.

Список використаних джерел

1. Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні Указ Президента України № 641/2015 від 16.11.15 року) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/other/48529/>
2. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник для студентів вищих закладів освіти / Колектив авторів під керівництвом С.Ю. Ніколаєвої. – Київ : Ленвіт, 1999. – 220 с.

Ковальова Т.О., кандидат
філологічних наук, доцент,
Національна академія
внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ СЛІДЧИХ

До недавнього часу вважалося, що комп'ютерні ігри (або як їх ще називають відео чи цифрові ігри) мають негативний вплив на фізичне та психологічне здоров'я гравця. Проте пізніші дослідження показали, що помірне використання комп'ютерних ігор у підходящий час та у підходящому оточенні може бути безпечним видом діяльності, що приносить задоволення та користь [2; с. 6].

Однією з причин, через яку змінилось ставлення до комп'ютерних ігор та з'явилося бажання використовувати нові ігрові технології в навчальних та практичних цілях є й той факт, що змінилось покоління студентів. Це покоління, яке ще називають 'digitalnatives' – «знавці цифрових технологій» (переклад наш), тобто ті, хто добре обізнані з цифровими технологіями з дуже раннього віку. Вони часто використовують цифрові засоби, а інформаційні й комунікаційні технології стали майже їх рідною мовою, якою вони спілкуються, виражають свої відчуття й розуміють навколишній світ [2; с. 6]. Вони багато грають в комп'ютерні ігри й активно спілкуються в соціальних мережах. Такому поколінню студентів зазвичай не цікаво брати участь у традиційних навчальних заходах, їх важко мотивувати через те, що формат, який використовується у традиційному навчанні не відповідає потребам, уподобанням та очікуванням студентів. Відомо про те, що хобі, власні інтереси та досвід студентів є основою для підбору видів діяльності, що використовуються у навчальній аудиторії [1]. Тому здається очевидним, що таких студентів більше зацікавить обговорення ігор або завдання, пов'язані з ними.

На перший погляд може здатися, що у нас в групах таких студентів небагато, але викладачі будуть дуже здивовані, якщо проведуть опитування і спитають своїх студентів, чим вони займаються у вільний час. Практично всі відповідають, що вони грають у різні комп'ютерні ігри, причому цей вид діяльності

займає у них дуже багато часу. Нажаль сьогодні від студентів майже не почуєш, що їм подобається читати, а якщо спитати про останню прочитану книгу, в кращому випадку буде названий якийсь підручник або посібник з навчальної дисципліни. Проте «знавці цифрових технологій» дуже добре розбираються у деталях своїх улюблених комп'ютерних ігор: вони знають правила гри, головних персонажів, їх характеристики та оточення. Тому вважаємо, що комп'ютерні ігри повинні відігравати важливу роль в освіті та професійній підготовці загалом, та у навчанні іноземної мови зокрема.

Нажаль багато з ігор, які були написані спеціально для вивчення англійської мови, зазвичай представляють собою тести, замасковані під ігри, тому вони не викликають інтерес у студентів і дуже швидко їм набридають.

Найголовнішим у використанні комп'ютерних ігор на заняттях з іноземної мови є те, що студенти повинні бути забезпечені таким завданням, яке має мовну практику. У протилежному випадку вони будуть просто грати у гру.

Перед заняттям з використанням комп'ютерної гри викладачу необхідно окреслити навчальні цілі та з'ясувати, яка частина гри або її рівень найкраще відповідає окресленим цілям (оскільки ігри можуть бути досить довгими і на те, щоб пройти всю гру від початку до кінця одного заняття може не вистачити).

Як правило, викладачі іноземної мови, які використовували комп'ютерні ігри на своїх заняттях, радять брати ігри-пазли, оскільки вони вимагають від гравців знаходити рішення, використовуючи логіку чи дослідження, що дозволяє робити прогрес у грі. Можна також обирати ігри, засновані на спостереженнях, де потрібно знайти сховані предмети, а також ігри типу «виберись з кімнати» або «квести» (де гравці повинні знайти об'єкти та ключі, що дозволять їм вийти з кімнати) [3; с. 5].

Більшість методів використання комп'ютерних ігор передбачає або роботу в комп'ютерному класі з доступом до Інтернету, або наявність інтерактивної дошки. Проте, якщо такої можливості немає, можна використати комп'ютерні ігри заочно. Зазначається, що сила ігор у навчальних цілях полягає не тільки в самих іграх (тобто вивченні мови під час гри), але скоріше в контексті та заходах, які пов'язані з ними певним чином або є їх

продовженням [1]. При навчанні англійської мови майбутніх слідчих такий варіант здається найбільш прийнятним.

З цією ціллю нами було проаналізовано комп'ютерну гру Special Enquiry Detail. Перш, ніж давати курсантам або слухачам завдання пройти той бо інший рівень гри самостійно, можна на занятті обговорити й пояснити інструкції, що даються безпосередньо в самій грі, для того щоб впевнитись, що вдома вони будуть робити все правильно.

Після того, як викладач дав завдання пограти в гру вдома, на занятті можна влаштувати словниковий диктант з лексики, яку курсанти зустріли при проходженні певної сцени гри, причому набір лексики є дуже широким і включає не тільки професійну лексику типу suspect, victim, shoeprint, strangulation, але й звичайну повсякденну лексику. Викладач може сам вирішувати, чи необхідно включати загальну лексику до диктанту. Треба зазначити, що завдяки грі лексика запам'ятовується досить ефективно й легко, по-перше, через те, що вся вона візуалізована, по-друге, для того щоб отримати певну кількість «енергії» для вивчення доказів, ту саму сцену треба розглядати по 5–6 разів, тому через багатократне повторення запам'ятовується як значення слова, так і його правопис.

Ще одним ефективним методом використання цієї гри, вважаємо відтворення на занятті різних діалогів, пов'язаних зі змістом гри. Це може бути діалог між детективами, які обговорюють пошук або знайдені докази, або діалог між детективами й керівником, який дає їм завдання, крім того, можна відтворити діалог між свідком й детективами або між детективами й підозрюваним, що дозволить майбутнім слідчим спробувати себе в різних ролях, це буде набагато цікавіше, ніж подібне завдання, яке дається у підручнику.

Крім того, на певному етапі проходження гри можна попросити курсантів або слухачів дати свої передбачення про подальший хід розслідування або про винуватця злочину.

Курсантів з просунутим рівнем мови безсумнівно зацікавлять сленгові вирази, які використовують американські правоохоронці і які не представлені в наших підручниках.

Також можна зробити скріншоти з гри та попросити курсантів описати місце злочину або підозрюваного.

Таким чином, комп'ютерні ігри можна використовувати опосередковано, не замінюючи повністю традиційні заняття з англійської мови, а виділяючи, наприклад, певний час на виконання завдань, пов'язаних з іграми. Так можна буде залучити до занять всіх курсантів або слухачів групи, навіть тих, у яких рівень володіння англійською мовою досить низький, це посприятиме появі усвідомленої позитивної мотивації до подальшого вивчення англійської мови з ціллю здійснювати іншомовну мовленнєву діяльність.

Список використаних джерел

1. deHaan J. Teaching and learning English through digital game projects [Electronic Resource] : – Mode of access: URL: http://www.digitalcultureandeducation.com/uncategorized/dce1046_dehaan_2011_html/. – Title from the screen.
2. Felicia P. Digital games in schools : A handbook for teachers / P. Felicia. – Brussels : European Schoolnet EUN Partnership AISBL, 2009. – 46 p.
3. Stanley G. Engaging the gaming generation / G. Stanley // English teaching professional. – 2011. – № 76. P. 4–7.

Назаренко Н.С., кандидат педагогічних наук, доцент, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПРИКОРДОННИКІВ УСНОМУ ПОСЛІДОВНОМУ ПЕРЕКЛАДУ

Специфіка діяльності майбутніх прикордонників-перекладачів визначається розвитком політичних, економічних та інших зв'язків міжнародного характеру. З кожним роком ускладнюються проблеми, що обговорюються, збільшується об'єм термінології, що використовується. Стрімкий інформаційний потік потребує більших затрат на обробку різних відомостей. Для забезпечення ефективної роботи в цих умовах майбутні прикордонники-перекладачі повинні завчасно

ознайомитися зі спеціальною літературою, опанувати нову лексику та зрозуміти суть складних теоретичних питань.

Для здійснення перекладу професійна компетентність майбутніх прикордонників-перекладачів (набір знань, навичок і умінь) має включати наступні компоненти: мовна компетенція (як в рецептивному, так і продуктивному плані); комунікативна компетенція; перекладацька компетенція (навички білінгвізму і перекладу), технічна компетенція (уміння кодувати і декодувати інформацію); особистісні характеристики (презентабельність, розвиток пам'яті). При цьому перші три компоненти є характерними для всіх видів перекладу, а останні два є специфічними для усного послідовного перекладу [1, с. 203].

Вправи для навчання усного перекладу є досить різноманітними. До вправ виду 1 відносимо мікрореферування, тобто навчання здатності ухопити й утримувати в пам'яті головну канву повідомлення шляхом запису слів, які служать опорними пунктами пам'яті. Це є вправа на підготовку до перекладу – розвиток здатності осмислювати й фіксувати на папері смисл тексту-оригіналу. У вправі виду 2 (швидкий запис прецизійних слів з голосу викладача) розвивається здатність осмислювати, утримувати в короткочасній пам'яті й фіксувати на папері прецизійну інформацію тексту-оригіналу. Вправа виду 3 (зорово-усний переклад із повторенням) призначена для розвитку вмінь перекладу з аркуша, хоча форма її проведення (кожен наступний курсант повторює усі попередні речення у формі, затвердженій викладачем, перш ніж перекласти своє речення) додає до цього ще й розвиток здатності до запам'ятовування. Вправа виду 3 має на меті заучування усього відпрацьованого в класі тексту у формі, затвердженій викладачем, і перевірка на наступному занятті у вигляді диктанту-перекладу. Вправи виду 4 за змістом повторюють вправи виду 3, змінюється тільки вид перекладу – тут ми маємо справу з абзацно-фразовим послідовним перекладом замість перекладу з аркуша. Вправи виду 5, 6, 7, 8 і 9 передбачають поступове ускладнення умов виконання перекладу: від навчання послідовного абзацно-фразового перекладу з іноземної мови й розвитку контекстуальної здогадки (фрази обсягом від 15–20 до 50 слів з окремими незнайомими словами) до розвитку цілісного

вміння цього ж перекладу із записом змісту тексту-оригіналу (текст від 500-600 друкованих знаків на початку до 1000–1500 друкованих знаків наприкінці навчання) [2, с. 278].

Цікавим питанням є співвідношення тренувальних і перекладацьких вправ у навчальному процесі. Співвідношення вправ коливається як у межах семестру, так і уроку. На початку семестру та на перших заняттях уроку питома вага тренувальних вправ є більшою, а далі вона поступово зменшується.

Об'єктивне оцінювання навчальних перекладів є суттєвою умовою успішного формування фахової компетентності майбутніх прикордонників-перекладачів. Таке оцінювання має ґрунтуватися на визначенні ступеня успішності реалізації принципу функціональної або динамічної еквівалентності, тобто ступеня відповідності усіх суттєвих ознак тексту-перекладу інтенції автора тексту-оригіналу, що ґрунтується на врахуванні трьох головних параметрів усного перекладу: ступінь збереження головного змісту, правильність мовного оформлення та зовнішнє враження (відсутність невмотивованих пауз, повторів, чіткість вимови, плавність та гучність мовлення тощо). Виходячи з того, що лише одне збереження головного змісту тексту-оригіналу в усному перекладі однозначно робить його задовільним, можна запропонувати виділити на цей параметр 70% загальної оцінки. Відповідно, решту 30% можна розподілити між двома параметрами, що залишилися, у пропорції 2:1, тобто 20% загальної оцінки відносимо на правильність мовного оформлення а решту 10% – на зовнішнє враження. Отже, максимально можлива оцінка становить 100 балів, що є зручним для викладачів-практиків, оскільки відповідає шкалі, яка вживається практично в усіх міжнародних системах оцінювання [3, с. 187].

Таким чином, процес навчання майбутніх прикордонників-перекладачів усного послідовного перекладу передбачає застосування тренувальних та перекладацьких вправ викладачем, а також обов'язкове оцінювання навчальних перекладів, що є суттєвою умовою успішного формування їхньої фахової компетентності.

Список використаних джерел

1. Цвяк Л. В. Білінгвізм як феноменальне явище сучасного суспільства / Л. В. Цвяк// Записки з романо-германської філології: Вип. 12. – Одеса: Латстар, 2002. – С. 202–211.

2. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад»/ Л.М. Черноватий. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 376 с.

3. Черноватий Л. М. Особливості навчально-методичних матеріалів для підготовки перекладачів/ Л. М. Черноватий // Вісник Сумського державного університету. – 2002. – № 4(37). – С. 184–188.

Василенко О.В., кандидат педагогічних наук, доцент,
Національна академія
внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДОРΟΣЛИМИ ЛЮДЬМИ

Сучасні вимоги до будь-якого фахівця перш за все потребують від нього бути активним учасником всіх глобалізаційних процесів, тобто бути плідним учасником міжкультурної комунікації та мати необхідні комунікативні спроможності в сферах професійного та професійного спілкування, навички практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності та бути спроможними при потребі оволодіти новітньою інформацією через іноземні джерела.

Необхідність взаєморозуміння та співробітництва у професійних питаннях з громадянами Європи і світу в цілому, важливість представляти свою державу перед світовим науковим співтовариством вимагає від фахівців будь-якого профілю наявності високого рівня знань з іноземної мови та формування в них іншомовної комунікативної компетентності як складника професіоналізму.

Зазначене актуалізує потребу для кожного фахівця вільно володіти іноземною мовою, зокрема мовою міжнародного спілкування – англійською.

Отже, у зв'язку з розширенням співпраці з іноземними партнерами у багатьох сферах життєдіяльності людини, вивчення або удосконалення іноземної мови в наш час, як ніколи, стає актуальним. У цьому ж процесі неможливо досягти успіху без знання і врахування особливостей оволодіння іноземною мовою фахівцем як дорослою особою із сформованими мотивацією, стилем і прийомами навчальної діяльності.

З одного боку, при вивченні іноземної мови зріла людина керується чітким усвідомленим бажанням досягти поставлених цілей, з іншого – у процесі навчання у дорослих часто виникають певні труднощі, пов'язані або з негативним попереднім досвідом навчання, або з низькою самооцінкою чи періодичною втомою внаслідок професійних і сімейних обов'язків. Людина у дорослому віці намагається не просто запам'ятати, прийняти інформацію як даність, їй потрібно зрозуміти, проаналізувати і систематизувати нові знання, що вимагає більше зусиль, терпіння і мотивації. А, по-друге, у дорослих часто виникає необхідність вивчення мови в максимально короткий термін, щоб вони могли швидше вибудувати для себе «систему» нової мови.

Кожна людина, що вивчає іноземну мову в зрілому віці, стикається з певними труднощами, а саме:

психологічними, оскільки відсутня щоденна природна потреба і, відповідно, практика використання іноземної мови в реальному житті, а тому - низька результативність і зниження бажання продовжувати навчання. До того ж, дорослому потрібні значно більші зусилля, ніж дитині, бо психічні процеси більш стабільні і витрачається більше часу і сил на навчання, вивчення іноземної мови потребує запам'ятовування великої кількості правил, лексичних одиниць, розумової гнучкості та пластичності для правильного використання цих правил;

територіальними – віддаленість країн, мова яких вивчається, їх важко доступність, відсутність можливості

регулярної практики мови як засобу мовленнєвої діяльності, наприклад, при спілкуванні з носіями мови, регулярному перегляді інформаційних програм, як це відбувається в зарубіжних країнах;

соціокультурними – наявність елементів іншої, «чужої» культури, відсутніх в культурі рідної країни, які важко зрозуміти і сприйняти [2].

Узагальнивши досвід роботи з дорослими багатьох педагогів-практиків, можна виділити такі специфічні особливості навчання дорослих, зокрема іноземних мов:

маючи певний життєвий досвід, доросла людина вважає себе самостійною особистістю, здатною контролювати свої дії і керувати ними;

приймаючи рішення вчитися, дорослі люди мають мотивацію, яка повинна забезпечити вирішення професійних і життєво важливих питань;

знання, які отримують дорослі, повинні бути безпосередньо пов'язані з їх вже набутим життєвим досвідом;

дорослі люди висувають підвищені вимоги до якості навчання і прагнуть досягти результатів якнайшвидше, щоб застосувати отримані знання на практиці, в іншому випадку великий відсоток того, що вони вивчали, забудеться;

для дорослих людей навчання краще проводити в неформальній атмосфері, в якій вони краще сприймають нові знання (наприклад, можна під час занять дозволити слухати викладача з чашкою кави);

оскільки дорослі люди негативно сприймають критику в процесі навчання, тому оцінювати їх не рекомендується; педагог повинен дати їм потрібні знання і надалі допомагати і направляти їх до самостійного навчання.

дорослі не потребують того, щоб їх зацікавлювали, вони самі знають, що їм потрібно;

для більш ефективного засвоєння матеріалу педагоги повинні використовувати активні методи навчання, залучаючи слухачів і викликаючи їх на розмову, участь у дискусіях.

слід використовувати різноманітні методи вивчення мови із залученням, по можливості, різних видів пам'яті: зорової,

слухової, моторної, логічної. Чим більше різних видів пам'яті використовуються одночасно, тим легше проходить процес запам'ятовування.

На наш погляд, в системі навчання дорослих іноземних мов доцільно використовувати загальні принципи засвоєння іноземної мови, сформульовані А. Леонтьєвим, а саме: комунікативний, когнітивний і особистісний [1, с. 338]. Комунікативний принцип – це принцип, що забезпечує спілкування як систему цілеспрямованих і мотивованих процесів, в ході якого відбувається взаємодія людей. Когнітивний принцип передбачає оволодіння мовою як «будівельним матеріалом» картини і образу світу. Мова розуміється як система значень, що актуалізується в образі світу або в процесах породження і сприйняття мови. Особистісний принцип відповідає за перенесення навичок і вмінь, отриманих у процесі навчання, в реальне спілкування, його реалізація передбачає створення ситуацій реального спілкування, врахування індивідуальних стратегій і стилів тих, хто навчається, їх інтересів.

Отже, вивчення іноземних мов – це складний процес, під час якого отримані знання та вміння не можуть бути збережені відразу і назавжди, а потребують постійної практики і тренування. Крім того, при навчанні дорослих іноземних мов важливо підбирати спеціальні науково-обґрунтовані засоби і методики навчання, враховуючи їх загальні психологічні та індивідуальні особливості.

Список використаних джерел

1. Леонтьев А.А. Язык и речевая деятельность в общей и педагогической психологии. Избранные психологические труды. – М.; Воронеж: МПСИ, НПО «МОДЭК», 2001. – 448 с.

2. Старкова Д.А., Польшина Т.В. Психолингвистические особенности обучения взрослых иностранному языку. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/psiholingvisticheskie-osobennosti-obucheniya-vzroslyh-inostrannomu-yazyku>. – Загол. з екрану. – Мова рос.

ВЕБІНАРИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Вебінари – це нова організаційна форма проведення занять з використанням віртуального освітнього середовища.

Під віртуальним навчанням розуміється процес і результат взаємодії суб'єктів і об'єктів навчання, який супроводжується створенням ними віртуального освітнього простору, специфіку якого визначають дані об'єкти і суб'єкти.

До нових організаційних форм проведення занять з використанням віртуального освітнього середовища відносяться:

- Телеконференції;
- Аудіо-, відеоконференції;
- Чат-заняття;
- Форуми;
- Веб-заняття, тощо.

Веб-заняття – це збірне поняття для дистанційних уроків, які проводяться у вигляді конференцій, семінарів, ділових ігор, форумів, лабораторних та контрольних робіт, практикумів, онлайн тестувань, опитувань та інших форм навчальних занять, що реалізуються за допомогою засобів й Інтернет технологій.

Вебінар (від англ. «Webinar», скор. від «web-basedseminar») - онлайн-семінар, що організований за допомогою web-технологій в режимі прямої трансляції. Зв'язок між учасниками та презентаторами підтримується через Інтернет після заходу на сторінку інтерактивного класу (кімнати вебінар).

Вебінари дозволяють проводити практичні «зустрічі» викладачів та слухачів на великій відстані, збираючи значну аудиторію, але вимагають присутності слухача біля технічних засобів в певний, заздалегідь зазначений, час. Заняття такого типу можуть організовуватись як в односторонньому порядку, так і з використанням зворотнього зв'язку.

Переваги вебінарів:

зручність для слухачів (сприйняття інформації у звичній обстановці, без сторонніх шумів і та. ін.);

інтерактивна взаємодія між доповідачем і слухачами, а також слухачами між собою (обмін текстовими повідомленнями в реальному часі);

висока доступність для «відвідування» слухачами;

враховуючи, що тема доповіді обговорюється не тет-а-тет, а з цілою групою, ваша доповідь здатна викликати цілий ряд питань і думок, що дає більш репрезентативний зворотній зв'язок з вашою аудиторією;

презентації PowerPointа доступ слухачів до інших документів і матеріалів в різних форматах;

передавання аудіо-, та відеоінформації з мікрофону йвебкамери;

доступ до системного порталу з можливістю створювати віртуальні аудиторії, призначати дату й час веб лекцій та семінарів;

завантажувати електронні матеріали у віртуальну бібліотеку на порталі;

зберігання вже створених віртуальних класів для подальшого швидкого доступу до них;

Недоліки вебінарів:

Відсутність емоційного зв'язку між презентатором і аудиторією, внаслідок чого пропадає динаміка та зацікавленість темою;

Досить часто учасники вебінару знаходяться в різних часових поясах;

Наявність декількох візуальних вікон на екрані, у зв'язку з чим текст презентації є досить дрібним, що є незручним для великих аудиторій;

Питання, поставлене учасником вебінару в чат вікні, може загубитись серед інших коментарів і не буде прокоментовано презентатором, так як чат вікно рухається досить швидко;

Залежність від технічних засобів та інтернет-технологій, якими мають бути обладнані приміщення для проведення вебінару;

Технічні проблеми: збій зв'язку (зникнення сигналу), не чітке зображення та звук і т.д.

На думку багатьох експертів на сьогоднішній день вебінар— один з найбільш прогресивних засобів дистанційного навчання, до якого вдаються люди, які йдуть в ногу з часом.

Уже сьогодні він міцно входить у наше життя й скоро стане невід'ємною частиною таких вже звичних для нас технологій, як ICQ, e-mail, Skype і т.д.

Список використаних джерел

1. Селенко Г. К. Сучасні освітні технології / Г. К. Селенко. – М.: Народна освіта. 1998 – 256 с. [Електронний ресурс] / uk.wikipedia.org/wiki/

2. Агатов С. В. и др. Средства дистанционного обучения. Методика, технология, инструментарий / под ред. З.О. Джалишвили. – СПб.: БХВ – Петербург, 2003. – С. 330–331.

Рекун Н.М., кандидат педагогічних наук, Національний університет фізичного виховання і спорту України

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ПІД ЧАС ВІДБОРУ КОМУНІКАТИВНОГО КОМПОНЕНТА ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Навчання іноземної мови професійного спрямування передбачає врахування певних особливостей конструювання курсів для «спеціальних цілей» та дотримання низки методичних вимог у процесі організації таких навчальних курсів. Як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники вважають аксіоматичними положення щодо навчання професійно орієнтованої іноземної мови про те, що відбір змісту має відбуватися на основі аналізу потреб майбутніх фахівців (needs analysis), а матеріал для навчання має орієнтуватись на зміст професійно орієнтованої інформації (content-based) та бути тематично орієнтованим (theme-based), тобто вся навчальна діяльність та інформація підпорядковується тематиці, яка загалом відображає предметний зміст навчання і виступає потужним мотивуючим засобом навчання [2, с. 3; 3, с. 47].

У цьому контексті актуалізується також проблема послідовності відбору компонентів змісту навчання іноземної мови професійного спрямування. Принциповою стає необхідність починати такий відбір з комунікативного компоненту змісту, яким буде зумовлюватись подальший відбір лінгвістичного та процесуального компонентів [1, с. 43].

Узагальнення підходів до побудови навчальних програм, в основі яких знаходиться предметний зміст, пов'язаний з професійною діяльністю майбутніх фахівців (content-based syllabus) дозволяє, в свою чергу, виокремити програми, в основу яких покладено поняття/концепції або функції (notional-functional syllabus), ситуації (situation-based syllabus) і теми (topic-based syllabus) [5, с. 35–37]. Безперечно, кожен з елементів (теми, ситуації, функції, поняття), які і складають комунікативний компонент змісту, є значущим для точного відображення предметного змісту іноземної мови професійного спрямування. Ситуації як контекст, в якому використовується мова, та теми як зміст того, про що говорять/пишуть засобами мови, доцільно розглядати в єдності, адже будь-який окремий компонент змісту навчання природно включає інші. Так, неможливо обмежитися темами, ігноруючи їхнє лексичне наповнення, або певну ситуацію чи комунікативну функцію [3, с. 43–45].

На відміну від загальнонавчальної іноземної мови у процесі навчання іноземної мови професійного спрямування особливої значущості набуває функціональний підхід до побудови мовного курсу (functional syllabus). Функції виступають відображенням соціальної поведінки і репрезентують наміри того, хто говорить або пише, наприклад, пораду, попередження, погрозу, опис тощо. Вони майже еквівалентні комунікативним діям, що виконуються опосередковано через мову. Отже, мовна функція – це мета, з якою використовується мова [4, с. 31]. Комунікативні функції, окрім досить узагальнених функцій (переконання, прохання, вибачення, погодження тощо), мають ширше значення, охоплюючи будь-які види професійної взаємодії, наприклад, процес купівлі/продажу, проведення презентацій, ведення переговорів та телефонних розмов тощо.

Комунікативні функції, таким чином, мають природний потенціал для їхнього використання в якості організуючого принципу при побудові мовного курсу або частини курсу. Зазначається, що найчастіше функції групують з ситуаціями, тому що перші потребують «контекстуалізації» [3, с. 45].

Слід підкреслити, що функціональний підхід до побудови мовних курсів виявляється найвагомішим саме при викладанні «англійської мови для спеціальних цілей», адже по-перше, акцентується увага на використанні мови в спілкуванні, а не лише на її формі як при структурному підході; по-друге, більшість тих, хто вивчає іноземну мову професійного спрямування, вже отримали базові мовні знання і мають потребу оволодіти вміннями саме практичного застосування мови [4, с. 32].

Таким чином, функціональний підхід як один з підходів до побудови мовних курсів або ж окремих тем в межах курсу дозволяє найбільш детально й точно відображати предметний зміст професійно орієнтованого навчання майбутніх фахівців, відповідно сприяти формуванню в них професійної комунікативної іншомовної компетенції.

Список використаних джерел

1. Тарнопольский О.Б., Кожушко С.П. Методика обучения английскому языку для делового общения: Учебное пособие / О.Б. Тарнопольский, С.П. Кожушко // К.: Ленвит, 2004. – 192 с.
2. Ellis M., Johnson Ch. Teaching Business English / M. Ellis, Ch. Johnson // Oxford: Oxford University Press, 1996. – 237 p.
3. Graves K. Designing Language Courses: A Guide for Teachers / K. Graves // Boston, MA: Heinle & Heinle Publishers, 2000. – 308 p.
4. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes. A Learning-Centred Approach / T. Hutchinson, A. Waters // Cambridge: Cambridge University Press, 1993. – 183 p.
5. Robbins P. ESP Today: A Practitioner's Guide / P. Robbins // N.Y.: Prentice Hall International English Language Teaching, 1991. – 146 p.

Павленко С.О., кандидат юридичних наук, Національна академія внутрішніх справ

РОЛЬ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Ораторське мистецтво Стародавньої Греції в історії розвитку європейського суспільства посідає важливе місце, оскільки закладає міцний фундамент риторичної культури. Вивчення теорії та практики давньогрецької риторики – необхідна складова системи підготовки ефективного судового оратора [1, с. 2].

За останні роки помітно зріс інтерес до ораторського мистецтва, як до навчального предмету. Ораторське мистецтво викладається у більшості вищих навчальних закладів США, країн Західної Європи. Риторика вивчається у Кембріджі, Оксфорді, включена в список навчальних дисциплін Гарвардського університету та інших навчальних закладів. Значна увага приділялась вивченню ораторського мистецтва у вищих партійних школах, університетах та факультетах лекторської майстерності колишнього СРСР.

На сучасному етапі розвитку України відродження національної культурної спадщини, зокрема й риторичної, є важливим та необхідним елементом будівництва правової демократичної держави. Для цього їй необхідні передусім духовні, інтелектуальні особистості, високопрофесійні правники, політики, викладачі. Розвиток вітчизняної правової науки повинен допомагати становленню професіоналізму спеціаліста юридичної професії і найперше адвоката, прокурора, судді [2, с. 4].

Недостатність же риторичної культури помітно знижує рейтинг фахівця, позбавляючи його професійної перспективи, бо знання з риторики як лінгвокультурологічної науки й мистецтва, безперечно, становить фундамент освіченості та професіоналізму [3, с. 72].

За допомогою риторики людина може навчитися грамотно й гарно будувати свій виступ перед людьми, що в свою чергу допоможе їй досягти успіху в житті. Загальна практика оволодіння професійною ораторською майстерністю поступово

стає невід'ємним елементом підготовки спеціалістів практично будь-якого виробничого та економічного профілю. При підготовці спеціалістів курс риторики повинен бути обов'язковим. Тому можна з достатньою мірою впевненості стверджувати: якщо б усі студенти вищих навчальних закладів країни хоча б певною мірою оволоділи риторикою як навчальною дисципліною, то піднявся б загальний показник культури в Україні.

Список використаних джерел

1. Ораторське мистецтво : методичні рекомендації для самостійної роботи з вивчення теми «Ораторське мистецтво Ста-родавньої Греції» / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» ; [уклад. А. О. Васюріна]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – 32 с.
2. Георгізова І. Л. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Судова риторика» / І. Л. Георгізова. – Черкаси : Видавництво ФОП ПП Попадюк С. В., 2015. – 48 с.
3. Дем'янюк А. Мовна і мовленнєва компетентність як невід'ємна складова й обов'язкова ознака освіченості та професіоналізму//Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: Зб. наукових праць. – Вип. 18. – К., 2009. – 174 с.

Захаренко Л.М., кандидат психологічних наук, Національна академія внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ САМОРЕАЛІЗОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КУРСАНТІВ)

У сучасних наукових дослідженнях самореалізація особистості розглядається як свідомий та цілеспрямований процес розкриття та опредметнення сутнісних сил людини в процесі її життєдіяльності. Професійний шлях особистості є основним атрибутом самореалізації. Специфіка самореалізації курсантів під час навчання у вищому навчальному закладі із

специфічними умовами навчання обумовлюється поєднанням навчальної та службової діяльності.

З метою дослідження особливостей самореалізації курсантів, ціннісно-мотиваційної сфери самореалізованих курсантів, їх потенційності в системі особистісної самореалізації протягом життєвого шляху використовувались методики:

1) опитувальник особистісної орієнтації Е. Шострома (коротка форма, розроблена Джоунс і Крендалл);

2) опитувальник особистісної реалізованості А.М. Большакової [1];

3) методика «Рівень співвідношення «цінностей» і «доступності» у різних життєвих сферах» (РСЦД) О.Б. Фанталової [2].

У дослідженні взяли участь 90 курсантів чоловічої статі 3 курсу Національної академії внутрішніх справ (спеціальність «Правоохоронна діяльність» ступеня вищої освіти бакалавр).

За результатами проведеного опитувальника особистісної орієнтації Е. Шострома 31% (28) опитаних курсантів характерний високий рівень самореалізації, решті (59%) – середній рівень.

За допомогою методики РСЦД О.Б. Фанталової встановлено, що ієрархію життєвих цінностей самореалізованих курсантів становлять такі цінності: «здоров'я», «любов», «активне діяльне життя». Нижчий рівень займають цінності «творчість», «щасливе сімейне життя», «свобода». Решта цінностей займають середній рівень або є цінностями середнього рівня, які мають тенденцію до зміни рангового місця. Найдоступнішими для курсантів є цінності «здоров'я», «активне діяльне життя», «наявність друзів», «цікава робота», «любов»; найменш доступними – «щасливе сімейне життя», «творчість», «свобода».

Самореалізовані курсанти відчують себе здоровими, коханими, впевненими у собі, вільними у творчості, що сприяє пізнанню світу (однак не призводить до розширення кола друзів та обмежує свободу вчинків), цінують дружні міжособистісні стосунки з особами протилежної статі, що переростають у взаємну симпатію, прагнуть до матеріальної забезпеченості шляхом власної праці, усвідомлюють, що свобода у виборі цілей, шляхів і засобів життєдіяльності пов'язана із

відповідальністю за власні вчинки, та може призвести до втрати здоров'я. Життєву активність самореалізована особистість розуміє як зайняття цікавою справою, що спонукає до творчості як прояву пізнання, вчить розумінню прекрасного в навколишньому світі, сприяє розширенню кола міжособистісної взаємодії та становленню фізично і психічно здорової особистості. Активне життєтворення власного життя, у якому самореалізована особистість виступає носієм активності, пов'язане із свободою у здійсненні життєвих виборів і прийнятті виважених рішень; прагненням досягнення матеріальної забезпеченості шляхом власної праці; усвідомленням цінності та збереженням власного здоров'я, що стає більш значущим за творчість та прагнення до пізнання життя.

Самореалізованій особистості притаманний безконфліктний стан життєвих цінностей, коли основні значущі потреби в основному задоволені, а цінності реалізовані у таких життєвих сферах як «здоров'я», «цікава робота», «любов», «наявність друзів», «свобода». Курсанти переживають стан внутрішнього конфлікту у зв'язку із нереалізованістю життєвої цінності «щасливе сімейне життя», яка займає низький рівень в ієрархії цінностей, та високою мотивацією до побудови власної сім'ї. Разом із тим життєва цінність «щасливе сімейне життя» оцінюється курсантами як така, що не сприяє активності, зайняттям хобі, проявам творчості, спілкуванню з друзями, утруднює пізнання навколишнього та може негативно вплинути на стан здоров'я.

За опитувальником особистісної реалізованості (А.М. Большакова) реалізованість курсантів у теперішньому пов'язана з доступністю цінностей «здоров'я» і «цікава робота». Особистісна реалізованість курсантів у минулому і теперішньому взаємопов'язані, що свідчить про збереження такого ж потенціалу особистісного саморозвитку під час навчання у вузі, як і до вступу у навчальний заклад. Самореалізовані курсанти більш потенційні у майбутньому порівняно зі теперішнім і минулим, а їх потенційність пов'язана із прагненням до активного діяльного життя: зайняття професійною діяльністю та побудови близьких міжособистісних взаємостосунків з особами протилежної статі.

Таким чином, самореалізовані курсанти вважають себе досить активними, впевненими у собі молодими людьми, які займаються саморозвитком і самоосвітою, творчо самореалізуються, розуміють і цінують прекрасне в житті, мають широке коло спілкування та активно пізнають навколишній світ, а також прагнуть в майбутньому до активної діяльності у професійній та сімейній сферах життя. У зв'язку із цим необхідним та обґрунтованим є подальше проведення із перемінним особовим складом виховних і психопрофілактичних заходів, спрямованих на формування професійної мотивації, узгоджених життєвих перспектив, розвиток творчих здібностей і обдарувань, вмінь на навичок ефективної міжособистісної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Большакова А.М. Особистісна реалізованість людини в онтогенезі : автореф. ... д-ра психологічних наук, спец.: 19.00.07 «Пед. та вік. психологія» / А.М. Большакова. – Запоріжжя : Класичний приватний ун-т, 2011. – 36 с.
2. Фанталова Е.Б. Методика «Уровень соотношения «ценности» и «доступности» в различных жизненных сферах» / Е.Б. Фанталова. – Журнал практического психолога, 1996. – № 2. – С. 32–36.

Севрук В.Г., кандидат юридичних наук,
Національна академія
внутрішніх справ

МОВНИЙ БАР'ЄР ЯК ЧИННИК ЕТНІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

В останні десятиліття у багатьох країнах Європи, в тому числі і в Україні, все сильніше проявляються тенденції вирішення етнічної злочинності на основі результатів всебічного вивчення культурних, історичних і мовних особливостей цього етносу. Моніторинг роботи шкіл показав, що основні проблеми в їх діяльності пов'язані з відсутністю навчальних програм, підручників, словників, але головні – відсутність фахівців (педагогів і вчених), незавершеність кодифікації мови різних етнічних груп в Україні.

Доречно наголосити, що останнім часом, як свідчить статистика Національної поліції та ЗМІ найбільш поширеними в Україні є злочинні угруповання циган, які останнім часом активізувалися і по всій території Європи. Ні для кого не секрет, що завдяки необхідності суміщення кочового способу життя і необхідності отримання засобів до існування, цигани часто порушують національні законодавства, здійснюючи не тільки адміністративні правопорушення, а й карні злочини [15, с. 327]. Мовні та інші національні бар'єри є для даної групи осіб з однієї сторони специфічними механізмами самозахисту, з іншої – збільшують їхнє нелегальне становище і «підштовхують» до протиправної поведінки. Отже, особи циганських етнічних груп при вчиненні злочинів та в побутовому спілкуванні в більшості випадків використовують національну мову, що ускладнює їх викриття.

У 1972 році на базі МВС СРСР був виданий розмовник, який був для службового користування і називався «Російсько-циганський розмовник» (для працівників карного розшуку і слідства), авторами якого являлися Л.Н. Черенков та С.А. Яні. Тираж даного розмовника нараховував лише 525 екземплярів. Даний розмовник включав лише чотири діалекти циганської національності, а саме російських ромів, сервів, келдерарів, циган-кримців (кримів, кримських циган).

Наданий час в Україні не існує таких аналогів, як вище зазначений розмовник. Враховуючи вище викладене необхідно створити для правоохоронних органів України «Українсько-циганський розмовник» та додаток до нього у вигляді словника з урахуванням адміністративно-територіальних одиниць та діалектів осіб циганської національності, що проживають в Україні. Видання такого розмовника покращить роботу правоохоронних органів внутрішніх справ України, особливо оперативних працівників та слідства, які нерідко стикаються з певними труднощами при попередженні, своєчасному виявленні, припиненні та розслідуванні злочинів, що вчиняються особами циганської національності. До певної міри ці труднощі пов'язані із незнання культурних, історичних і мовних особливостей циганських етнічних груп, що особливо відчувається при проведенні допитів, очних ставок, обшуків у приміщенні та при в'язанні. У той же час практика показує, що вживання особою, що проводить допит навіть мінімальних

циганських слів і виразів значно підвищує ймовірність встановлення психологічного контакту з допитуваним, а також може допомогти при проведенні деяких інших слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Звичайно, що можливість користуватися розмовником не звільняє особу, що допитує від необхідності запрошення перекладача у випадках, коли того вимагає ст. 68 КПК України.

У кінцевому підсумку слід зазначити, що результатом наукового узагальнення буде використання вище зазначеної інформації для розроблення українсько-циганського розмовника та словника із врахуванням діалектів різних циганських етнічних груп, які проживають на території України та його використання правоохоронними органами внутрішніх справ України в подальшому, що в свою чергу поліпшать і підвищать ефективність попередження та протидію злочинам, що вчиняються особами циганської національності.

Список використаних джерел

1. Михайлов М.А. Ганс Гросс об обычаях и преступном поведении цыган в странах Европы конца XIX века//Міграційні процеси в Україні і світі: історико-юридичні аспекти. Матеріали XIV Міжнародної історико-правової конференції 4–7 вересня 2005 р., м. Балаклава, – Сімферополь: ДіАйПі, 2006. – 430 с. – С. 327–331.

Гарбуза Т.В., кандидат педагогічних наук, доцент, Університет державної фіскальної служби України

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

В освітній галузі України відтворюються глобальні, світові тенденції перетворення вищої освіти з елітної в масову. Перехід до інформаційного суспільства веде до того, що вищу освіту отримує велика частина молодих людей, що закінчили середню школу. Багато молоді не має можливості її здобувати за допомогою денної форми навчання. Система дистанційного навчання забезпечує студентам, цивільним і військовим

спеціалістам, жителям провінції, дітям-інвалідам та іншим категоріям громадян у будь-яких районах країни та за її межами рівні освітні можливості, дозволяє одержати як фахову, так і додаткову освіту паралельно з їхньою основною діяльністю. Таку освіту ми розглядаємо як нові можливості навчання на відстані з новими методами, методиками викладання, засобами надання навчального матеріалу, підходами у плануванні і організації навчального процесу. Таким чином, дистанційне навчання – це, перш за все, самонавчання на основі інформаційних технологій.

Успішна реалізація поставленої мети дистанційного навчання іншомовного спілкування (забезпечення системності і міцності знань, формування та автоматизація умінь і навичок, застосування їх у практичній діяльності) забезпечується завдяки використанню різноманітних технологічних ресурсів.

Учені диференціюють медіа засоби навчання іноземних мов на традиційні (друковані матеріали (підручники, навчальні посібники, робочі зошити, конспекти, кейс-курси), електронна книга, аудіо конференції) та високотехнологічні (електронна пошта (E-mail), комп'ютерні конференції або вебінари, відеоконференції, мультимедіа, Web-сервери мережі Internet) [1].

Аналіз літератури з проблеми дослідження дозволяє стверджувати, що застосування комп'ютерів у системі навчання іноземних мов на відстані має істотні переваги: вони індивідуалізують навчання; оптимізують навчальний процес, полегшують та активізують самостійну роботу тих, хто навчається, підвищують її ефективність та якість [2]. Маючи необмежені можливості для отримання інформації, споживачі знань у процесі самостійної роботи можуть звернутися за консультацією до певного навчально-пізнавального джерела у будь-який зручний для них час. Завдяки комп'ютеру студенти удосконалюють навички читання, письма, знання граматики. Окрім цього, його використання дає можливість постійно проводити самоконтроль у різних формах, що підвищує мотивацію, пізнавальний та творчий рівень навчальної роботи. Тобто, комп'ютерні технології відкривають можливості для реалізації творчого освітнього потенціалу споживачів знань, розвитку уміння знаходити способи розв'язання проблем, що виникають у процесі роботи у мережі Інтернет.

Використовуючи зазначені технології, студент сам обирає оптимальний для себе режим, не хвилюючись за свою повільність та отримання негативної оцінки з боку інших студентів або тьютора. Все це забезпечує психологічний комфорт кожному споживачеві знань під час навчання.

Широкі технологічні можливості дистанційного навчання іншомовного спілкування у вищих навчальних закладах створюють нове, особливе навчально-пізнавальне середовище. Основними його характеристиками є:

- інтерактивність (взаємодія всіх учасників навчання один із одним та з інформаційними ресурсами мережі, яка підтримується як на технічному, так і на методичному рівнях);

- інформативність (забезпечується насиченістю середовища інформацією, організованістю та зручністю використання інформаційного середовища безпосередньо через спеціальні технологічні прийоми);

- відкритість (надання доступу до джерел інформації, інформаційних повідомлень у будь-який зручний для користувачів час, спілкування з іншими учасниками конференції);

- оперативність (забезпечується високою швидкістю обміну інформацією, можливістю контролювати процес навчання, підтримувати зворотний зв'язок із користувачами, регулярно оновлювати інформацію та швидко коригувати її у разі необхідності);

- інтегративність (сприяння інтеграції середовища з системою університетської освіти як на рівні змісту, так і на рівні організації);

- ергономічність (надання студентам індивідуального режиму, графіку і темпу навчання) [3].

Все це засвідчує, що дистанційне навчання іншомовного спілкування із застосуванням переважно комп'ютерних засобів відрізняється від традиційного формами організації навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Melton R. F. Feedback on High Tech Issues (II) [Electronic resource] / R. Melton. – Electronic text data. – Milton Keynes: Student Research Centre, Open University, 2010. – Mode of access:

<http://www.open.ac.uk/research/research-degrees/affiliated-research-centre-programme/affiliated-research-centres.php>. – Title from the screen.

2. Encyclopedia of distance learning / Patricia L. Rogers, Gary A. Berg, Judith V. Boettcher [et al.], editors. – 2nd ed. – New York, 2009. – Vol. 4. – 2439 p.

3. Скиба Е. Средства синхронного и асинхронного электронного обучения [Электронный ресурс] / Евгения Скиба // Trainings.ru –обучения и развития персонала. – Электрон. дан. – М., 2008. – Режим доступа: <http://www.trainings.ru/library/reviews/?id=10320>. – Заглавие с экрана.

Багрий Г.А., кандидат психологических наук, Национальная академия Государственной прикордонной службы Украины имени Богдана Хмельницкого

РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ОВОЛОДІННЯ ІНШОМОВНИМИ ЗДІБНОСТЯМИ МАЙБУТНІМИ ПРИКОРДОННИКАМИ

Найважливішим фактором, що стимулює процес іншомовного спілкування та сприяє розвитку іншомовних здібностей, слід вважати мотивацію засвоєння іноземної мови. За останні роки дана проблема досліджувалась в рамках діяльнісного підходу до навчання, розробленого З. Л. Рубінштейном, А. М. Леонтьєвим та іншими психологами.

Керування мотивацією вивчення іноземної мови є однією з центральних проблем методики та психології навчання у ВНЗ. Для оптимальної організації навчального процесу важливо розуміти, в першу чергу, глибоке знання мотивів навчання майбутніх прикордонників, по-друге, вміння правильно виявляти їх та розумно керувати ними.

За словами І. О. Зимньої, «мотив – це те, що пояснює характер даної мовленнєвої дії, тоді як комунікативний намір виражає те, яку комунікативну ціль переслідує мовець, плануючи ту чи іншу форму дії на слухача» [3, с. 41].

У контексті навчання іноземної мови психологічні питання мотивації розглядаються в працях Н. А. Вінніченко, О. М. Ветохова, О. М. Гринчишин, І. О. Зимньої, О. О. Леонтьєва, О. М. Петухової, О. Д. Сафіна та ін. Під мотивацією розуміють систему спонукальних імпульсів, що спрямовують навчальну діяльність курсантів за умов позитивної установки викладача, на глибше вивчення іноземної мови, її удосконалення і прагнення розвивати потреби пізнання іншомовної мовленнєвої діяльності [3, с. 41].

За однакових умов, позитивна навчальна мотивація не може забезпечувати легкого та швидкого оволодіння навчальним матеріалом у випадку, якщо в того, хто навчається, недостатньо розвинуті здібності до цього предмета [1]. Адекватна навчальна мотивація і сильна воля допомагають навіть курсантам із середніми здібностями досягти високих результатів у навчанні, але не забезпечують легкості та швидкості процесу набуття знань, формування навичок і вмінь.

Практика показує, що протягом одного навчального року ставлення курсантів до різних видів іншомовної мовленнєвої діяльності може різко змінюватись в позитивну чи негативну сторону. Це, в свою чергу, залежить від стилю роботи викладача (постійне використання лише одного підручника, одноманітних видів вправ послаблюють позитивні емоції, і курсант перетворюється на пасивного спостерігача), від матеріальної бази закладу, від результату навчання.

У загальній структурі мотивації домінуючим є основний мотив, що визначає навчальну діяльність і формування відношення до неї. Це пізнавальний мотив, оскільки в його основі закладене постійне прагнення до пізнання; а також має місце зв'язок із змістовною та організаційною стороною самої навчальної діяльності.

Пізнавальні мотиви в процесі розвитку іншомовних здібностей майбутніх прикордонників диференціюються таким чином: інтерес до іноземної мови сприяє формуванню мотивів до аналізу мовних явищ, різноманітних за формою і змістом заняттям іноземної мови, до розвитку лінгвістичного мислення; можливість використання іноземної мови як засобу обміну інформацією, отримання знань з її допомогою, вивчення культури, історії, розвитку і сьогодення країни мови, що

вивчається, розширення кругозору формує мотив ставлення до іноземної мови як необхідного засобу пізнавальної діяльності [2, с. 7]. Мотиваційний аспект має вирішальне значення також і для активізації всіх психічних процесів – мислення, сприймання, розуміння і засвоєння іншомовного матеріалу. Для цього необхідно підвищувати рівні мотивації, сприяючи розвитку пізнання та інтелектуальної діяльності у курсантів, прагнучи зрештою підвищити ефективність процесу навчання.

Формування стійкого рівня мотивації навчання вимагає від викладача підбирати відповідні навчальні матеріали, які б представляли собою когнітивну, комунікативну, професійну цінності, що носять творчий характер, стимулювали б розумову активність майбутніх прикордонників. Використання в навчально-виховному процесі з іноземної мови культурологічного матеріалу створює умови, що мотивують навчальний процес, а також сприяє поглибленню і розширенню сфери пізнавальної діяльності курсантів.

Таким чином, лише належна психологічна підготовка викладача забезпечуватиме ефективне формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх прикордонників, які гідно представлятимуть Україну під час спілкування з іноземцями.

Список використаних джерел

1. Вінніченко Н. А. Вплив проблемно-комунікативного курсу навчання англійської мови на психологічні характеристики тих, хто навчається: Автореф. дис. ... канд. псих. наук: 19.00.07 / Харківський педагогічний ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Харків, 1995. – 18 с.
2. Гринцишин О. М. Розвиток мотивації оволодіння іноземною мовою в умовах вищого військового навчального закладу: Дис. ... канд. псих. наук. – Хмельницький: Вид-во нац. Академії ДПСУ, 2003. – 150 с.
3. Зимняя И. А. Индивидуально-психологические факторы и успешность научения речи на иностранном языке // Иностранные языки в школе. – 1970. – № 1. – С. 41.

Luhina A., Lviv State University of Life Safety;

Samilo A., candidate of law, Lviv State University of Life Safety

FEATURES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE FUTURE RESCUERS

Now a cultural dialogue development between Ukraine and the world community expansion trend of active cooperation in almost all fields of science and industry. The key to successful partnership with people of different nationalities and faiths is to have foreign language skills.

In the MOE of Ukrainian international rescue operations and exercises take part therefore active foreign language is also considered as significant professional competence. Feature of training lifeguards on foreign language learning is a focus on the acquisition of practical language skills, skills that enable to communicate in everyday life and share information efficiently and tactical in an emergency situation.

Vocational didactic games method is one of the group teaching methods. It is based on cognitive-developmental theory, which examines the interaction as a necessary element for cognitive growth. According to the developmental education theory after L.S.Vyhotskuy the group deals with training objectives, general understanding and problem solving, communication with talented classmates, colleagues and experienced teachers, that largely promote the development of intelligent thinking person.

Professionally focused intercultural communicative competence is motivation, interest, knowledge and skills that ensure human communication in a foreign language in the private, public, professional and educational spheres in a multicultural society and communication in the context of a particular culture nonverbal (charts, graphs, formulas) and paralinguistic (gestures, facial expressions) means. This competence includes the following key components of foreign language:

- Foreign communicative competence (skills of listening, speaking, reading and writing within a routine, such as a professionally oriented situations);

- Socio-cultural competence (ability to take into account the cultural characteristics of the country and verbal and nonverbal behavior of native speakers);

- Professional competence (professional knowledge, skills and experience understanding professional terminology and interdisciplinary connections, and also the ability to solve professional problems);

- Educational competence (ability to cooperate in learning with the teacher and other students, to do different educational tasks creatively using skills and knowledge);

- Methodological competence (skills and ability to acquire education and communication strategies in solving professional tasks, as well as to transfer new knowledge and strategies for getting to other areas).

All these components of the system are interrelated, complex and the implementation is a condition for the effective functioning of competence and activity of future specialist.

As proved by many psychologists in order to ensure an optimal communication the most important situation is communicative in which cadets have something to say and they are interested to speak. Teachers promote communicative abilities and cadet skills in order to create such communicative situations.

As the Shmyr M.F says, professionally oriented foreign language teaching in non-language education consists of three components:

- Socio-cultural orientation is the general course of foreign language (commonly recognized language, the language for everyday communication);

- Professional orientation is the foreign language course for special purposes (for communication professionals from different industries);

Professional orientation is the foreign language course for business communication, which is typical in many areas of professional human activities (such as resume writing, business correspondence etc.).

It should be noted that the study should be widely used by modern educational principles such as: suggestibility, visibility, use of audio and multimedia etc. Except all professional and specialized technologies educational process also include the work and time organization, visualization, presentation, conduct a conversation

(discussion), professional situation analysis and so on. These technologies find their application in such forms of employment as project work and business games. They offer an opportunity for creative and experimental activities for students.

The communicative approach to learning involves a combination of all kinds of speech activity. Therefore, all sub-system exercises include exercises for mixed types of MD (speaking+reading/listening/writing, listening+reading /writing/speaking or writing, reading+speaking), and each lesson provides English language training with some or all types of MD. Concerning the exercises system ahead of verbal communication, teachers remember their common construction and dosing difficulties of cyclical repetition of the material being studied in small doses for a long time about bringing skills to automaticity, the complexity. Although one of the main prerequisites is remaining constant communication focus on their spoken language within specific speech situations educational and scientific activity spheres.

List of references

1. Bedriy Y.I., Dzuhurey V.S., Kydusyk A.I. Life Safety. – Lviv, 1997.
2. Dzhygyr V.S. Zhydetsky V.S. Life Safety. Tutorial. – Lviv, 2000.
3. Kuchma N.M. Civil defense (civildefense). Tutorial. – Lviv, 2006.
4. Literary Encyclopedia. – K., 1998.

Kazybrid A., Lviv State University of Life Safety;

Yakovchuk R., candidate of technical sciences Lviv State University of Life Safety

FORMATION OF PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF CADETS OF STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE

Ukraine's integration into the international community includes a fairly large range of requirements. These requirements are largely theoretical. One of them is a foreign language. In other words

considering the formation of professional foreign language competence of cadets of State Emergency Service of Ukraine, we cover key concepts such as what constitutes professional competence, the main purpose of the formation of professional foreign language competence and give an example of what should be a professional foreign language competence of cadets of State Emergency Service of Ukraine, specialty fire safety.

By the definition of G.A. Larionov, professional competence – is a system concept, terms of reference in the area of activity, the range of issues on which subject has the knowledge, experience, the totality of which reflects the status and qualifications, as well as individual characteristics (abilities), enabling implementation of certain activities. She also defines competence as an educational outcome, reflecting preparedness of training subject to possession of real methods and means of professional activity and ability to apply them in practice. Interpreting the above, we can say that the result of the presence of professional competence of cadets of State Emergency Service of Ukraine are the possession of methods of professional activity in reality, an organization of professional activity in life conditions, the performance at the highest level of professional duty.

Combining all these concepts of foreign language competence, we can give a definition of professional foreign language competence, which is acting skill or ability to use a foreign language in professional activity, for different purposes, such as establishing international contacts. The main purpose of the formation of professional foreign language competence of cadets of State Emergency Service of Ukraine is compliance with the European specialist requirements, the formation of foreign language lexical competence for understanding and reproduction for speed of execution of action.

In order to summarize the foregoing, we provide an example on the main principles of formation of professional foreign language competence of cadets of State Emergency Service of Ukraine, specialty fire safety. One of the main principles is to master foreign-language terms and vocabulary at the professional level. In other words, person must have a foreign language vocabulary, which is involved in his/her profession. An example is a foreign language vocabulary, which is the general concept of fire safety: structure fire-rescue units of Ukraine (fire chief, assistant chief); fire-fighting

equipment (helmet, full-face mask, compressed-air cylinder) and other features of the fire activity.

Currently, there are many opportunities for professional development and formation of foreign language competence of cadets of State Emergency Service of Ukraine. It is impossible not to mention tutorial «Professional English: texts and exercises» for the fourth year specialty «Fire Safety» and «Civil Defence» which was created by a group of authors (A. Badyuk, N. Vovchasta, L. Didukh, A. Ivanov, TarasTkachenko, O. Shvanova) in Lviv State University of Life Safety.

This tutorial should be the basis of formation of professional foreign language competence of cadets of State Emergency Service of Ukraine.

So, the formation of professional foreign language competence is an essential part of the educational process in the University of State Emergency Service of Ukraine, as this is the main link for creating an international communications.

List of references

1. O.O. Badyuk. Professional English: texts and exercises: Textbook / A.A. Badyuk, N.Y. Vovchasta, L.I. Didukh, A.V. Ivanov, T.V. Tkachenko, A.V. Shvanova – Lviv: LSU BC, 2011.

2. Tkachenko T. Formation of professional competence of future specialists life safety means ICT: Author. Dis. ... Candidate.ped. Sciences: 13.00.04 «Theory and Methods of Professional Education» / T. Tkachenko. – Ball, 2009. – 24 p.

Шевченко О.С., Національна академія внутрішніх справ

МОВНИЙ КОНСЕНСУС – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ СОЛІДАРНОЇ УКРАЇНИ

*«Скільки мов ти знаєш,
стільки разів ти людина»
Гете*

Оскільки мова є синтезом національно-державницького ества, фокусом і виразником його бачення, мовне питання виходить за суто лінгвістичні межі й набуває гострого

політичного, соціального, ідеологічного характеру. Аджемова формує націю, нація будує державу, держава береже мову, бо мова – це генетичний код нації, константа державної самодостатності, самотності, самоцінності, неповторності. Мова – це матеріалізована свідомість, яка є основою формування й утвердження морально-психологічного явища – україноцентризму, тобто погляду на світ з України крізь призму українських цінностей.

Спрямованість мовної політики української держави полягає у розв'язанні соціально-політичних суперечностей у мовній сфері, у сприянні консолідації українського суспільства.

Мовна політика держави повинна спиратися на конституційне положення щодо української мови як єдиної державної мови з одночасним сприянням з боку держави розвитку мов національних меншин і закріпленні заходів такого сприяння у законодавчій сфері.

Визнання другорядних мов в Україні повинне досягатися застосуванням ефективних соціальних і культурно-просвітницьких засобів впливу, гармонізації міжетнічних відносин, утвердження гуманістичних загальнонаціональних цінностей і європейських стандартів толерантності.

Саме суспільну єдність і пов'язану з нею стабільність вважають головною метою мовної політики більшість урядовців і юристів, а також науковців, що її досліджують. Інакше кажучи, обмеження вжитку меншинних мов не має заходити так далеко, щоб викликати образи, протести й / або відчуження їхніх носіїв.

Міністерству освіти та науки України потрібно налагодити проведення науково-практичних конференцій, присвячених практиці викладання іноземних мов та використання їх у навчальному процесі. Узагальнивши досвід, отриманий у ході таких конференцій, слід розробити рекомендації для відділів освіти на місцях, передбачити організаційні й фінансові можливості налагодження прямих контактів між різними державами для обміну досвідом та навчально-методичними матеріалами.

Варто рекомендувати МОН розширити практику надання вищої освіти в провідних вищих навчальних закладах України з

поєднанням спеціальностей українська мова та одна з європейських іноземних мов. Для випускників комбінованих спеціальностей має бути передбачене право викладання обох предметів у навчальних закладах відповідних рівнів акредитації [1, с. 302–303, 356–357].

Немає сумніву в тому, що володіння двома або кількома мовами збагачує людину додатковими знаннями інших культур і можливістю вільного спілкуватися з іноземцями» [2, с. 7–8].

Проте, необхідно зауважити, що визнання двох мов в одній країні державними мовами завжди є станом нестійкої рівноваги, що має тенденцію або до перетворення на одномовність, або до розпаду єдиної держави на частини за мовною ознакою. Отже, ситуація двомовності є неприродна, нестабільна, навіть загрозлива та руйнівна, вона визначається не гармонійною взаємодією мов, а конфліктом і боротьбою, яка триватиме доки на території держави не переможе одна мова.

Як висновок зазначимо, що для побудови солідарної держави в Україні, на законодавчому рівні повинна визнаватися єдина державна мова – українська. Водночас, ми, українці, повинні знати, сприяти поширенню іноземних мов у нашій державі, але на засадах другорядних мов, з метою стати повноправним членом Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. – 398 с.
2. Масенко Л. Мова і політика. – К., 1999.
3. Брязгунов Ю. Мовна тенденція – як результат економічної? // Молодь України, 18 травня 2001 р.
4. Мовні конфлікти і гармонізація суспільства: Матеріали наукової конференції: 28-29 травня 2001 року. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 222 с.

Бережний Ю.М., Державний
вищий навчальний заклад
«Переяслав-Хмельницький ДПУ
імені Григорія Сковороди»

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Глиbokі економічні, політичні та соціальні зміни в Україні зумовлюють суттєві трансформації в правоохоронній сфері, її якісне оновлення, утвердження нового «образу» фахівця. Сучасне суспільство очікує професіоналів, які не лише мають високий рівень теоретичної і практичної підготовки, належні моральні якості, але й готові постійно їх удосконалювати, гнучко реагувати на запити соціуму, підвищувати рівень фахової компетентності. Тому особливого значення сьогодні набуває проблема підготовки майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення: формування у них позитивної мотивації, розуміння сутності і шляхів фахового розвитку, усвідомлення його ролі в особистісній самореалізації та підвищенні престижу професії загалом. Актуальним стає моделювання новітніх педагогічних систем, спрямованих на професійне самовдосконалення фахівців у контексті неперервної освіти.

Багатогранність названої проблеми зумовила численні напрями її дослідження. Теоретико-методологічні засади вивчення проблеми саморозвитку особистості знаходимо у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників (І. Бех, Б. Вульф, О. Газман, Г. Звенигородська, В. Зінченко, О. Киричук, Б. Кобзар, Л. Кулікова, А. Меренков, Г. Олпорт, К. Роджерс, О. Слободян, Т. Тихонова, П. Харченко і т.д.).

Професійний саморозвиток особистості висвітлювали К. Абульханова-Славська, Г. Балл, І. Зязюн, В. Кан-Калик, Л. Митіна, В. Моляко, П. Підкасистий, О. Пехота, К. Платонов, С. Рубінштейн та ін.

Особливості професійної освіти працівників правоохоронної системи досліджували В. Андросюк,

О. Афанасьєв, О. Бандурко, С. Батишев, Г. Дубов, І. Колонтаєвська, О. Несимко, Ю. Оборотів, А. Ромашко і т.д.

Однак питання підготовки майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення сьогодні недостатньо вивчене та вимагає всебічного розгляду. Аналізуючи різні підходи до визначення сутності і структури професійного самовдосконалення майбутніх фахівців, слід зауважити, що чимало дослідників пов'язують його із самоосвітою й самовихованням (В. Артюхова, О. Діденко, Л. Дудікова, В. Жуков, В. Завірюха, Л. Лаптев, А. Подольська, Я. Подоляк, О. Прокопова, М. Фіцула, Я. Шведова та ін.). У зв'язку з цим науковці виділяють два основні напрями професійного самовдосконалення майбутніх фахівців: 1) покращення навчальної самостійної роботи, формування готовності до майбутньої професійної діяльності; 2) самовдосконалення особистісних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності [4, с. 95]. Т. Шестакова до складників професійного самовдосконалення відносить самоактуалізацію як процес мобілізації власних внутрішніх сил фахівців, їхніх творчих здібностей, мотивів, умінь, життєвих цінностей та самоуправління, спрямоване на продуктивну реалізацію своєї діяльності [6, с. 60–61].

Узагальнюючи основні підходи та визначення, розуміємо професійне самовдосконалення (саморозвиток) майбутніх фахівців правоохоронних органів як свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня власної професійної компетентності, розвитку професійно важливих якостей відповідно до соціальних вимог, умов професійної діяльності і власної програми розвитку для задоволення пізнавальних і духовних потреб особистості, розкриття й удосконалення її природних здібностей. Визначальними факторами професійного самовдосконалення є соціально-економічні чинники, психофізіологічний потенціал, соціально-статусні та духовні потреби особистості, характер і зміст діяльності [4].

Фахова підготовка майбутніх фахівців правоохоронних органів передбачає різні форми, моделі, програми, що відрізняються теоретичним змістом, ступенем складності, інноваційності, практичної спрямованості тощо. Водночас визначальним критерієм їх результативності є сформованість у

випускників готовності, зокрема, до професійного самовдосконалення.

Готовність майбутніх фахівців до професійного самовдосконалення науковці визначають як інтегративну особистісну властивість, яка характеризується системою фахових знань і вмінь, сформованих самоосвітніх та самовиховних умінь, професійної самосвідомості, переконаності в соціальній і особистій значущості професійного самовдосконалення, прагненні до нового й бажанні стати висококваліфікованим фахівцем [2]. Услід за О. Діденком критеріями сформованості готовності фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення вважаємо змістовно-мотиваційний (знання про сутність і особливості професійного самовдосконалення; власна професійна підготовленість; настанова на вироблення в себе позитивних та усунення негативних професійно важливих якостей); організаційно-діяльнісний (вміння планувати та організовувати професійне самовиховання й самоосвіту; самокритичність; цілеспрямована робота над собою); психотехнічний (самостійний вибір засобів, прийомів, напрямів професійного самовдосконалення; самоконтроль і корекція) [1].

Оптимізації процесу формування готовності майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення сприяє впровадження належних педагогічних умов, серед яких дослідники називають: створення соціально-психологічного середовища, розвиток мотивації до професійного самовдосконалення та її відповідність реальним вимогам професійної сфери, педагогічне керівництво професійним самовдосконаленням з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей особистості, зорієнтованість навчання на її самоактуалізацію, самопроектування, самонавчання, самоорганізацію, саморозвиток тощо [2; 3; 5].

Загальний огляд досліджень із проблеми формування готовності майбутніх фахівців до професійного самовдосконалення дає змогу зробити висновки про необхідність оновлення змісту професійної підготовки працівників правоохоронних органів, створення комплексу відповідних організаційно-педагогічних, методичних, технічних

умов, посилення відповідальності особистості за власних професійний рівень, мобільність та конкурентоспроможність на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Діденко О.В. Педагогічні умови професійного самовдосконалення майбутніх офіцерів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / О.В. Діденко. – Хмельницький, 2003. – 24 с.

2. Дудікова Л.В. Формування готовності до професійного самовдосконалення у майбутніх лікарів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л.В. Дудікова. – Вінниця, 2011. – 230 с.

3. Завірюха В.В. Формування здатності до професійного самозростання студентів в умовах інноваційного навчання : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / В.В. Завірюха. – К., 2007. – 20 с.

4. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : підручник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2008. – 352 с.

5. Професійний саморозвиток майбутнього фахівця : монографія / За ред. В.А. Ковальчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 204 с.

6. Шестакова Т.В. Формування готовності майбутніх педагогів до професійного самовдосконалення : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т.В. Шестакова. – К., 2006. – 244 с.

Назаренко А.Г., Національний
університет оборони України імені
Івана Черняховського

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Сьогодення вимагає від фахівців різних галузей, і особливо від фахівців силових структур, знання англійської мови як однієї з найважливіших умов повноцінного спілкування. Тому останнім часом в Україні все більше уваги приділяється проблемі викладання іноземних мов з урахуванням потреб майбутніх фахівців. Пропонується розглянути питання

інтенсифікації процесу навчання іноземної мови на прикладі інтенсивних курсів базового рівня в Національному університеті оборони України.

Над проблемою інтенсифікації навчання працювали Г. О. Китайгородська [2], С. Ю. Ніколаєва [1], Т. В. Ваколюк [3], та багато інших вчених. Інтенсифікації процесу навчання іноземної мови можна досягти за допомогою певних психолого-педагогічних факторів. Серед них особливе місце посідає мотивація навчальної діяльності кожного студента. Тому при плануванні та проведенні навчальних занять принцип мотивації повинен бути в центрі уваги.

Забезпечення мотивації особливо важливо під час викладання іноземної мови в немовних вищих навчальних закладах, наприклад, у вищих військових навчальних закладах. Позитивної мотивації до вивчення іноземної мови можна досягнути шляхом виховання у студентів впевненості, що вони можуть оволодіти мовою, пояснюючи значення володіння іноземною мовою для майбутньої практичної діяльності. Більшість студентів не усвідомлюють необхідність вивчення іноземної мови, доки не зіткнуться з проблемою володіння мовою та розумінням іноземного співрозмовника на практиці (беручи участь у міжнародних миротворчих операціях, конференціях, готуючи доповіді іноземною мовою та ін.). Зіткнувшись з цією проблемою, військові фахівці починають вивчати іноземну мову. Відчувши позитивні результати, студенти починають виявляти інтерес до вивчення мови, активно працюючи на практичних заняттях і самостійно. Виходячи з вище сказаного, ми організовуємо навчальний процес таким чином, щоб вже з перших днів навчання студенти відчули необхідність вивчення іноземної мови для виконання професійних обов'язків у майбутньому. Крім того, ми намагаємось об'єктивно оцінювати їхні результати, акцентуючи увагу не на бажанні бути кращими, а на досягненні поставленої мети.

Протягом всього періоду навчання ми наслідуюмо принцип професійної направленості навчального процесу, тобто ми ретельно підбираємо навчальний матеріал за фахом для кожного практичного заняття, або адаптуємо матеріал в підручнику відповідно до потреб професійної діяльності студентів, вчимо студентів читанню автентичної літератури та вести бесіду на тему

за фахом. Текстовою базою навчання іноземної мови є відповідні навчальні підручники та посібники. В період навчання ми намагаємось вносити в навчальну діяльність елементи дискусії, використовуємо різні вправи та проблемні ситуації, що мають місце в реальній практичній діяльності. Для цих цілей інтенсивно використовуються проекційна апаратура, мультимедійні засоби та ПЕОМ, аудіо та відео матеріали. За умови вище зазначених психолого- педагогічних факторів, навчальний процес помітно покращується, покращуються результати володіння навичками та умінь з іноземної мови, про що свідчать результати тестування.

Список використаних джерел

1. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. – К. : Ленвіт. 2002. – 328 с.
2. Китайгородська Г. А. Методичні основи інтенсивного навчання іноземним мовам. – М. : Вид-во Моск.ун-та, 1986. – С. 42–77.
3. Ваколюк Т. В. Педагогічні умови інтенсивного навчання іноземної мови курсантів-прикордонників (на матеріалі англійської мови): Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Національна академія Прикордонних військ України ім. Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2003. – 18 с.

Мисечко О.В., кандидат педагогічних наук, доцент, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ СЛУЖБОВОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ОФІЦЕРАМИ- ПРИКОРДОННИКАМИ

У сучасних умовах міжнародне співтовариство стоїть перед необхідністю впровадження рішучих заходів протидії міжнародному тероризму, незаконній міграції, торгівлі людьми, незаконному розповсюдженню наркотиків, зброї. Хаос, створений нелегальною міграцією, є однією з найважливіших загроз міжнародної стабільності і безпеки європейських держав.

В операціях по нелегальному переправлянню людей беруть участь як добре законспіровані злочинні угруповання, так і створені ними легальні структури. Причому в них є необхідні фінансові і технічні засоби й інформація. Вони забезпечують визначення маршрутів переправи, підбір і розміщення «кадрів», легалізацію мігрантів в Україні відправку їх за рубіж.

По оцінці експертів ОБСЄ, щорічно у світі контрабандою перевозяться близько 4 мільйонів чоловік, велику частину яких складають жінки і діти. Величезні масштаби здобуває нелегальне переправляння жінок для їхньої подальшої сексуальної експлуатації.

У сучасних умовах виконання офіцерами-прикордонниками службових завдань по охороні Державного кордону України неможливо без досконалого володіння іноземною мовою. Отже, офіцер-прикордонник повинен вільно спілкуватися з іноземцями в різних службових ситуаціях, виконувати роль усного перекладача.

Службове спілкування розглядається як складова професійного спілкування офіцерів-прикордонників та включає в себе спілкування під час організації та веденні: прикордонної служби, прикордонного контролю, прикордонного пошуку, прикордонної операції, оперативно-розшукової діяльності та веденні бою.

Службове спілкування іноземною мовою - це процес взаємозв'язку та взаємодії осіб, в якому відбувається обмін інформацією та досвідом під час виконання службових завдань при охороні Державного кордону України, який спрямований на досягнення певного результату, вирішення конкретного службового завдання та реалізацію певної мети. Службове спілкування іноземною мовою сприяє професійній підготовці офіцера, підвищує його професійну компетентність.

Труднощі спілкування для прикордонників обумовлюються наступними особливостями їхньої діяльності:

- надзвичайною широтою і багатоплановістю спілкування. Приходиться вступати в контакт із представниками

різноманітних вікових, професійних, культурних, етнічних груп, а також з особами, психічний стан яких непередбачено;

- спонтанністю, неповторністю спілкування;

спілкування відбувається в несприятливих умовах і ситуаціях, часто має змушений, а часом нав'язаний характер, здійснюється при розбіжності інтересів в умовах протистояння і незгоди сторін, при дефіциті інформації і часу;

- спілкування має високий ступінь конфліктності. Щоб опанувати усіма формами спілкування, прикордоннику необхідні імпровізація, спритність, гнучкість, впевненість у собі.

Вивчення досвіду службового спілкування прикордонників іноземною мовою дало можливість визначити основні форми службового спілкування та їх складові:

повсякденне службове спілкування (спілкування з іноземними громадянами під час прикордонної служби; спілкування з іноземними громадянами під час прикордонного контролю).

службове спілкування в екстремальних умовах (спілкування в умовах прикордонного пошуку, прикордонної операції, оперативно-розшукової діяльності; спілкування в умовах предконфліктної та конфліктної ситуацій; спілкування з затриманими особами; спілкування під час ведення бою.

специфічне спілкування (спілкування з журналістами; виступи по радіо, телебаченню; спілкування по телефону; службове листування).

невербальне службове спілкування (візуальний контакт; жести, міміка, пантоміміка).

Отже, службове спілкування іноземною мовою прикордонників відбувається в умовах різноманітних ситуацій, в його основі лежить вирішення важливих службових питань, відповідальна конкретна справа, що стосується долі людей.

Скриник М.В., Національна академія
внутрішніх справ;
Скриник Л.М., Інститут кримінально-
виконавчої служби

ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ ПРАВА У ВИЩОМУ ЮРИДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ В КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Викладання іноземної мови студентам у вузах України знаходиться у зоні уваги основних тенденцій розвитку сучасної вітчизняної освіти, яка є глобальним чинником міжнародного суспільного розвитку й інтеграції, що відображено у впровадженні указу президента України № 641/2015 «Про оголошення 2016 року роком англійської мови в Україні».

Сьогодні провідним завданням навчання іноземної мови є не просто навчити студентів користуватися нею як засобом спілкування, а використовувати іноземну мову в ситуаціях професійної діяльності. Професійне спілкування передбачає вільне володіння професійно-орієнтованою юридичною термінологією, навичками правильно і точно робити переклад, мати достатні знання для опрацювання англомовної літератури за фахом. Тому питання вивчення термінологічної лексики було й залишається актуальним у сучасній методичній науці.

У різний час науковці І.М. Берман, К.Ф. Кусько, С.К. Фоломкіна, Ю.О. Семенчук, У.Ю. Жирик, Д.С. Лотте та інші досліджували різні аспекти викладання фахової лексики, застосування ефективних методів та новітніх методик у роботі з термінологією.

Під час роботи з термінологією виникає ряд лінгводидактичних проблем, які потрібно враховувати для адекватного засвоєння термінів. Зокрема, питання добору термінів; створення активного й пасивного запасу термінологічних одиниць; визначення обсягу спеціального словника, необхідного для передачі конкретної фахової інформації.

Вивчення термінологічної лексики буде тим успішнішим та ефективнішим, чим краще зроблений відбір фахового матеріалу, який залучається до навчального процесу.

Відбираючи фахову лексику, слід враховувати: вікові особливості та інтелектуальний рівень студентів; обсяг термінологічної лексики повинен бути достатнім для забезпечення комунікативної діяльності студентів у межах тематики спілкування, визначеної програмою.

Одним з ефективних методичних прийомів навчання студентів термінологічної лексики є практика словотвору; семантизація термінів.

Для цього потрібно проводити аналіз словотворчих елементів термінів під час читання фахових текстів. Студентів потрібно ознайомлювати з найбільш уживаними суфіксами й префіксами. Знаючи їх, можна утворювати різні частини мови, що додають нового значення слову, або здогадатись про значення новотвору. Щоб семантизувати термін, необхідно дати його тлумачення в певному контексті.

Наприклад, знаючи значення терміна «sentence», студентам нескладно зрозуміти в контексті його додаткові значення: death sentence (вирок до страти), life sentence (довічне ув'язнення), prison sentence (термін ув'язнення), suspended sentence (умовний вирок) тощо.

Термінологи І.С. Квітко, В.М. Лейчик, Г.Г. Кабанцев наголошують, що контекст відіграє важливу роль у встановленні семантичної виразності терміна. І.М. Берман стверджував, що відповідність контексту вказує на правильність семантизації лексичних одиниць. Безперечним є той факт, що у відриві від контексту термінам властива багатоаспектність, у них з'являється багатозначність і синонімія. Ці чинники спричиняють труднощі для студентів під час семантизації термінів.

Серед способів семантизації термінів також виділяють:

- 1) підбір синонімів (hunishment – retribution, sentence, penance, penalty);
- 2) підбір антонімів (to accuse – to acquit);
- 3) ознайомлення з термінологічними словосполученнями, один з елементів яких є відомий або про значення якого можна здогадатися (to interrogate criminals, to accuse criminals);
- 4) розшифровування абrevіатур та акронімів (PC – (police constable), asap – (as soon as possible));

5) пояснення термінів англійською мовою: (robber – is a person who steals something from a person or place, especially by violence or threat;

6) переклад (якщо немає інших можливостей для семантизації термінів): (to commit to prison – ув'язнювати).

Процес вивчення фахової лексики можна поділити на три етапи:

1) подання й семантизація лексичних одиниць на рівні слова, словосполучення та надфразовому рівні;

2) автоматизація дій студентів з лексичним матеріалом на текстовому рівні;

3) автоматизація самостійного вживання термінів у ситуативно змодельованому мовленні.

Вивчення термінологічної лексики є необхідним складником у досягненні головної мети – використання англійської мови як засобу професійного спілкування.

Викладач повинен створити сприятливі передумови для свідомого засвоєння студентами іншомовної лексики як під час виконання найпростіших вправ фахового спрямування, так і під час використання навчальних комунікативних ситуацій завдяки дотриманню трьох основних етапів навчання термінологічної лексики.

Опрацюванню фахових автентичних матеріалів має передувати підготовка, у процесі якої студент навчається опрацьовувати оригінальну літературу й численні терміни свого фаху (загальнонаукові та вузькоспеціальні), скорочення тощо, а також використовувати інтернет-ресурси з метою збагачення знань як з іноземної мови, так і зі своєї майбутньої спеціальності.

Список використаних джерел

1. Берман И.М. Методика обучения английскому языку в неязыковых вузах / И.М. Берман. – М. : Высшая школа, 1970. – 230 с.

2. Квитко И.С. Терминоведческие проблемы редактирования / И.С. Квитко, В.М. Лейчик, Г.Г. Кабанцев. – Львов : Изд-во Львов. ун-та, 1986. – 150 с.

3. Ляховицкий М.В. Методика преподавания иностранных языков / М.В. Ляховицкий. – М. : Высшая школа, 1981. – 159 с.

4. Семенчук Ю.О. Вивчення термінологічної лексики у курсі ділової англійської мови / Ю.О. Семенчук // Іноземні мови. – 2003. – № 3. – С. 29–32.

Михайлова О.Г., кандидат філологічних наук, доцент, Національна академія Національної гвардії України

ДОСВІД ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЖАНДАРМЕРІЇ ФРАНЦІЇ

Головною установою, що займається іншомовною підготовкою фахівців у Національній жандармерії Франції є Національний центр мовної та міжнародної підготовки жандармерії (le centre national de formation aux langues et à l'international de la gendarmerie – CNFLIG), розташований у школі жандармерії міста Рокфор (департамент Шарант Марітім). Цей центр спрямований на втілення національного плану мовної політики жандармерії, а також на підготовку кадрів для участі у міжнародних операціях.

Мовна підготовка у Національній жандармерії Франції базується на трьох головних складниках.

Територіальні вимоги з огляду на:

- інтеграцію Франції у Шенгенську зону, що характеризується значними постійними людськими потоками, які спричинені географічним положенням країни та її туристичною привабливістю;
- значний розмір її прикордонного простору, через який проходять ці людські потоки;
- наявність великої кількості населення різних національностей всередині країни.

2. Представленість жандармерії у міжнародних структурах та міжнародних організаціях, першою з яких є Європейський союз.

3. Участь жандармерії у зовнішніх операціях, перш за все спрямованих на врегулювання криз.

Філософія вивчення іноземних мов військовослужбовцями жандармерії зорганізована навколо двох основних ідей:

- особисте добровільне навчання кожного військовослужбовця на курсі, організованому за місцем служби з метою оволодіння базовими мовними знаннями;
- навчання на спеціальних курсах з метою забезпечення виконання службових експертиз або спеціальних службових завдань.

Цілі іншомовної підготовки зводяться до п'яти наступних пунктів:

- придбати та підтримувати мовні компетенції, корисні для забезпечення територіальної безпеки та управління людськими потоками;

- оволодіти англійською мовою, що є необхідною вимогою для всіх військовослужбовців;

- підтримувати та розвивати мовні компетенції стосовно інших іноземних мов, зокрема рідких;

- полегшити інтеграцію жандармів у міжнародні структури та миротворчі операції;

- супроводжувати перепідготовку особового складу.

Завдання CNFLIG

Секція навчання мов CNFLIG включає в себе п'ять відділів: англійської мови, німецької мови, арабської мови (літературної і магрибської), іспанської мови, італійської мови, а також два спільних центри мовної підготовки: французько-італійський у Турині (Італія) та французько-німецький у Ларі (Німеччина).

Мовна підготовка має два типи:

- дистанційна (е-навчання) для придбання базових мовних знань та підготовки до різноманітних сертифікатів та конкурсів;

- очна для переходу на іншу службу, підготовки до служби у посольстві, підготовки операторів оперативного інформаційного центру жандармерії, навчання особового складу оперативних підрозділів (до якого входять деякі сумісні стажування, у яких беруть участь представники Національної поліції).

Оцінювання проводиться шляхом складання письмових та усних іспитів на військовий сертифікат з іноземної мови (за міжнародними стандартами STANAG), а також складання різноманітних тестів та проходження конкурсів (на посади офіцерів та сержантського складу).

Секція виконує також переклади для підрозділів (судові розгляди, історичні довідки для музею жандармерії, презентаційні відео кліпи для жандармерії або різного роду документи, такі як, наприклад, катастрофа літака компанії Germanwings).

Щодо міжнародних курсів французької мови у Рошфорі (CIFR), то вони приймають близько сотні стажерів кожного року (з моменту створення курсів на них були представлені стажери 121 національності), які приїжджають, щоб покращити свої знання французької мови як іноземної. Переважно на цих курсах стажуються викладачі французької мови військових навчальних закладів різних країн або військові, що мають пройти підготовку у військових навчальних закладах Франції.

Список використаних джерел

1. Antommatei Pierre. La formation des policiers [Електронний ресурс] / Pierre Antommatei : Web-сайт / cairn.info. – Режим доступу: <http://www.cairn.info/revue-pouvoirs-2002-3-page-57.htm>. – Назва з екрану.

2. Langues et international [Електронний ресурс]: Web-сайт / Ecoles de la Gendarmerie Nationale. – Режим доступу: <http://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/cegn/Formation-continue/Langues-et-international>. – Назва з екрану

3. Memogend, édition 2011. – Paris: SIPRA Gendarmerie, 2011. – 92 p.

Старух В.О., Національна
академія Національної
гвардії України

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОЗНАКИ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ СПІВРОБІТНИЦТВА Й КООПЕРАЦІЇ У ВІЙСЬКОВОМУ ДИСКУРСІ

В умовах сьогодення перед українською армією стало питання про розширення дружніх зв'язків з арміями інших країн. НАТО є організацією, співробітництво і кооперація з якою стрімко розвивається і розширюється. Результатом цього є спільні проекти, успішна реалізація яких залежить не тільки від професіоналізму виконавців – значну роль відіграють комунікативні стратегії, які забезпечують взаєморозуміння і сприяють реалізації поставлених завдань. У військовому дискурсі різних країн є багато спільних ознак, що можна пояснити специфікою професійної діяльності названої галузі. Проте у кожній комунікативній культурі є і

національно-специфічні ознаки військового дискурсу, які вичерпно ще не виявлені.

Недостатня вивченість спільних та відмінних рис військового дискурсу в різних країнах, а також нагальна необхідність їх виявлення в умовах розширення міжнародних зв'язків свідчить про актуальність нашого дослідження.

Мета дослідження – виявити інтернаціональні і національні ознаки комунікативних стратегій співробітництва та кооперації в українському військовому дискурсі.

У нашому дослідженні ми визначаємо військовий дискурс як мовну діяльність, пов'язану з військовою сферою [1, с. 108]. Військовий дискурс реалізується як в офіційному, так і в неофіційному спілкуванні. Перший вид спілкування продиктований Статутом та наказами у військовій сфері. Другий вид притаманний побутовому спілкуванню [1, с. 115].

Мова є одним із способів налагодження зв'язків з іншими народами. Військовослужбовцям, які виконують завдання за кордоном, співпрацюючи з колегами інших країн, необхідно володіти певним інструментарієм стратегій кооперації і співробітництва. Отже, перейдемо до визначення основних характеристик названих стратегій.

Учасник комунікації у стратегії кооперації за допомогою апеляції до спільних ціннісних пріоритетів стверджує, що він належить до того самого колективу, що і колектив, з яким він спілкується. Учасник комунікації у стратегії співробітництва за допомогою певних комунікативних тактик стверджує, що нагальні завдання він буде розв'язувати разом із тими, з ким спілкується. Обидві стратегії мають тісний зв'язок зі стратегією ввічливості [1, с. 115].

Ознайомлення з посібниками для курсантів, виданими в різних країнах, засвідчило, що у всіх них чітко простежується намагання авторів ствердити як основні у діяльності військових стратегії кооперації, співробітництва та ввічливості, проте засоби реалізації названих стратегій мають деякі відмінності.

Так, у нормативних документах української армії та посібниках для курсантів обґрунтовується необхідність обов'язку допомагати товаришам по службі. У посібниках для курсантів США значна увага приділяється формуванню групової згуртованості, відповідальності, командного духу. Морально-етичні норми базуються на фундаментальних

загальнолюдських цінностях. У Німеччині військово-церковна служба займається вихованням почуття обов'язку, розвитку взаємодопомоги та товаришування. У Франції велика увага приділяється зміцненню зв'язків між військовослужбовцями та цивільними за допомогою мас-медіа, періодичних видань. В армії Великобританії культивуються нові армійські традиції, засновані на контактах із союзниками по НАТО.

Викладені спостереження дають підстави зробити висновок, що використання трьох названих вище комунікативних стратегій є характерною ознакою професійної комунікативної культури військових. Отже, надання пріоритету названим стратегіям – інтернаціональна ознака військового дискурсу. Національно-специфічними є способи реалізації названих стратегій, що підтверджується не тільки мовними формулами військового етикету, поданими у статутах, а й використанням комунікативних тактик та мовних засобів їх вираження у повсякденному спілкуванні. Обмеження у використанні стратегій кооперації здійснюється за рахунок звернення до стратегій дистанціювання за соціальним статусом – в одних комунікативних культурах військових воно поширене більше, в інших – менше. Способом реалізації стратегії співробітництва часто стає (як не дивно) стратегія домінування – і таке варіювання теж відрізняє військових різних країн. Національна специфіка притаманна і способам реалізації стратегій ввічливості.

У процесі дослідження виявлені варіанти реалізації стратегій військового дискурсу навіть у межах однієї і тієї самої комунікативної культури. Особливо викладене спостереження стосується гендерного аспекту спілкування. Перспективою наших подальших розвідок є дослідження впливу гендерної субкультури на вербальне та невербальне вираження стратегій.

Список використаних джерел

1. Комунікативна особистість військовослужбовця Національної гвардії України в сучасному соціальному контексті : монографія / За ред. Л.М. Пелепейченко. – Х. : НАНГУ, 2015. – С. 107–144.

Бойчук В., кандидат філологічних наук, доцент, Національна академія внутрішніх справ

КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Будь-яка стратегія опанування іноземними мовами детермінована передусім соціальними потребами, а також здобутками теорії й методології лінгвістичних, психолого-педагогічних і суміжних наук, відповідно до яких комунікативний підхід у сучасних технологіях навчання іноземних мов вважається одним із пріоритетних. Принагідно зазначимо, що цей дидактичний напрям бере свій початок із наукових досліджень прикладних лінгвістів Британських університетів наприкінці 1970-х і на початку 1980-х років. До виникнення комунікативного підходу методи й матеріали для викладання мов мали тенденцію майже винятково зосереджуватися на закріпленні граматичних структур і словникових одиниць в ситуативних контекстах. Однак така діяльність рідко призводила до вироблення ефективних умінь і навичок користування іноземною мовою [2].

Головна ідея комунікативного підходу, на думку вчених, полягає в тому, що студенти, які прагнуть стати дієвими користувачами мови, повинні не тільки оволодіти знаннями (наприклад, знати граматичні, лексичні або вимовні норми), а й розвивати навички та вміння використовувати мовні форми для реальних комунікативних цілей [1].

Виходячи з цього, можемо стверджувати про необхідність постійного оновлення та вдосконалення змісту навчання іноземних мов, що зумовлює потребу переорієнтації навчального процесу, пошуку нових технологій у форматі згаданого підходу. Це, зокрема, трансформація дидактичного процесу від певної «авторитарності» до партнерства, тобто співпраці всіх учасників навчально-виховного процесу, оскільки філософія комунікативного підходу значною мірою спрямована власне на студента, курсанта, слухача. Її мета в тому, щоби зацікавити вивчати мову через накопичення та розширення

знань і досвіду. Саме тому комунікативну компетенцію студентів варто розвивати через їх безпосереднє залучення до вирішення широкого кола значущих, реалістичних, змістовних завдань, успішне виконання яких підвищує упевненість у собі, розвиває здібності студентів та їх бажання правильно і змістовно використовувати іноземну мову для ефективного спілкування.

Інший практичний аспект комунікативного підходу – комунікативно орієнтоване викладання, що має на меті не тільки дати студентам знання граматики та лексики іноземної мови, але й розвинути у них розуміння власне «механізму» використання мови для спілкування. Тобто формальні аспекти мови (її граматики, лексики й фонетики) подаються в комунікативних контекстах лише для того, щоб у студентів сформувалося безпосереднє розуміння того, як ці форми вживаються в мовленні. Крім того, уміння студентів в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі систематично розвиваються за допомогою широкого набору реалістичних видів навчальних завдань, які забезпечують максимум практичних можливостей для використання мови, що вивчається.

Таким чином, комунікативний підхід передбачає відкриту атмосферу співпраці й активну участь студентів у процесі їх навчання на занятті, а ключовими освітніми принципами комунікативного підходу до вивчення іноземної мови є: стимулювання когнітивних процесів, активна участь у процесі навчання, заохочення висловлювати свої думки, виражати власні почуття, використовуючи життєвий досвід, створення чи імітація реальних ситуацій, заохочення працювати разом і брати на себе відповідальність за власне навчання, вміння вчитися самостійно. Реалізуючи ці принципи, викладач виконує різні ролі – інформант (informer), консультант (resource consultant), спостерігач (monitor) – на різних етапах заняття.

Комунікативне навчання здійснюється на базі сучасних науково-методичних комплексів (НМК), більшість з яких мають декілька складових на декількох рівнях. Основними складовими є: 1) книга для студента – містить увесь матеріал для його викладу і відпрацювання; 2) робочий зошит – пропонує додаткову практику з мовним матеріалом і відпрацювання навичок та умінь; 3) книга для викладача – містить вичерпний

зміст навчання на даному рівні, детальні поурочні конспекти, які містять опис порад щодо підготовки до заняття, необхідну соціокультурну та лінгвістичну інформацію, додаткові завдання, тексти тощо; 4) аудіоматеріал – записи текстів і завдань для аудіювання, пісні, вірші та вправи для вимови; 5) відеозаписи – засоби ілюстрації елементів культури, таких як одяг, жести, оточення.

Отже, активне впровадження і використання в дидактичних цілях комунікативних технологій навчання дозволить значно підвищити рівень ефективності опанування іноземними мовами, домогтися кращих результатів іноземної компетенції курсантів і студентів, зважаючи на стислі терміни підготовки фахівців.

Список використаних джерел

1. Approaches and Methods in Language Teaching/ Jack C. Richards, Theodore S. Rodgers. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001 // Режим доступу: <http://ebooks.cambridge.org/ebook.jsf?bid=CBO9780511667305>

2. Principles of Communicative Language Teaching and Task-Based Instruction // Режим доступу: <http://www.pearsonhighered.com/samplechapter/0131579061.pdf>

Гребінь-Крушельницька Н.Ю.,
кандидат педагогічних наук,
Національна академія внутрішніх
справ

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНОШОВОМНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ВНЗ МВС УКРАЇНИ

Сучасний розвиток суспільства характеризується впливом на нього стрімкого розвитку освітньо-інформаційного середовища. Результатом цього є зміна засад, за яких функціонує система освіти в Україні. Зокрема, відбувається реформування освіти, яка орієнтована на світовий інформаційно-освітній простір для забезпечення гармонійного

входження сучасного майбутнього фахівця в інформаційне суспільство.

Для успішної реалізації вищезазначених освітніх стратегій недостатньо застосування лише традиційних форм і методів навчально-методичного і програмного забезпечення навчання у вищому технічному закладі. Необхідним є залучення сучасної комп'ютерної техніки, комп'ютеризованих систем і технологій, моделювання навчального процесу, адаптації програмних і методичних розробок до безпосереднього їх використання у підготовці майбутніх фахівців правоохоронних органів [1].

Загалом використання освітньо-інформаційного середовища привело до появи нового покоління освітніх технологій, що дали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, активізувати пізнавальну діяльність слухачів та їх взаємодію з викладачами. Таким чином, нові підходи та методи дають можливість значно підвищити ефективність навчання. Тому, вважаємо за доцільне запропонувати певні шляхи вдосконалення іншомовної підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ МВС України.

1. Організація вхідного тестування з іноземної мови при вступі до ВНЗ МВС України, що сприятиме розподілу курсантів по групах за рівнем володіння іноземною мовою з метою подальшого вдосконалення в них вмінь та навичок її використання.

2. Підвищення мотивації, усунення тривожності і невпевненості курсантів стосовно навичок усного мовлення: формування вміння вести дискусію (наводити аргументи, представляти власне судження, міркування, думку) та удосконалення навичок писемного мовлення різних стилів.

3. Приділення уваги розвитку в курсантів навичок самостійної роботи з іноземної мови, пов'язаних із використанням можливостей комп'ютерно-інформаційних технологій, наприклад: опрацювання тестових завдань (listening, writing, reading) для самоперевірки, використовуючи сучасні web-сайти, спілкування у чаті з носіями мови

(<http://www.hellolingo.cometc.>), самостійне вирішення веб-квестів (детектив, головоломка, таємнича історія) та ін..

4. Розвиток творчого мислення курсантів в процесі обдумування коротких доповідей за темами занять: результати виконаного завдання представляти у вигляді комп'ютерної презентації.

5. Придільення уваги розвитку навичок, пов'язаних із виконанням науково-дослідної роботи іноземною мовою: формування в курсантів ВНЗ МВС України інформаційно-пошукових вмінь та навичок використання не лише інтернет-ресурсів, але й широкого уявлення про панораму друкованих засобів масової інформації та наукових видань, що необхідні для їх підготовки до проведення власних досліджень. У такий спосіб курсанти навчаться критично опрацьовувати різноманітну інформацію, виробляючи навички читання та перекладу автентичних джерел, що відіграють ключову роль у пізнанні особливостей текстової мови, а також, що найважливіше, практикуватимуться в поданні власних думок, аргументів та їх обґрунтуванні.

6. Вивчати іноземну мову як таку, що пронизує всі сфери людського життя, в контексті культури, історії, політики, ділового спілкування.

7. Сприяння ВНЗ МВС України зустрічам курсантів з носіями мови для розвитку мовленнєвих навичок.

8. Забезпечення ВНЗ МВС України обов'язкової практики курсантів з іноземної мови шляхом їхнього перебування за кордоном.

Список використаних джерел

1. Рахманов В.О. Методичні засади формування освітньо-інформаційного середовища у вищому технічному навчальному закладі / В.О. Рахманов // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2016. – Вип. 2 (7). – С. 98–103.

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Використання відеоматеріалів під час аудиторних занять є важливою складовою у викладанні англійської мови професійного спрямування. Підсумовуючи роботу з відео, змістом якого може бути вуличне опитування, невеличка лекція, діалог у телестудії чи консультація юриста, студенти (курсанти) не раз зазначали, що, попри певні складнощі сприйняття англійської мови на слух, зрештою тематичний матеріал засвоюється суттєво краще.

У межах даної роботи ми хотіли б поділитися власними спостереженнями стосовно викладання англійської мови професійного спрямування з використанням відеосюжетів. Інтернет-джерела надають практично необмежені можливості в пошуку інформації, яка може стати у пригоді під час проведення практичних занять.

Ще одною перевагою здобуття матеріалу для аудиторної роботи на Інтернет-ресурсах, необов'язково навчальних, є його актуальність: запис, що видається вам корисним для подальшої обробки з метою використати його на занятті, може бути опублікованим у мережі того самого дня, як ви на нього натрапили. Це дозволяє працювати з живою сучасною мовою, включно з її відхиленнями від академічної норми (як, наприклад, у вищезгаданому вуличному опитуванні). Звичайно, обране для перегляду на занятті та подальшої роботи з ним відео має бути у відкритому доступі.

Досвід роботи з відеоматеріалом на практичному занятті свідчить про те, що оптимальна тривалість сюжету – 3–4 хвилини. Цього часу, по-перше, цілком достатньо для позначення проблеми й розкриття теми; по-друге, після 3–4 хвилин зосередження на перегляді іншомовного відео настає певна втома, унаслідок чого сприйняття, а разом з тим і зацікавленість глядачів суттєво послаблюються.

Після першого перегляду студенти (курсанти) можуть поділитися загальними враженнями: спробувати стисло викласти зміст побаченого; назвати вперше почуті слова чи словосполучення, а, можливо, й знайомі вирази з вокабуляру одної з тем, що вивчаються; навести асоціації, якщо такі виникли (не забуваймо про важливу роль асоціативного мислення в процесі вивчення іноземної мови); зрештою відповісти на просте запитання, наскільки зрозумілою та простою для сприйняття є мова відеосюжету, – зазвичай, відповідаючи на це запитання, глядачі «скаржаться» на дуже високий темп мови. Якщо поділити роботу з матеріалом відео на етапи, то першим етапом як раз і стане обмін думками / ідеями / асоціаціями / враженнями.

На наступному – другому – етапі глядачі мають відповісти на запитання, заздалегідь підготовлені викладачем у вигляді тесту. Кожне з 8–10 запитань має 3–4 варіанти відповідей. Відповіді фіксуються на дошці, приміром, як 1 – с, 2 – b тощо. Студенти (курсанти) таким чином мають нагоду краще зорієнтуватися в матеріалі.

Коли – на третьому етапі – студенти (курсанти) знову переглядають відео, вони роблять це, маючи в своєму розпорядженні: 1) збагачений лексичний запас, 2) загальне розуміння змісту, 3) можливість звертати окрему увагу на ті моменти відео, що прямо стосуються тестових запитань. Крім того, глядачі вмотивовані бажанням перевірити себе стосовно правильності своїх відповідей після першого перегляду відео.

Якщо після першого перегляду кількість правильних відповідей становить 30-50%, після другого перегляду вона суттєво збільшується – часом до 100%, що, безумовно, підвищує самооцінку глядача та заохочує його до виконання подібних завдань і далі, посилюючи загальний інтерес до вивчення іноземної мови.

Крім тесту, викладач може підготувати низку завдань, які базуються на матеріалі відео, з метою закріпити ти розвинути лексичні та граматичні навички студентів (курсантів). Задля якісного виконання завдань відео може бути переглянуто знову. Це ще одна причина, чому його оптимальна тривалість не має виходити за межі 3-4 хвилин.

На завершення можемо процитувати відомого викладача та письменника Ларрі Ферлаццо, який стверджує: «Наш мозок призначений реагувати на щось нове – це спадщина наших предків, які були обізнані щодо будь-яких змін в їхньому середовищі. Ви можете привернути увагу студентів, знайомлячи їх з новою інформацією, темою або заняттям в різні способи, тож відео може стати саме тим, що вам треба» [1, Ferlazzo; переклад з англійської наш – О.Я.].

Список використаних джерел

1. <http://www.edutopia.org/blog/ell-engagement-using-video-larry-ferlazzo-katie-hull-sypnieski>. – «Eight Ways to Use Video With English-Language Learners».

Рибак О.А., Національна академія внутрішніх справ

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАМ'ЯТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ПСИХОЛОГІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Пам'ять є одним із важливих факторів успішності професійної діяльності людини. Вивчення індивідуально-психологічних особливостей пам'яті спеціалістів сприяє глибшому розкриттю загальних закономірностей функціонування професійної пам'яті, розробці методів професійного відбору спеціалістів на підставі врахування їх мнемічних здібностей і подальшому їх професійному становленню.

Події, що відбуваються на сході України, зумовлюють потребу у підготовці фахівців-психологів високої кваліфікації і в цьому зв'язку – вивчення психологічних резервів підвищення їх професійної компетентності. Це зумовлює необхідність дослідження мнемічних процесів у структурі конкретних видів фахової діяльності, зокрема – в діяльності фахівців-психологів Національної гвардії України.

У ряді вітчизняних і зарубіжних досліджень було описано функції, процеси, види пам'яті, її зв'язок з активністю та

пізнавальною діяльністю суб'єкта (Анохін П.К., Бочарова С.П., Виготський Л.С., Житнікова Л.М., Зінченко П.І., Леонтьєв О.М., Ломов Б.Ф., Рубінштейн С.Л., Смірнов А.О.), що сприяло розкриттю продуктивних функцій пам'яті в організації та регуляції діяльності людини, розробці практичних рекомендацій щодо раціональних методів розвитку пам'яті і підвищення рівня засвоєння знань в навчальній діяльності. Вивченню процесів пам'яті у структурі конкретних видів професійної діяльності, зокрема професіогенезу пам'яті курсантів ОВС присвячені праці Землянської О.В., Шапаря В.Б.

Пам'ять – це пізнавальний психічний процес, що полягає в закріпленні, збереженні та наступному відтворенні минулого досвіду, дає можливість його повторного застосування в життєдіяльності людини [1]. Кількісною характеристикою пам'яті, яка характеризує можливість запам'ятовування і збереження інформації, є об'єм пам'яті. У загальній психології об'єм пам'яті визначається як максимальне число одиниць інформації, яку людина може зберегти в пам'яті [1]. Середній об'єм пам'яті дорослої людини дорівнює величині 7 ± 2 одиниці (букв, слів або цифр).

Об'єм пам'яті залежить від особливостей запам'ятовування: при механічному запам'ятовуванні слова, предмети, події, рухи запам'ятовуються у такому порядку, в якому вони сприймалися, без яких-небудь перетворень; осмислене запам'ятовування спирається на розуміння внутрішніх логічних зв'язків між частинами матеріалу.

Механічне запам'ятовування – це запам'ятовування без усвідомлення логічного зв'язку між різними частинами матеріалу (в його основі – асоціації за суміжністю). Дане запам'ятовування спирається на просторову і тимчасову близькість об'єктів запам'ятовування; неекономне, вимагає багатьох повторень. Осмислене запам'ятовування ґрунтується на розумінні внутрішніх логічних зв'язків між окремими частинами матеріалу. Це запам'ятовування продуктивніше за механічне запам'ятовування, вимагає від людини значно менше зусиль і часу, а також є більш дієвим.

Об'єм пам'яті, готовність і точність, швидкість запам'ятовування і забування відносяться до загальних характеристик продуктивності пам'яті.

З метою вивчення обсягу пам'яті як однієї з основних характеристик продуктивності пам'яті курсантів – майбутніх фахівців-психологів НГУ – було проведено емпіричне дослідження. Вибірку склали 9 курсантів чоловічої статі 13 групи першого року навчання факультету підготовки фахівців для Національної гвардії України (спеціальність «Психологія» ступеня вищої освіти бакалавр). Дослідження проводилося за методикою «Дослідження обсягу логічної та механічної пам'яті».

За результатами аналізу отриманих результатів встановлено, що середнє значення обсягу логічної пам'яті курсантів становить 0,7; механічної – 0,4. Показники обсягу логічної пам'яті курсантів знаходяться у межах від 0,3 до 0,9; механічної – від 0,2 до 0,9. Найвищі показники обсягу логічної пам'яті (0,8-0,9) характерні 4 (44%) опитаним курсантам, механічної пам'яті (0,9) – одному курсанту (11%). Звертає на себе увагу той факт, що в групі є курсант, який має найвищий коефіцієнт обсягу механічної пам'яті серед одногрупників (0,9), що значно вищий за коефіцієнт його логічної пам'яті (0,3).

Відповідно до отриманих індивідуальних результатів було визначено рівні розвитку пам'яті курсантів(див. таблицю).

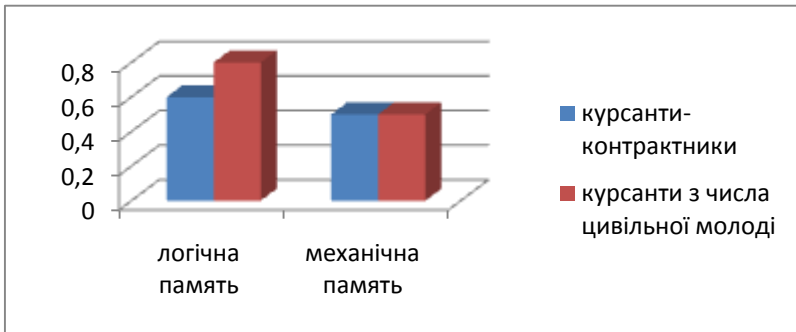
Таблиця

Рівні розвитку логічної і механічної пам'яті курсантів

	Низький	Середній	Високий	Надвисокий
Логічна пам'ять	-	4 (44%)	4 (44 %)	1 (11%)
Механічна пам'ять	1 (11%)	6 (67%)	1 (11%)	1 (11%)

Згідно із даними, представленими у таблиці, 4 (44%) опитаних мають високий рівень розвитку логічної пам'яті, 4 (44%) – середній рівень розвитку логічної пам'яті; 6 (67%) – середній рівень механічної пам'яті. Надвисокий рівень логічної пам'яті має 1 (11%) курсант; надвисокий рівень механічної пам'яті – 1 (11%) курсант. Низький рівень розвитку механічної пам'яті характерний для 1 (11%) курсанта. Низький рівень розвитку логічної пам'яті у жодного курсанта не зафіксований.

Зважаючи на те, що у навчальній групі навчаються курсанти після закінчення загальноосвітніх навчальних закладів, а також після проходження строкової служби у військових частинах Збройних Сил України, Національної гвардії України, було виділено дві категорії курсантів (курсанти-контрактники, курсанти з числа цивільної молоді) та проаналізовано отримані результати (див. мал.).

Мал. Обсяги механічної та логічної пам'яті курсантів різних категорій

Із діаграми видно, що середні значення показників механічної пам'яті курсантів-контрактників і курсантів з числа цивільної молоді однакові (0,5), та відповідають середньому рівню її розвитку. Коефіцієнт логічної пам'яті курсантів з числа цивільної молоді вищий (0,8), ніж у курсантів-контрактників (0,6). Потрібно звернути увагу на те, що у курсантів-контрактників показники обсяги логічної та механічної пам'яті значно не відрізняються (0,6; 0,5) та відповідають середньому рівню. У курсантів з числа цивільної молоді логічна пам'ять (0,8) високого рівня, механічна пам'ять (0,5) – середнього рівня.

Таким чином, рівень розвитку логічної пам'яті курсантів – високий, а механічної пам'яті – середній. Обсяги логічної та механічної пам'яті курсантів-контрактників не відрізняються, на відміну від курсантів з числа цивільної молоді, у яких обсяг логічної пам'яті вищий за механічну.

Отримані результати дозволяють сформулювати практичні рекомендації для покращення продуктивності пам'яті

курсантів-психологів, дотримання яких сприятиме підвищенню рівня успішності в навчанні, а також подальшому становленню як психолога-професіонала Національної гвардії України.

Список використаних джерел

1. Максименко С.Д. Загальна психологія : навч. посібник / С.Д. Максименко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 272 с.

Ковзаленко Ю.О., Національна академія внутрішніх справ

УМІННЯ СЛУХАТИ ЯК ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ КУРСАНТАМИ ТА ВИКЛАДАЧАМИ

Однією з основних форм навчальної взаємодії викладача та курсантів є педагогічне спілкування, через яке реалізуються всі педагогічні функції і забезпечується активність суб'єкта педагогічного процесу. Спілкування – процес обміну між людьми певними результатами їхньої психічної діяльності: засвоєною інформацією, думками, судженнями, оцінками, почуттями.

Педагогічне спілкування є основою науково-педагогічної діяльності викладача ВНЗ та одним із найголовніших аспектів його професіоналізму і педагогічної майстерності. В рамках вищого навчального закладу педагогічне спілкування пронизує всі форми організації навчального процесу – лекції, семінарські та практичні заняття, консультації, іспити або заліки. Спираючись на думку Подоляк Л.Г., Юрченко В.І., професійно-педагогічне спілкування має соціальний і психологічний зміст. Соціальний зміст педагогічного спілкування визначається тим, що це спосіб передавання форм і змісту соціального досвіду, культури; засіб задоволення потреби людини в іншій людині; передумова психічного розвитку індивіда; чинник формування особистості. Психологічна сутність педагогічного спілкування полягає в тому, що воно розкриває психологічний зміст однієї людини для іншої, завдяки чому взаємозбагачується духовний світ і викладача і курсанта [2, с. 227]. Не дивлячись на те, що педагогічне спілкування у ВНЗ має форму співробітництва, роль

викладача можна визначити як роль «ведучого» у цій педагогічній взаємодії.

Одна із соціально-психологічних проблем спілкування – встановлення і розвиток психологічного контакту з людьми. Встановлення психологічного контакту під час навчальних занять набуває особливого значення через те, що полегшує процес передачі соціального досвіду. Разом з тим, позитивна психологічна атмосфера в навчальній аудиторії сприяє налагодженню довірливих стосунків між викладачем та курсантами. Налагодження і підтримка психологічного контакту із співрозмовником може досягатися різними способами, які наведені у психолого-педагогічній літературі. Враховуючи специфіку педагогічного спілкування, важливим на наш погляд є вміння слухати, яке має бути притаманно обом сторонам соціально-психологічної взаємодії, як викладачам, так і курсантам. Уміння слухати полягає в здібності вислуховувати іншу сторону. У тому, як ми слухаємо, відображається наша особистість, наш інтерес до співрозмовника, повага до нього. На думку К. Морлі, існує лише один спосіб стати гарним співрозмовником – уміти слухати. У тому, як ми слухаємо, відображається наша особистість, наш інтерес до співрозмовника, повага до нього. Як вважають науковці, уміння слухати – велике мистецтво, але на слухання ми витрачаємо лише 45% часу, і тільки 10% людей уміють слухати (П.Ю. Сухова).

Поважне ставлення до розповіді іншої людини може проявлятися в активному (рефлексивному) та пасивному (нерефлексивному) слуханні. Обидва види слухання передбачають активну роботу співрозмовника, спрямовану на підтримку зворотнього зв'язку. Нерефлексивне слухання – це уважне слухання з мінімальними мовними втручаннями. Такий вид слухання може проявлятися у невербальних способах підтримки психологічного контакту, а саме: поглядом, позою, мімікою, кивками головою або словами «Розумію, так, я слухаю...». Це допомагає підтримувати бесіду, у партнера виникає бажання висловитися до кінця. Активне слухання допомагає точніше зрозуміти співрозмовника, тому що передбачає втручання у розмову за допомогою вербальних способів спілкування. Однією з технік активного слухання є

уточнення думок того, хто говорить. Такий спосіб активного слухання може проявлятися у перефразуванні висловлення із збереженням первинного його смислу; резюмуванні – короткому висновку із розповіді та повторенні останньої фрази розмови. Разом з цим, при активному слуханні доцільно запитувати, щоб уточнити думку співрозмовника. На сьогоднішній день існує багато видів запитань, наведемо основні з них. Відкриті питання можуть починатись таким чином: «хто?», «що?», «де?», «коли?», «навіщо?», «як?», «чому?». Закриті питання, які вимагають однозначної відповіді: «Коли Ви зможете здати роботу?», «Я правильно Вас зрозуміла?» тощо. Альтернативні питання: «Чи так?» або «Інакше, Ви хочете зробити..?». Приєднуємось до думок сучасних психологів (С.В. Васьківська, П.П. Горностай та ін.), які вважають, що запитання не повинні містити звинувачення: «Ви ще не зрозуміли мене?», «Ще довго Ви будете мовчати?» тощо. Не слід через запитання докоряти або осуджувати: «Коли Ви вже перестанете запізнюватися?» Альтернативою може бути використання викладачем техніки «Я – висловлювання». Так, спочатку треба описати ситуацію, яка викликає емоції і проблему, але без конкретного звернення до суб'єкта (без «ти», «Ви»). Наприклад, початок фрази «Коли спізнюються на заняття...», «Коли мене не слухають під час лекції...», «Коли курсант пропускає заняття...», а потім продовжуємо про свій психологічний стан: «...мені прикро», «...я не можу зібратися з думками», «...я не можу працювати» тощо. Прийом «Я – висловлювання» означає, що співрозмовник (у нашому випадку викладач) також має право на свої почуття, на поважне до себе ставлення, на виявлення свого емоційного стану: «Я знаю, що не повинна так реагувати, але інакше не можу» або «В аудиторії ніхто мене не слухає і мені хочеться залишити її», або «Важко працювати в аудиторії, яка зовсім не підготовлена до заняття, бо це даремна трата часу». В свою чергу такий опис об'єктивних подій та свого психологічного стану до них дає курсантові можливість побачити свою поведінку, своє ставлення до викладача зі сторони, в повному ракурсі [1, с. 104–106].

Список використаних джерел

1. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник / С. В. Васьківська. – К.: Четверта хвиля, 2014. – 256 с.
2. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид./ Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.

Шукліна О.В., Національна академія внутрішніх справ

МЕТОД КАЛЛАНА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Глобалізація сучасного суспільства висуває багато вимог до фахівців, які залучені до правоохоронної діяльності як в Україні, так і на території інших держав. Знання щонайменше однієї іноземної мови наразі є не факультативною, а обов'язковою умовою процесу розвитку особистості та спеціаліста у багатьох сферах людської діяльності. [2, с. 4] Незважаючи на це, здатністю вільно висловлювати свої думки іноземною мовою володіють далеко не всі українці, особливо у сфері правоохоронної діяльності та юридичної практики.

Кожна особа має достатньо здібностей до вивчення та вільного використання іноземних мов, а доцільно обрана методика викладання дозволяє досягти реальних результатів.

Говорячи про методики викладання іноземної мови, слід виділити дві основні групи: традиційні (класичні) та нетрадиційні. Ефективність традиційних методик викладання підтверджується багаторічним досвідом подання та засвоєння інформації мільйонами студентами та фахівцями у сфері правоохоронної та юридичної практики. Прикладами традиційної методики викладання іноземної мови є стандартні моделі викладання, які використовуються в навчальних закладах України всіх рівнів. Головними недоліками цієї методики вважаються великі затрати часу на вивчення і недостатня увага спілкуванню, що в юридичній та правоохоронній практиці не є допустимим через її специфіку. [2, с. 19]

Альтернативною методикою до традиційної є комунікативна. У процесі навчання за комунікативною методикою студенти набувають здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої комунікації. Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови в процесі здійснення правоохоронної та правової практики. Це може бути участь у діалогах, дискусіях, дебатах, з використання юридичної та іншої специфічної літератури. Отже, основною перевагою зазначеної методики є вдосконалення навичок усного мовлення студентів. [2, с. 6]

Серед найпотужніших комунікативних методів є метод Каллана.

Легендарний метод Каллана розроблений кембриджським професором Робіном Калланом у 1960 році та встиг зарекомендувати себе як одна з найефективніших систем вивчення іноземної мови в світі. Він спрямований на швидкий розвиток мовних навичок з паралельним освоєнням граматики [1].

Особливості методу Каллана:

1. Вивчення мови відбувається у послідовній формі – спочатку запам'ятовуються нові слова, потім будуються речення, згодом практикується читання і, нарешті, написання. Цей підхід дозволяє студентами оволодіти необхідним рівнем знання іноземної мови незалежно від рівня володіння мовою на момент початку навчання.

2. Впродовж занять розмова ведеться виключно іноземною мовою, що дозволяє сформувати автоматичне мислення іноземною мовою та вільно спілкуватися не перекладаючи матеріал під час розмови.

3. Процес навчання передбачає певну систему подання нового та повторення вже пройденого матеріалу, що забезпечує надзвичайно ефективне засвоєння важкої спеціалізованої термінології та розвиває рефлексивну реакцію [1].

Виходячи з наведеного слід зазначити, що в умовах підготовки фахівців, які у майбутньому будуть залучені до сфери правоохоронної та юридичної практики, наведений метод є найбільш ефективним, адже він дозволяє студентам вивчати

потрібний обсяг лексичних та граматичних норм з урахуванням специфіки своєї діяльності з одночасним використанням їх на практиці під час заняття.

Список використаних джерел

1. Callan R. Callan Method 1 [Електронний ресурс] / Robin Callan // Orchard Publishing LTD. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: <http://xtreme.ws/books/1527100-skachat-callan-method-1-priamoj-metod-izucheniya-angliyskogo-yazyka-2000-doc-pdf-besplatno.html>.

2. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам / Е. Н. Соловова. – Москва: Просвещение, 2002. – 239 с.

Гальонкіна І.С., Національна академія внутрішніх справ

ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТЯНСЬКОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

На сесії Генеральної Асамблеї ООН, що відбулася в 2000 р., глобалізація була визначена як нова ідеологія, яка стверджує свободу, рівність, солідарність, терпимість, повага до природи, взаємну відповідальність. Глобалізацію можна розглядати як процес становлення єдиного планетарного простору, який відрізняється інтеграцією в усіх сферах суспільного життя, включаючи економіку, політику, культуру, право, освіту. Звичайно ж, ті процеси, які відбуваються у світовому співтоваристві з кінця ХХ століття не можна назвати унікальними і піонерськими, оскільки є лише різновидом реалізованих бажаних інтегративних прагнень переважно європейської культури (як приклад – античні імперії, християнська цивілізація тощо).

Розглядаючи особливості глобалізаційних процесів в сфері культури (і освіти зокрема) сьогодні, варто враховувати особливості світоглядних орієнтацій сучасності та добровільність учасників глобалізаційних процесів щодо створення над-державних структур і добровільному прийнятті

норм-стандартів у врегулюванні суспільного життя. Однією із основоположних подій сучасної європейської освіти, яка органічно вплітається в канву культурної глобалізації, традиційно визнається підписання навчальними закладами Болонської угоди, реалізація положень якої повинна забезпечити учасникам єдність освітнього простору, уніфікацію вимог до форм і змісту освіти, універсалізацію багаторівневої освіти. Щодо особливостей юридичної науки в умовах глобалізації, то слід зазначити, що тут є ряд нюансів. Попри процеси уніфікації та стандартизації які відбуваються у масштабах європейського правового поля, актуальними залишаються питання національного законодавства та національної правової специфіки. Процеси глобалізації в сфері юридичної освіти передбачають дворегістровість у можливій професійній реалізації осіб, які одержали юридичну освіту. Існування над-державних юридичних організацій потребують юридичного супроводу фахівцями, які мають однаковий рівень підготовки. З іншої сторони, тяжіння до втрати потреби і навичок живої бесіди (розмови), особливо з появою в кінці XIX століття такого вид освіти, як дистанційна. Здобуття освіти, зокрема і юридичної, за допомогою сучасних інформаційних технологій має як позитивні, так і негативні наслідки. До останніх зокрема належить видалення із процесу навчання живого носія знань. Викладач є не просто носієм знань, які він у вигляді інформації презентує студентові. Викладач є саме тим суб'єктом, який здатний продемонструвати логіку розгортання мисленевого процесу в конкретному напрямку. Використання можливостей інформаційних технологій в навчальному процесі з виключенням безпосередньої живої розмови між студентами і викладачами має негативні наслідки: передати знання неможливо, можна лише передати певну інформацію, при цьому емоційно забарвлену, а глибина знань та їх широта залежить від засвоєння способів їх засвоєння. Глобалізація робить вирішальний вплив на зміст освітньої діяльності, методичку і технологію освіти. У змісті юридичної освіти принципове значення набуває вивчення порівняльного правознавства та міжнародного права, розширення міжнародно-правового аспекту у викладанні галузевих дисциплін. Сьогодні наявною є універсальна мова науки та освіти, якою є англійська мова:

«найпоширенішою іноземною мовою, яка вивчається в вищих навчальних закладах, є англійська мова – мова, яка одержала в епоху глобалізації статусу міжнародної мови. Постійно підвищуються вимоги до рівня володіння англійською мовою студентів нефілологічних спеціальностей. Першочергово це стосується студентів юридичних спеціальностей. Пріоритетність вивчення англійської мови продиктована тим фактом, що в сучасному світі англійська мова є найважливішим інструментом наднаціональної комунікації. Зростаючу потребу в єдиній мові яскраво демонструє динаміка розвитку міжнародних організацій, більше 85% з яких сьогодні використовують англійську в якості офіційної мови. Однією з перших серед численних міжнародних організацій, які надали англійській мові поряд з французькою особливий статус, була Ліга Націй, де всі документи видавалися на цих двох мовах. Роль англійської як мови міжнародного спілкування ще більше зросла в Організації Об'єднаних Націй. До цієї організації в 1945 р. увійшла 51 країна, до 1956 – більше 80, розпад колоніальної та соціалістичної систем привели в наступні роки до масового збільшення числа нових членів ООН, яких на початок ХХІ ст. стало більше 190, тобто майже в чотири рази більше, ніж за 50 років до цього. Ніколи раніше представники настільки великого числа країн не збиралися разом і не відчували такої потреби в спілкуванні один з одним за допомогою зрозумілого всім мови.

В Україні відсутня традиція масового володіння іноземними мовами, що створює труднощі для навчання багатьох молодих людей у вузах. «Мета іншомовної підготовки майбутніх юристів полягає у формуванні та розвитку професійно-орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції, яка включає знання та вміння як іноземною, так і рідною мовою, а також певні здібності та якості особистості. Таким чином, метою іншомовної підготовки майбутніх юристів є досягнення такого рівня володіння рідною та іноземною мовою, який дозволяє їм адекватно визначати свою мовну поведінку в умовах міжкультурного спілкування, яке постійно змінюється. Білінгвальнімовні компетенції є одним з необхідних елементів професійно-предметних компетенцій майбутнього юриста. Вони впливають на формування

бікультурних соціокультурних компетенцій, а відповідно і на його загальні здібності та якості як працівника. Білінгвальнімовні компетенції включають знання правил лексико-граматичного оформлення письмових та мовних повідомлень, стилістичних особливостей функціональних типів юридичних текстів».

Троцька А.І., Національна академія внутрішніх справ

ВИВЧЕННЯ ТЕКСТІВ СТАРОРИМСЬКИХ ПРАВОВИХ ПАМ'ЯТОК ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ

Сучасні тенденції гармонізації та уніфікації європейського права з необхідністю вимагають сьогодні глибокого та серйозного вивчення римського права, зокрема цивільного, оскільки усе цивільне право європейських країн засноване на юридичних конструкціях, які були створені римськими юристами. Сьогодні не достатньо лише вивчати глибоко цивільне право, не знаючи права римського. Ряд термінів і понять, які вкорінилися в юридичній теорії і практиці (наприклад, реституція, віндикація, універсальне і сингулярне наступництво, спадкова трансмісія і низка інших), можуть бути найкраще засвоєними лише в процесі вивчення їх біля самого витoku утворення.

Сьогодні послідовному та уважному вивченню першоджерел римського права у навчальному процесі приділяється недостатньо уваги. Навчальні видання, присвячені римському праву, зазвичай, містять побіжний огляд першоджерел, що, власне, не сприяє глибокому вивченню римського права. Більше того, як правило, згадки та посилання на першоджерела переважно носять схоластичний характер: вирвані із соціокультурного контексту цитати не мають достатнього евристичного потенціалу. Відсутність перекладів античних правових текстів українською мовою збіднює навчальний процес. Ще в XIX столітті К. Савіні у своїй праці «Про визнання нашого часу щодо законодавства та

правознавства» зауважував, що римські юристи залишили по собі неоціненну спадщину, в якій зливаються теорія і практика воедино, їх теорія удосконалюється безпосереднім застосуванням у житті, а практика ушляхетнюється науковими доробками. Підкоряючись цій досконалості римського права, у процесі знайомства з творами давніх юристів ми повинні проникнутися їх духом, щоб засвоїти для себе їх засоби юридичного мислення. Лише йдучи їх слідами, ми можемо почати свою творчу діяльність в тому ж напрямку. Переклад римських правових пам'яток національною мовою розширює коло читачів та сприяє підвищенню правової культури населення. Такі переклади мають власне юридичне, історичне, філологічне, загальнокультурне значення. Проведення масштабних робіт з перекладу латинських текстів викликане тим, що практично усе європейське право у своїх глибинних засадах спирається на римське право. Об'єднання Європи в єдиний правовий простір значною мірою полегшується тим, що юристи європейських країн говорять однією мовою – мовою римського права (майже 80% юридичної лексики у країнах Європи – це поняття і терміни римського права). В українському правовому полі лексика латинського походження досить помітна. Окрім того, Україна сьогодні має говорити з іншими європейськими державами та інституціями однією юридичною мовою, а це передбачає підготовку фахівців у галузі міжнародного, торгівельного і приватного права з більш глибоким знанням основоположних правових засад. Актуальність посилань на «писаний розум» (продумані, логічно вивірені часом положення і постулати римського права) пояснюється тим, що вони є сильним аргументом під час вирішення міжнародних і загальноєвропейських питань.

ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Україна не може стояти осторонь від загальних інтеграційних тенденцій у європейській системі освіти. Вища освіта зазнає змін відповідно до процесів європейської інтеграції, що підтримуються урядом України. Національна політика в галузі викладання/вивчення іноземних мов зазнала значних позитивних змін.

Навчання іноземній мові було й залишається невід’ємною складовою процесу формування сучасного фахівця. Щодо значимості виконання соціального замовлення свідчить той факт, що показник рівня володіння іноземною мовою включений у кваліфікаційну характеристику випускника вузу. Більш того, новітня європейська мовна політика орієнтує громадян Європи на багатомовність. Без цього успішна інтеграція в сучасному світі просто неможлива. Вивчення в навчальних закладах більш ніж однієї іноземної мови, безумовно, знаходиться в інтересах загальної національної політики України. Це свідчить про те, що знання майбутніми фахівцями декількох мов є надійною інвестицією в умовах ринкової економіки.

У новітніх реаліях важливою умовою виконання Національною поліцією своїх функцій із забезпечення правопорядку та громадської безпеки в державі стало реформування (а фактично створення) нової системи підготовки кадрів. Необхідно наголосити, що стратегічним напрямом визначено курс на формування нової психології працівників поліції – як виконавців, так і керівного складу.

Сучасна історія української поліції відкрила в її формуванні нову сторінку – міжнародне співробітництво за різними напрямками діяльності, зокрема в підготовці висококваліфікованих кадрів. Розвиваючи міжнародне співробітництво з правоохоронними органами країн близького

та далекого зарубіжжя, керівництво Національної поліції основними цілями підготовки кадрів розглядало: створення умов і можливостей для ознайомлення й застосування зарубіжного практичного досвіду організації навчання, визначення та розвиток напрямів діяльності щодо підвищення якості підготовки кадрів для правоохоронних органів на рівні світових стандартів; оцінку результатів такої підготовки, вдосконалення організації навчального процесу; здійснення наукових досліджень з питань організації правоохоронної діяльності, боротьби зі злочинністю тощо.

Для реалізації цих завдань упродовж усього періоду становлення та розвитку системи підготовки кадрів були започатковані й набули розвитку різноманітні напрями та форми міжнародного співробітництва: співпраця з міжнародними поліцейськими організаціями, обмін делегаціями для ознайомлення з досвідом роботи в певних сферах правоохоронної діяльності, участь у міжнародних конференціях, семінарах, спільних проектах, організація стажувань, підвищення кваліфікації кадрів тощо.

Співробітник поліції під час виконання своїх службових обов'язків спілкується не з одним десятком людей, а тому для обізнаного і неконфліктного спілкування з громадськістю він повинен дотримуватися правової культури та культури професійного мовлення. Особливо важливим елементом в цьому є знання іноземних мов. Знаючи мову, співробітник поліції, як і будь-яка сучасна людина, яка є особистістю різнобічною і допитливою, прагне у своєму житті, дізнатися якомога більше про інші країни і міста, познайомитися з культурою і звичаями інших народів. А як це можливо без знання іноземної мови? Україна є туристичною країною, і співробітник поліції несе службу з охорони громадського порядку, власності та забезпечує громадську безпеку громадян спілкується не тільки з жителями наших міст, але і з гостями, як з регіонів нашої країни, так і з закордонними гостями. Бачучи людину в поліцейській формі, іноземний турист в першу чергу звернеться саме до неї, так як саме співробітник поліції для них є офіційною особою, а не тільки представником правоохоронних органів, і володіння іноземною мовою в даній ситуації необхідно. Тому зараз відводиться серйозне ставлення і до

підготовки поліцейських, і до зарахування нових співробітників на службу. Знання іноземної мови не тільки підвищить статус поліцейського, а й буде залучати все більше туристів.

То чи потрібно українським поліцейським знання іноземної мови? Здається, що відповідь на це питання напрошується сама. Звісно так! Але хочеться, щоб це нове віяння, продовжувало розвиватися в нашій країні, і знайшло підтримку у керівництва структури правоохоронних органів. Адже вміння спілкуватися іноземною мовою, в тому числі і для співробітника поліції, є в сучасному світі своєрідним вікном у світ, досягненням поставлених цілей за допомогою нових здібностей.

ЗМІСТ

Чернєй В.В.

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
---------------------	---

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Knodel L.

FOREIGN LANGUAGE TEACHERS TRAINING ALL AROUND EUROPE	5
---	---

Шемякіна Н.В.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ В НЕМОВНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	9
---	---

Єфімова О.М., Жицька С.А.

INTERACTIVE TEACHING AS A TOOL FOR INCREASING EFFICIENCY OF MILITARY INSTITUTIONS CADETS FOREIGN LANGUAGE TRAINING	12
--	----

Нітенко О.В.

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПРАВА В ПОЛЬЩІ	16
---	----

Корольчук В.В.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	20
--	----

Романюк К.Ю.

АНГЛІЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	25
---	----

Соловей Л.С.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ	29
--	----

Письменна Т.С.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ	31
--	----

Бондаренко В.А.

ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ МВС У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	34
---	----

Журавель В.В. SOME ASPECTS OF DEVELOPING FLUENCY IN THE ELT CLASSROOM	37
Кравцова Т.А., Муравйова О.М. ВИКОРИСТАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СЕМІНАРІВ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	40
Шумило І.І. ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОСЮЖЕТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	43
Тихонова Т.Б. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОЕТАПНОГО РОЗВИТКУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ВМІНЬ І НАВИЧОК СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ В ТЕЛЕФОННОМУ РЕЖИМІ В СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	46
Дьома Н.С., Радзевановська О.А. ПРИНЦИП МОТИВАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-ПРАВНИКАМИ	48
Берестецька Н.В. МОВНА ПІДГОТОВКА ОФІЦЕРІВ У РЕСПУБЛІЦІ ІНДІЯ	51
Карпушина М.Г. ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ПРИКОРОННИКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	54
Koliennikova O. LEARNING ENGLISH IN VIRTUAL SECOND LIFE ENVIRONMENT, CREATING MACHINIMA.....	57
Бережний Ю.М. ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ .	60
Sherstobitova A., Samilo A. LANGUAGE TRAINING OF OFFICERS AND CADETS OF CIVIL DEFENCE SERVICE.....	64

Бабушко С. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ДЖАЗОВИХ РИМОВОК	67
Гаркуша М.С. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	69
Богущий В.М. ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	73
Dziuba T., Yakovchuk R. INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TUITION METHODS FOR RESCUERS	77
Харчук Н.Р. МЕДІАОСВІТНІ ВЕБ-КВЕСТИ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	79
Халемендик Ю.Є. ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ І НАУКОВЦІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ	84
Марусяк В.В. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ	87
Савченко А.П. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА НАУКОВО-ОСВІТНІ ЗНАННЯ	90
Діденко Ю.О. ТЕХНОЛОГІЯ СПІВПРАЦІ ЯК ЗАСІБ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	93
Соловей М.С. ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	95

Жукевич І.П. ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ	98
Супрун Д.М. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПСИХОЛОГІВ НГУ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ІНШОМОВНА СКЛАДОВА)	102
Романов І.І. РОЛЬ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	106
Онучак Л.В. ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНА ЧИТАЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ	109
Лопутько О.А. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ ЗА МЕТОДОМ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	112
Марченко І.В. ВАЖЛИВІСТЬ ТРЕНУВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ ІЗ КУРСАНТАМИ	116
Ковальова Т.О. ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ СЛІДЧИХ.....	119
Назаренко Н.С. НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПРИКОРДОННИКІВ УСНОМУ ПОСЛІДОВНОМУ ПЕРЕКЛАДУ	122
Василенко О.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДОРΟΣЛИМИ ЛЮДЬМИ	125
Гайдученко А.Г. ВЕБІНАРИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	129
Рекун Н.М. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ПІД ЧАС ВІДБОРУ КОМУНІКАТИВНОГО КОМПОНЕНТА ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	131

Павленко С.О. РОЛЬ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ	134
Захаренко Л.М. ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ САМОРЕАЛІЗОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КУРСАНТІВ).....	135
Севрук В.Г. МОВНИЙ БАР'ЄР ЯК ЧИННИК ЕТНІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	138
Гарбуза Т.В. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	140
Багрій Г.А. РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ОВОЛОДІННЯ ІНШОМОВНИМИ ЗДІБНОСТЯМИ МАЙБУТНІМИ ПРИКОРДОННИКАМИ	143
Luhina A., Samilo A. FEATURES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE FUTURE RESCUERS	146
Kazybrid A., Yakovchuk R. FORMATION OF PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF CADETS OF STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE	148
Шевченко О.С. МОВНИЙ КОНСЕНСУС – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ СОЛІДАРНОЇ УКРАЇНИ.....	150
Бережний Ю.М. ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	153
Назаренко А.Г. ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	156

Мисечко О.В. ОСОБЛИВОСТІ СЛУЖБОВОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ОФІЦЕРАМИ-ПРИКОРДОННИКАМИ.....	158
Скриник М.В., Скриник Л.М. ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ ПРАВА У ВИЩОМУ ЮРИДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ В КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	161
Михайлова О.Г. ДОСВІД ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЖАНДАРМЕРІЇ ФРАНЦІЇ.....	164
Старух В.О. ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОЗНАКИ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ СПІВРОБІТНИЦТВА Й КООПЕРАЦІЇ У ВІЙСЬКОВОМУ ДИСКУРСІ.....	166
Бойчук В. КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	169
Гребінь-Крушельницька Н.Ю. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ВНЗ МВС УКРАЇНИ	171
Яранцева О.І. ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	174
Рибак О.А. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАМ'ЯТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ПСИХОЛОГІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	176
Ковзаленко Ю.О. УМІННЯ СЛУХАТИ ЯК ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ КУРСАНТАМИ ТА ВИКЛАДАЧАМИ	180

Шукліна О.В. МЕТОД КАЛЛАНА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	183
Гальонкіна І.С. ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТЯНСЬКОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	185
Троцька А.І. ВИВЧЕННЯ ТЕКСТІВ СТАРОРИМСЬКИХ ПРАВОВИХ ПАМ'ЯТОК ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ	188
Голоколосова А.С. ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	190

Наукове видання

**ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ТА ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА**

Матеріали

**IV міжвузівської науково-практичної конференції,
присвяченої 95-річчю Національної академії внутрішніх справ
(Київ, 14 квітня 2016 року)**

Комп'ютерна верстка *Корольчук В. В.*

Підписано до друку 11.04.2016. Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Обл.-вид. арк. 12,5. Ум. друк. арк. 11,62. Вид. № 11/П.
Тираж прим.
